

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-3722/25**, rješavajući apelacije **Milorada Dodika**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (3) točka h), članka 18. stavak (4), članka 57. stavak (2) točka b), članka 58. i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Angelika Nußberger, dopredsjednica

Helen Keller, sutkinja

Ledi Bianku, sudac

Marin Vukoja, sudac

Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 4. studenog 2025. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Milorada Dodika** podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 046070 25 KŽ 2 od 12. lipnja 2025. godine u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, članak 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i članak 18. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi sa člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuju se kao nedopuštene apelacije **Milorada Dodika** podnesene u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi s izjavama javnih dužnosnika danih tijekom suđenja apelantu zbog toga što su očigledno (*prima facie*) neutemeljene.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Milorada Dodika** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 IŽ 052766 25 IŽ od 18. kolovoza 2025. godine i Odluke Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine broj 06-1-07-939/25 od 6. kolovoza 2025. godine u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Milorad Dodik (u daljnjem tekstu: apelant) iz Laktaša, kojeg zastupa odvjetnik Goran Bubić iz Banje Luke, podnio je 5. kolovoza 2025. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 046070 25 Kž 2 od 12. lipnja 2025. godine i S1 2 K 046070 23 K od 26. veljače 2025. godine. Apelant je u podnesenoj apelaciji postavio i zahtjev za donošenje privremene mjere „kojom se odlaže izvršenje presude u dijelu u kojem je apelantu izrečena mjera sigurnosti zabrane vršenja [dužnosti] predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina, do konačne odluke Ustavnog suda po apelaciji“. Apelant je 14. i 18. kolovoza 2025. godine, 5. i 9. rujna 2025. godine i 1. listopada 2025. godine dopunio apelaciju, te precizirao zahtjev za donošenje privremene mjere (vidi toč. 67–72. ove odluke). Ova apelacija je zavedena pod brojem AP-3722/25.

2. Apelant je 5. rujna 2025. godine posredstvom istog punomoćnika podnio Ustavnom sudu novu apelaciju protiv Rješenja Suda BiH broj S1 3 Iž 052766 25 Iž od 18. kolovoza 2025. godine i Odluke Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: SIP) broj 06-01-07-1-939/25 od 6. kolovoza 2025. godine. Apelant je također tražio od Ustavnog suda da donese privremenu mjeru „kojom se odlaže izvršenje odluke CIK-a od 6. avgusta 2025. godine o prestanku mandata predsjednika Republike Srpske“ do konačne odluke Ustavnog suda o apelaciji (vidi točku 73. ove odluke). Ova apelacija je zavedena pod brojem AP-4095/25.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

AP-3722/25

3. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo BiH) zatraženo je 18. kolovoza 2025. godine da dostave odgovore na apelaciju i dopunu apelacije od 14. kolovoza 2025. godine. Ustavni sud je 21. kolovoza 2025. godine

tražio od Suda BiH da dostavi i precizirana rješenja tog suda u svezi s apelantovim zahtjevima za izuzeće S. U., sutkinje Suda BiH.

4. Sud BiH je 26. kolovoza 2025. godine dostavio Ustavnom sudu odgovor na apelaciju i rješenje Suda BiH po apelantovom zahtjevu za izuzeće S. U., sutkinje Suda BiH (vidi toč. 22. i 31. ove odluke). Tužiteljstvo BiH je odgovor na apelaciju dostavilo 28. kolovoza 2025. godine. Ustavni sud je 28. kolovoza 2025. godine dostavio apelantu odgovore na apelaciju i dopunu apelacije od 14. kolovoza 2025. godine radi eventualnog izjašnjenja.

5. Ustavni sud je 28. kolovoza 2025. godine tražio od Tužiteljstva BiH, Suda BiH i apelanta da dostave preciziranu dokumentaciju u svezi s inicijativom određenog broja tužitelja Tužiteljstva BiH iz 2021. godine za procesuiranje apelanta. Tužiteljstvo BiH je 2. rujna 2025. godine dostavilo Ustavnom sudu traženu dokumentaciju (vidi točku 13. ove odluke).

6. Ustavni sud je 12. rujna 2025. godine tražio od Suda BiH da dostavi odluku o apelantovom zahtjevu za izuzeće J. Č. D., sutkinje Suda BiH. Sud BiH je 29. rujna 2025. godine dostavio Ustavnom sudu traženu dokumentaciju (vidi točku 19. ove odluke).

7. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva BiH zatraženo je 15. rujna 2025. godine da dostave odgovore na dopune apelacije. Sud BiH i Tužiteljstvo BiH su 23. rujna 2025. godine dostavili odgovore na dopune apelacije, koje je Ustavni sud 24. rujna 2025. godine dostavio apelantu na eventualno izjašnjenje.

8. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva BiH zatraženo je 1. listopada 2025. godine da dostave odgovore na dopunu apelacije od 1. listopada 2025. godine. Tužiteljstvo BiH i Sud BiH su 9. i 13. listopada 2025. godine dostavili odgovore na dopunu apelacije od 1. listopada 2025. godine, koje je Ustavni sud 13. i 14. listopada 2025. godine dostavio apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant nije u ostavljenom roku dostavio izjašnjenje na odgovore na dopunu apelacije od 1. listopada 2025. godine.

AP-4095/25

9. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i SIP-a zatraženo je 9. rujna 2025. godine da dostave odgovore na apelaciju. Sud BiH i SIP su 15. i 16. rujna 2025. godine dostavili odgovore na apelaciju, koje je Ustavni sud 17. rujna 2025. godine dostavio apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant nije u ostavljenom roku dostavio izjašnjenje na odgovore na apelaciju broj AP-4095/25.

10. S obzirom na to da je apelacije podnio isti apelant i da se osporene odluke tiču iste pravne stvari, Ustavni sud je, u skladu sa člankom 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju navedenih apelacija u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP-3722/25.

III. Činjenično stanje

11. Radi ispitivanja svih apelantovih navoda, koji su sastavni dio apelacija br. AP-3722/25 i AP-4095/25 i dopuna apelacije broj AP-3722/25, Ustavni sud će kronološki navesti okolnosti koje su bitne za konačno odlučenje Ustavnog suda o apelacijama. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda, dokumenata predloženih Ustavnom sudu i informacija javnog karaktera sa službenih internetskih stranica mogu se sumirati na sljedeći način.

AP-3722/25

a) Okolnosti od značaja za navodnu pristranost sutkinje J. Č. D.

12. Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) početkom 2020. godine je na temelju javnog konkursa donijelo odluku da J. Č. D., sutkinja Suda BiH, bude kandidat Bosne i Hercegovine za suca Međunarodnog kaznenog suda u Hagu. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine je na zahtjev Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine 13. svibnja 2020. godine Veleposlanstvu Bosne i Hercegovine u Hagu prosljedilo prijavu kandidature navedene sutkinje za izbor suca u Međunarodnom kaznenom sudu. Apelant, koji je u to vrijeme obnašao dužnost člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, protivio se izboru navedene sutkinje kao kandidata Bosne i Hercegovine navodeći da je njezina kandidatura „uvreda za Srbe i Srpsku“. U pismu (dostavljenom u dopuni apelacije od 5. rujna 2025. godine, točka 70. ove odluke), koje je apelant uputio tadašnjoj ministrici vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (B. T.), apelant je, između ostalog, istaknuo: „Uvjeren sam da je na takvo mjesto potrebno predložiti kandidata sa visokim moralnim i profesionalnim kvalitetima, koji je između ostalog nepristrasan i etičan, a što nikako ne može biti osoba koja je bila dio tima ratnog zločinca N. O. Zato još jednom naglašavam da je ovakvim prijedlogom uvrijeđen cijeli srpski narod, Republika Srpska, BiH, ali i Međunarodni krivični sud u Hagu.“ Sadržaj navedenog pisma je objavljen i u javnosti/medijima.¹ Na navedeno apelantovo pismo

¹ Informacije preuzete 12. rujna 2025. godine sa: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/politika/dodik-jasmina-cosic-dedovic-ne-moze-biti-kandidat-bih-za-sudiju-u-hagu-to-je-uvreda-za-srbe-i-srpsku/318006?fbclid=IwY2xjawMwsbpleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1Smx4eURRYWpPOWw0ODFPAR6_pRkcnQCXWo6Dnb1QreUNznU23Krgkc8NxuYCSJOeoz4SWWJIGJJ5KFD-Aw_aem_GMXok4BhMWf150ptihWn9whttps://www.slobodna-bosna.ba/vijest/155812/dodik-iskljuchiv-asmina-cosic-dedovic-ne-moze-predstavljati-bih-to-je-uvreda-za-srbe-i-rs.html?fbclid=IwY2xjawMwsYZleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETE1Smx4eURRYWpPOWw0ODFPAR4nHzFtzHsBffzJ4N78yuCHpUPFzBK32qC1vcPE7rMiZ5ctqlbJnAxZLOgzGA_aem_y6HMTjkNxiJN5917_01w7Q

javno je reagiralo Ministarstvo vanjskih poslova BiH objašnjavajući proceduru kandidature navedene sutkinje.² U daljnjoj proceduri njezinog izbora sutkinja J. Ć. D. formalno je bila kandidat istočnoeuropskog bloka zemalja, ali je krajem 2020. godine tijekom glasanja na skupštini država članica Međunarodnog kaznenog suda njezina kandidatura bila povučena.

b) Inicijativa/pismo Tužiteljstva BiH iz 2021. godine

13. Iz stanja spisa predmeta (informacija koju je 2. rujna 2025. godine Tužiteljstvo BiH dostavilo Ustavnom sudu) proizlazi da je 15. listopada 2021. godine jedan od tužitelja u Tužiteljstvu BiH (Dž. P.) pokrenuo inicijativu koju je dostavio svim tužiteljima Tužiteljstva BiH putem službene e-mail korespondencije unutar Tužiteljstva BiH. Sadržaj navedene inicijative naslovljene kao „Inicijativa tužioca“ je sljedeći:

Poštovani, u odnosu na istupe člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Dodik Milorada u kojima iskazuje prijetnje teritorijalnom integritetu i najvišim institucijama Bosne i Hercegovine, na način kojim se u stepenu osnova sumnje ispunjavaju obilježja krivičnih djela iz glave XVI Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, ukoliko to već nije učinjeno, iniciram hitno formiranje predmeta, a sve sa ciljem pravovremenog djelovanja Tužilaštva Bosne i Hercegovine i krivičnopravne zaštite integriteta Bosne i Hercegovine. U ispunjavanju osnovne dužnosti svakog tužioca u skladu sa članom 35. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, a kako prema utvrđenoj proceduri formiranja i signiranja spisa nisam u mogućnosti djelovati ex officio (odnosno sam otvoriti predmet), pozivam na preduzimanje potrebnih mjera u cilju provođenja istrage, u predmetu koji će u skladu sa Pravilnikom o TCMS biti dodijeljen nekom od tužilaca Tužilaštva Bosne i Hercegovine.

14. Navedenu inicijativu je potpisalo više tužitelja, uključujući i S. U., tadašnju tužiteljicu Tužiteljstva BiH.

² Informacije preuzete 12. rujna 2025. godine sa https://mvp.gov.ba/aktuelnosti/top_news/default.aspx?id=42207&template_id=16&pageIndex=1

15. Navedena inicijativa je objavljena kao vijest u brojnim bosanskohercegovačkim i stranim medijima.³ Dotadašnja tužiteljica Tužiteljstva BiH S. U. 7. kolovoza 2022. godine imenovana je za suca Suda BiH, a na dužnost je stupila 8. kolovoza 2022. godine.⁴

c) Okolnosti koje su prethodile kaznenom postupku

16. Narodna skupština Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština RS) na sedmoj posebnoj sjednici održanoj 21. lipnja 2023. godine usvojila je Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske. Osim toga, Narodna skupština RS je na osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. lipnja 2023. godine usvojila Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Nakon toga, visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: visoki predstavnik) Christian Schmidt je 1. srpnja 2023. godine donio dvije odluke, i to Odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23 i Odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23. U članku 5. obje navedene odluke je navedeno da one stupaju na snagu odmah po objavi na službenoj stranici Ureda visokog predstavnika (u daljnjem tekstu: OHR) 1. srpnja 2023. godine. Istog dana kada su donesene navedene dvije odluke visoki predstavnik je donio i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine kojom je dodan novi članak 203a – neizvršavanje odluka visokog predstavnika. U članku 4. te odluke je navedeno da Zakon stupa na snagu 2. srpnja 2023. godine. Sve tri navedene odluke visokog predstavnika su objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/23 od 7. srpnja 2023. godine (vidi toč. 81–83. ove odluke). Informacije u svezi s navedenim odlukama visokog predstavnika su prenijeli i brojni bosanskohercegovački mediji.⁵

³ Preuzeto 1. rujna 2025. godine sa:

<https://www.klix.ba/vijesti/bih/tuzioci-zatrazili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika/211016045>
<https://avaz.ba/vijesti/bih/689451/tuzilastvo-bih-formiralo-novi-predmet-protiv-milorada-dodika>
<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=449627>
<https://dnevni.ba/clanak/drzavni-tuziteljji-traze-pokretanje-istrage-protiv-dodika-hoce-li-biti-uhicen>
<https://istraga.ba/pobuna-u-tuzilastvu-bih-cetnaest-drzavnih-tuzilaca-od-gordane-tadic-trazilo-procesuiranje-milorada-dodika-ona-obmanula-javnost-da-je-formirala-predmet/>
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2021/10/16/tuzioci-zatrazili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika>
<https://n1info.ba/vijesti/hoce-li-dodik-bit-procesuiran-ima-li-imunitet-ili-ne/>
<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/drzavni-tuziteljji-traze-otvaranje-istrage-protiv-dodika-20211016>
<https://www.facebook.com/share/v/19uGAR9fBA/>
<https://ba.voanews.com/a/tuzilastvo-bih-predmet-milorad-dodik/6275037.html>
<https://www.vecernji.ba/vijesti/tuziteljstvo-bih-formiralo-novi-predmet-protiv-milorada-dodika-1531995>
<https://www.bl-portal.com/novosti/tuzioci-zatrazili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika-evo-zbog-cegadmata-protiv-milorada-dodika-razlog-istupi-u-medijima/>

⁴ Informacija preuzeta 3. rujna 2025. godine sa <https://pravosudje.ba/vstvfo-api/vijest/download/93919>

⁵ <https://n1info.ba/vijesti/procitajte-izmijenjene-odredbe-krivicnog-zakona-bih-koje-je-nametnuo-schmidt/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/schmidt-dodik-odluka-rs-ohr-ustavni-sud/32485009.html>
<https://www.federalna.ba/christian-schmidt-0hpii>

17. Apelant je 7. srpnja 2023. godine u svojstvu predsjednika Republike Srpske (u daljnjem tekstu: predsjednik RS) donio i vlastoručno potpisao dva ukaza, i to: Ukaz o proglašenju Zakona o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 01-020-3382/23 te Ukaz o proglašenju Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 01-020-3396/23 (u daljnjem tekstu: sporni ukazi). Navedena dva ukaza su objavljena u „Službenom glasniku RS“ broj 60/23 od 9. srpnja 2023. godine (vidi toč. 87. i 88. ove odluke).

d) Optužnica i zahtjev za izuzeće sutkinje J. Č. D.

18. Tužiteljstvo BiH je 22. kolovoza 2023. godine optužilo apelanta i M. L. da su počinili kazneno djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz članka 203a stavak (1) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH), u svezi sa člankom 54. navedenog Zakona. Sutkinja za prethodno saslušanje J. Č. D. vratila je optužnicu na ispravku/dopunu, nakon čega ju je 11. rujna 2023. godine potvrdila. Apelant je 27. rujna 2023. godine podnio Sudu BiH zahtjev za izuzeće navedene sutkinje J. Č. D. (precizirano 28. rujna 2023. godine) na temelju odredbe članka 29. točka f) Zakona o kaznom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH).

19. Iz stanja spisa predmeta proizlazi da je 29. rujna 2023. godine Opća sjednica Suda BiH donijela rješenje kojim je odbila kao neutemeljen apelantov zahtjev za izuzeće sutkinje J. Č. D. U obrazloženju rješenja je navedeno da apelant kao podnositelj zahtjeva sumnju u nepristranost sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D. nalazi u činjenici da je ona prilikom vraćanja prvobitno podnesene optužnice prekršila odredbe procesnog zakona i da je takvim njezinim postupanjem došlo do narušavanja jednakog tretmana stranaka u postupku u korist Tužiteljstva BiH a na apelantovu štetu. U svezi s tim, Opća sjednica Suda BiH je navela da je, suprotno apelantovim tvrdnjama, sutkinja za prethodno saslušanje, vršeći kontrolu formalnopravne urednosti optužnice, u smislu odredbi čl. 227. i 228. ZKPBiH u svezi sa člankom 148. ZKPBiH, utvrdila postojanje određenih nedostataka zbog kojih nije bilo moguće odlučiti o optužnici. Na takav način, kako je istaknuto, nije sugerirala sadržaj optužnice niti je prejudicirala tužiteljsku odluku. Dalje je navedeno da je postupanje sutkinje J. Č. D. bilo usmjereno isključivo na što kvalitetnije i sveobuhvatnije preispitivanje optužnice s ciljem preciziranja kako radnje izvršenja (koja je u prvobitno dostavljenoj optužnici bila alternativno postavljena) tako i oblika kaznene odgovornosti za koje se apelant tereti. Istaknuto je da navedena sutkinja takvim postupanjem nije prekoračila ovlaštenja iz ZKPBiH, već je postupala u apelantovom interesu u smislu da bude upoznat s tim za što se točno tereti optužnicom. S obzirom na navedeno, zaključeno je da je postupanje sutkinje za prethodno saslušanje u konkretnom slučaju bilo profesionalno, neovisno i objektivno, te utemeljeno na zakonskim ovlaštenjima. Pri tome je navedeno da apelantovi navodi ne predstavljaju objektivne razloge koji bi upućivali na pristranost sutkinje J. Č.

D., koji bi njezino postupanje doveli u razumnu sumnju i opravdali primjenu članka 29. točka f) ZKPBiH.

20. Nakon potvrđivanja optužnice došlo je do višestrukih odgađanja ročišta za glavni pretres, a potom i do razdvajanja postupka u odnosu na optuženog M. L.

e) Zahtjevi za izuzeće sutkinje S. U.

21. Nakon odluke Suda BiH o razdvajanju postupka apelantov branitelj podnio je zahtjev za izuzeće osam sudaca, uključujući i postupajućeg suca, zbog čega je i to ročište odgođeno za 5. veljače 2024. godine. Na temelju odluke Povjerenstva za presignaciju predmeta Odjela I. i Odjela II. Suda BiH, 2. veljače 2024. godine izvršena je izmjena postupajućeg suca pojedinca tako što je umjesto dotadašnjeg suca M. S., zbog njegovog skorijeg odlaska u mirovinu, predmetom zadužena sutkinja S. U. O toj činjenici stranke i apelantov branitelj upoznati su na ročištu za početak glavnog pretresa održanom 5. veljače 2024. godine, na kojem je apelantov branitelj podnio zahtjev za izuzeće nove postupajuće sutkinje iz razloga propisanih člankom 29. točka f) ZKPBiH. Na ročištu od 5. veljače 2024. godine postupajuća sutkinja S. U. obavijestila je sve prisutne da je upoznata sa sadržajem prethodnih ročišta u tom predmetu, uključujući i procesnu odluku o razdvajanju predmeta u odnosu na optuženog M. L. Osim toga, obavijestila je prisutne da je upoznata s činjenicom da je branitelj optuženog M. L. podnio prijedlog za spajanje postupka s postupkom koji se vodi protiv apelanta, da Sud BiH još nije donio odluku o tom prijedlogu i da će ona biti donesena u skladu sa člankom 25. ZKPBiH jer nije vezana za procesni rok. I pored podnesenog zahtjeva apelantove obrane za izuzeće postupajuće sutkinje S. U., Sud BiH je na ročištu od 5. veljače 2024. godine donio odluku o čitanju optužnice, nakon čega je započeo glavni pretres u tom predmetu u odnosu na apelanta. Postupajuća sutkinja S. U. smatrala je da je u konkretnom slučaju postojala opasnost od odlaganja iz članka 29. točka f) ZKPBiH. Navedeno je argumentirano okolnošću da je od održanog ročišta za izjašnjenje o krivnji prošlo više od tri mjeseca, te da glavni pretres do 5. veljače 2024. godine još nije bio započeo, iako je bio zakazivan šest puta. Stoga je ocijenjeno da je u smislu prava na suđenje u razumnom roku bilo neophodno spriječiti da bilo koji od sudionika odugovlači postupak, a istodobno ispoštovati pravo optuženog apelanta da bez odlaganja bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega.

22. Odlučujući o zahtjevu apelantovog branitelja za izuzeće sutkinje S. U. (od 5. veljače 2024. godine, dopunjenog 7. i 13. veljače 2024. godine), Opća sjednica Suda BiH je donijela Rješenje broj Su-10-105/24 od 20. veljače 2024. godine kojim je taj zahtjev odbijen kao neutemeljen.

23. U obrazloženju tog rješenja je navedeno da se izuzeće sutkinje S. U. traži iz više razloga sumiranih u sljedećem: i) čitanje optužnice samo u odnosu na apelanta kao vid neprimjerenog miješanja suca u sadržaj optužnice, kao i problematiziranje čitanja optužnice nakon što je podnesen prijedlog za izuzeće suca, ii) neobavješćavanje o imenu suca koji je preuzeo predmet u kontekstu (ne)mogućnosti prigovaranja sastavu suda, iii) politička pristranost sutkinje S. U. zbog činjenice da je u razdoblju od 1998. do 2002. godine obavljala funkciju zamjenika ministra financija na koju ju je imenovala politička stranka SDA koja u svom političkom programu sadrži i volju da se ukine Republika Srpska, iv) postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je bila tužiteljica u Tužiteljstvu BiH kada se zajedno s još 14 drugih tužitelja zalagala za apelantovo procesuiranje zbog njegovih navodnih najava rušenja institucija Bosne i Hercegovine, zbog čega navedena sutkinja ima predrasude prema apelantu i v) pitanje nacionalne/bošnjačke pripadnosti sutkinje S. U. u kontekstu multietničkog sastava Suda BiH, te u svezi s tim nacionalnog sastava Povjerenstva za presignaciju predmeta koje je odredilo postupajućeg suca u tom predmetu.

24. U odnosu na prvi razlog Sud BiH je naveo da činjenica da je sutkinja S. U. na ročištu održanom 5. veljače 2024. godine pozvala tužitelje da pročitaju optužnicu u dijelu koji se odnosi na apelanta, koji je „ostao“ u predmetu nakon što je prethodno doneseno rješenje o razdvajanju postupka u odnosu na drugooptuženog M. L., predstavlja uobičajeno postupanje suda u istovjetnim situacijama. Takvo postupanje je, prema stajalištu Opće sjednice Suda BiH, opravdano, posebno kada se ima u vidu da se činjenično, uz preambulu (uvod), optužnica sastoji od dvije odvojene točke, pri čemu se samo točka 1. odnosi na apelantove radnje, što je posebno vidljivo uvidom u pravnu ocjenu – kvalifikaciju kaznenog djela za koje se optužnicom tereti. Čitanje činjeničnih navoda optužnice u odnosu na optuženu osobu u odnosu na koju je odlukom suda kazneni postupak razdvojen predstavljalo bi, prema ocjeni Suda BiH, nepotrebno odugovlačenje, a sve s aspekta cjelishodnosti, efikasnosti i ekonomičnosti. U svezi s tim je navedeno i da se treba imati u vidu da je u konkretnom slučaju optužnica potvrđena prije skoro pet mjeseci te da do tada nije pročitana.

25. U odnosu na drugi razlog apelantove obrane navedeno je da zakonom nigdje nije propisana obveza postupajućeg suca da informira stranke i obranu o sastavu suda u bilo kojoj fazi postupka, prije nego što sudac poduzme bilo koju radnju u okviru svoje nadležnosti. U svezi s tim je navedeno da je apelantova obrana prvom prilikom saznala za postupanje sutkinje S. U., odnosno kada je informirana o izmjeni u odnosu na ranije postupajućeg suca, te da je iskoristila svoje zakonsko pravo i zatražila njezino izuzeće.

26. U odnosu na raniji politički angažman sutkinje S. U. navedeno je da nije obrazloženo na koji način navedena okolnost predstavlja okolnost koja izaziva razumnu sumnju u nepristranost suca. U

svezi s tim je istaknuto da je navedena sutkinja s pozicije pomoćnika ministra financija razriješena 2001. godine, tj. prije više od 20 godina, nakon čega je njezin radni angažman isključivo vezan za rad u pravosuđu, pri čemu je 2022. godine odlukom VSTV-a imenovana za suca Suda BiH.

27. U odnosu na navode iz zahtjeva koji se tiču davanja potpore inicijativi tužitelja Tužiteljstva BiH (Dž. P.) za otvaranje predmeta u pogledu apelantovih najava o rušenju ustavnopravnog poretka Bosne i Hercegovine, Opća sjednica Suda BiH je navela da ta činjenica ne znači da sutkinja S. U. ima bilo kakve predrasude prema apelantu. U svezi s tim je istaknuto da je tužiteljevo temeljno pravo i temeljna dužnost, u skladu sa člankom 35. ZKPBiH, otkrivanje i gonjenje učinitelja kaznenih djela koja su u nadležnosti Suda BiH. Stoga je zaključeno da samo postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je obnašala dužnost tužitelja nema utjecaja na njezino postupanje u konkretnom kaznenom predmetu.

28. Konačno, u odnosu na navode o nacionalnoj pripadnosti sutkinje S. U. navedeno je da ta okolnost sama po sebi ne može biti od utjecaja na vršenje sudačke funkcije. U svezi s tim je navedeno da je predmet presigniran navedenoj sutkinji na temelju odluke Povjerenstva za presignaciju predmeta Odjela I. i Odjela II. Kaznenog odjeljenja Suda BiH zbog skorog odlaska suca M. S. u mirovinu i to prema utvrđenim pravilima za postupanje u takvim situacijama (Pravilnik o sustavu za automatsko upravljanje predmetima u sudovima). O tome su, kako je navedeno, upoznati stranke i branitelj. Također je navedeno i da svaki sudac, pa tako i S. U., kao nositelj pravosudne funkcije ima obvezu da u svakom predmetu koji mu je dodijeljen u rad postupa savjesno i da se u svom radu rukovodi načelom nepristranosti u skladu s pravilima Kodeksa sudačke etike i sudačkom zakletvom. Sudac je, kako je istaknuto, u obvezi obavljati svoju funkciju na način da sve strane u postupku tretira bez favoriziranja, pristranosti i predrasuda, te da odluke donosi na temelju predloženih činjenica i dokaza, kako je sutkinja S. U. i postupila.

29. Na ročištu za nastavak glavnog pretresa održanom 6. ožujka 2024. godine Sud BiH je donio rješenje o spajanju postupka protiv optuženog apelanta i M. L. u jedinstven postupak koji će se provesti pod brojem S1 2 K 046070 23 K.

30. Apelantov branitelj ponovo je na ročištu za nastavak glavnog pretresa održanom 9. listopada 2024. godine usmeno na zapisnik izložio zahtjev za izuzeće postupajuće sutkinje S. U. u smislu članka 29. točka f) ZKPBiH. U pristranost sutkinje S. U. sumnja se, kako je to navedeno, zbog povrede prava na obranu uslijed događaja nastalih tijekom tog ročišta za glavni pretres jer je inzistirala na nastavku glavnog pretresa.

31. Rješenjem izvanpretresnog vijeća Suda BiH broj S1 2 K 046070 24 Kv 2 od 10. listopada 2024. godine odbačen je kao nedopušten apelantov zahtjev za izuzeće sutkinje S. U. podnesen 9.

listopada 2024. godine. U obrazloženju rješenja je navedeno da je zahtjev podnesen nakon početka glavnog pretresa (u fazi izvođenja dokaza), zbog čega je u skladu sa člankom 32. stavak (4) ZKPBiH apelantov zahtjev odbačen. Pri tome je navedeno da apelant i njegov branitelj imaju mogućnost u eventualnoj žalbi na presudu iznijeti prigovore pristranosti.

f) Osporene presude

32. Presudom Suda BiH (koju je donijela sutkinja S. U.) broj S1 2 K 046070 23 K od 26. veljače 2025. godine (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda) apelant je proglašen krivim što je:

U vremenskom periodu od 1. do 9. jula 2023. godine u Banja Luci, svjestan i znajući da je Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, Christian Schmidt, donio odluku kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23 od 1. jula 2023. godine, koji Zakon je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. juna 2023. godine i odluku kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23 od 1. jula 2023. godine, koji Zakon je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na sedmoj posebnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine, sa kojima je prethodno bio upoznat i protivno tome preduzimao službene radnje u cilju nastavka zakonodavnog postupka, a ne primjenjujući i ne provodeći navedene odluke Visokog predstavnika i to:

2. (tačka 1. optužnice)

Milorad Dodik, kao službena osoba u instituciji Republike Srpske, u svojstvu predsjednika Republike Srpske, koristeći ovlasti propisane članom 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske „(Službeni glasnik RS“, broj: 21/1992 , 28/1994 - Amandmani XXVI- XLIII, 8/1996 - Amandmani XLIV-LI, 13/1996 - Amandman LII, 15/1996 - ispr., 16/1996 - Amandman LIII, 21/1996 - Amandmani LIV-LXV, 21/2002 - Amandmani LXVI-XCII, 26/2002 - ispr., 30/2002 - ispr., 31/2002 - Amandmani XCIII-XCVIII, 69/2002 - Amandmani XCIX-CIII, 31/2003 - Amandmani CIV i CV, 98/2003 - Amandmani CVI-CXII, 115/2005 - Amandman CXIV, 117/2005 - Amandmani CXV-CXXI i 48/2011 - Amandman CXXII i "Sl. glasnik BiH", br. 73/2019 - odluka US BiH) donio Ukaz o proglašenju Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, broj: 01-020- 3382/23 od 07.07.2023. godine, na način da je isti svojeručno

potpisao, koji Zakon je usvojila Narodna skupština Republike Srpske na sjednici održanoj 21.06.2023. godine i na taj način ne primjenjujući i ne provodeći odluku Visokog predstavnika Christian Schmidta, broj: 15/23 od 1.7.2023. godine, koja odluka je stupila na snagu tog datuma, a kojom se obustavlja zakonodavni postupak donošenja navedenog Zakona, kao i Ukaz o proglašenju Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj: 01-020-3396/23 od 7.7.2023. godine, koji Zakon je usvojila Narodna skupština Republike Srpske na sjednici održanoj dana 27.6.2023. godine i na taj način ne primjenjujući i ne provodeći odluku Visokog predstavnika Christian Schmidta, broj: 14/23 od 1.7.2023. godine koja odluka je stupila na snagu tog datuma, kojom se obustavlja zakonodavni postupak donošenja navedenog Zakona, a koje odluke Visokog predstavnika su objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj: 47/23 od 7.7.2023. godine, iako je bio svjestan da su Odluke Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini obvezujuće u skladu sa ovlaštenjima koja su mu data članom V Anexa 10 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članom II.Id) navedenog Sporazuma, a sve u namjeri da se navedene odluke Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ne primijene i ne provedu, obzirom da je za primjenu i provedbu ovih odluka bilo potrebno uzdržavanje od daljnjeg zakonodavnog postupanja, nakon čega je optuženi navedene Ukaze proslijedio u Javnu ustanovu „Službeni glasnik Republike Srpske“ radi njihove objave i potom stupanja na snagu navedenih Zakona, a koje posljedice je i htio.

33. Sud BiH je u izreci presude naveo da je apelant prethodno opisanim radnjama počinio kazneno djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz članka 203a stavak (1) KZBiH, zbog čega je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. Na temelju članka 203a stavak (4) apelantu je izrečena mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina od dana pravomoćnosti presude, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja te mjere sigurnosti.

34. U obrazloženju je navedeno da je završna riječ obrane sadržavala 22 poglavlja, te da je u 17. poglavlju apelantov branitelj detaljno razradio pitanje proceduralnih propusta tijekom postupka, posebno se fokusirajući, između ostalog, i na tezu da optužnicu nije potvrdio „nepristran“ sud. Kronološki je ukazano na apelantove pismene i usmene zahtjeve za izuzeće preciziranih tužitelja, sudskog vještaka i sudaca u tom predmetu. U svezi s tim, Sud BiH je naveo da je tijekom cijelog postupka i u svakoj svojoj odluci vodio računa o načelu nepristranosti suda. U odnosu na apelantov

prigovor kršenja odredbe članka 251. ZKPBiH Sud BiH je istaknuo da je tijekom glavnog pretresa u više navrata došlo do odgađanja pretresa u trajanju duljem od trideset dana (između ročišta održanih 6. ožujka 2024. i 17. travnja 2024. godine; 22. svibnja 2024. i 17. srpnja 2024. godine; 17. srpnja 2024. i 28. kolovoza 2024. godine). S obzirom na ranije danu suglasnost stranaka i branitelja da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, Sud BiH je na pretresima održanim 17. travnja 2024. godine, 17. srpnja 2024. godine i 28. kolovoza 2024. godine donio odluku da glavni pretres formalno počinje iznova u smislu odredbe članka 251. stavak (2) ZKPBiH. Pri tome je konstatirano da se do tada saslušani svjedoci neće ponovo pozivati i saslušavati, nego će se koristiti iskazi koje su prethodno dali u tom postupku, kao i materijalni dokazi koji su izvedeni tijekom glavnog pretresa. Zbog proteka razdoblja duljeg od 30 dana između ročišta održanih 5. prosinca 2024. godine i 29. siječnja 2025. godine, u smislu odredbe članka 251. stavak (2) ZKPBiH, nakon izjašnjenja stranaka i branitelja, Sud BiH je na nastavku pretresa održanom 29. siječnja 2025. godine donio rješenje da glavni pretres formalno počinje iznova. Određeno je da se do tada provedeni dokazi neće ponovo izvoditi, odnosno neće se ponovo pozivati svjedoci Tužiteljstva BiH, nego će se koristiti njihovi iskazi dani na glavnim pretresima od 6. ožujka 2024. godine, 17. travnja 2024. godine i 13. studenog 2024. godine. Također je određeno da se neće ponovo pozivati ni svjedoci apelantove obrane, nego će se koristiti njihovi iskazi dani na glavnim pretresima od 17. srpnja 2024. godine i 28. kolovoza 2024. godine. Na statusnoj konferenciji održanoj 30. prosinca 2024. godine Sud BiH je od Tužiteljstva BiH i branitelja optuženih zatražio da se izjasne glede suglasnosti za protek roka od 30 dana. Sud BiH je 15. siječnja 2025. godine primio izjašnjenje apelantovog branitelja u kojem obavještava sud da apelant i njegov branitelj nisu suglasni da se ranije izvedeni dokazi ne izvode ponovo, nego traže da glavni pretres počne iznova, čitanjem optužnice Tužiteljstva BiH od 22. kolovoza 2023. godine. U svezi s tim je navedeno da se apelantov branitelj pozvao na procesna prava koja pripadaju apelantu kao optuženom, kao i na načelo neposrednosti i javnosti, navodeći da je načelo javnosti ključno za stvaranje povjerenja u čitav pravosudni sustav, pa tako i u Sud BiH. Osvrnuo se i na činjenicu da je Sud BiH tijekom postupka odbio određen broj dokaza koje je predložila obrana, a koji se tiču pravnog statusa visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini uopće, kao i statusa Christiana Schmidta. U odnosu na te apelantove navode Sud BiH je prije svega istaknuo da je tijekom trajanja glavnog pretresa zabilježen veći broj odgoda zbog kojih je dinamika suđenja bila narušena iz objektivnih razloga, a što je dovelo do diskontinuiteta u radu, te da su razlozi za odgodu pretresa bili različite prirode. Zbog toga je Sud BiH istaknuo da se suđenje nije moglo odvijati planiranim tempom, odnosno svakog tjedna, a što je za posljedicu imalo dulje trajanje postupka. Zbog ranije ukazane činjenice davanja prethodne suglasnosti stranaka u postupku u tri navrata za protek roka od 30 dana, Sud BiH je ocijenio kao neutemeljen zahtjev obrana optuženih da se svi dokazi ponovo izvedu. U svezi s tim je navedeno da je Sud BiH

imao u vidu prava optuženih na suđenje u razumnom roku, kao i načelo efikasnosti i ekonomičnosti postupka. Takvom odlukom Suda BiH, kako je navedeno, ni na koji način nije povrijeđeno pravo optuženih na pravično suđenje, niti načela neposrednosti, javnosti i „jednakosti oružja“, na koja se pozvao apelantov branitelj, niti su optuženi na bilo koji način dovedeni u nepovoljniji položaj. Pri tome je navedeno da je sud dužan tijekom postupka voditi računa o pravima optuženih, kao i o pravima svjedoka, te paziti na obvezu da se svjedoci ne izlažu nepotrebnim saslušanjima, a što bi se u konkretnom slučaju i desilo jer su pojedini svjedoci više puta pozivani u Sud BiH kako bi svjedočili u tom predmetu. Također je ukazano i da bi ponovno pozivanje svjedoka pred Sud BiH, kao i ulaganje materijalne dokumentacije samo prouzročilo dodatne troškove. S obzirom na navedeno, Sud BiH je zaključio da je jedini razlog takvog zahtjeva obrane usmjeren na odugovlačenje kaznenog postupka, što za Sud BiH nije prihvatljivo. Osim toga, Sud BiH je istaknuo da je navedeni zahtjev za ponavljanje postupka podnesen, između ostalog, kako bi bilo zadovoljeno načelo javnosti. U svezi s tim, Sud BiH je naveo da je tijekom cijelog trajanja postupka javnost bila uključena, odnosno da Sud BiH nikada nije u smislu članka 235. ZKPBiH donio procesnu odluku o isključenju javnosti s dijela ili cijelog glavnog pretresa. Spuštanje paravana ispred prostora predviđenog za publiku u sklopu sudnice u kojoj se glavni pretres odvijao, prema ocjeni Suda BiH, predstavljalo je samo mehanizam kojim je realizirano pravo i obveza postupajućeg suca da udalji iz sudnice sve one koji narušavaju red kako bi se suđenje odvijalo neometano. Na takav način je onemogućen apelantov kontakt s publikom, koji joj je konkludentnim radnjama (pokretima ruke, okretanjem u pravcu publike i sl.) signalizirao da ustane, što je publika nakon danih uputa i učinila, ustajući i glasno izražavajući negodovanje. Sud BiH je naveo da je, s ciljem ispunjenja dužnosti da se stara o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda, u više navrata tijekom trajanja glavnog pretresa upozoravao prisutne na obvezu da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad suda, konstatirajući uočena neprimjerena postupanja na zapisnik o glavnom pretresu. Istaknuto je da je Sud BiH u više navrata upozorio kako apelanta tako i njegovog branitelja da neće tolerirati držanje političkog govora u sudnici. Također je navedeno da je zadovoljeno i načelo neposrednosti i jednakosti strana u postupku u skladu s odredbama ZKPBiH, zbog čega su ti navodi ocijenjeni kao neutemeljeni.

35. Dalje je ukazano da je apelantova obrana predložila izvođenje materijalnih dokaza koji se nalaze u sudskom spisu, a koji su dostavljeni kao prilog apelantovog zahtjeva za izuzeće tada postupajućeg suca M. S. i sutkinje S. U. za potrebe odlučivanja Opće sjednice Suda BiH. Radilo se o dokazima, tj. izjavama visokog predstavnika, federalnog ministra unutarnjih poslova, ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, stranih veleposlanika te predsjednika Suda BiH o apelantu. Sud BiH je navedeni apelantov prijedlog odbio cijeneći da novinski članci i tekstovi u njima ne mogu

biti dokaz u kaznenom postupku. U svezi s tim je navedeno da je ocjena Suda BiH (a što je u skladu i sa sudskom praksom apelacijskog vijeća Suda BiH) da novinski članci i tekstovi predstavljaju mišljenje njihovog autora, zbog čega se ne može smatrati da su utemeljeni na autentičnim i provjerenim informacijama ili činjenicama, te ne mogu biti pouzdan dokaz.

36. Potom je navedeno da su odluke visokog predstavnika od 1. srpnja 2023. godine objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/23 od 7. srpnja 2023. godine. Dalje je istaknuto da navedene odluke visokog predstavnika, koje su objavljene na službenoj internetskoj stranici OHR-a www.ohr.int, predstavljaju zvanične i autentične dokumente, kao i da službena internetska stranica OHR-a predstavlja zvanični izvor javnosti za odluke visokog predstavnika koje se objavljuju na toj internetskoj stranici. Osim toga, ukazano je i da autentičnost službene internetske stranice OHR-a dodatno dokazuje i sama činjenica da je stupanje na snagu određenih odluka i zakona vezano uz njihovu objavu na službenoj internetskoj stranici OHR-a. Sama objava na službenoj internetskoj stranici OHR-a od 1. srpnja 2023. godine prethodila je objavi u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, a samo stupanje na snagu zakona vezano je uz objavu na službenoj internetskoj stranici OHR-a, a ne u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

37. Sud BiH je odbio kao neutemeljen prigovor branitelja optuženih koji se tiče ovlaštenja visokog predstavnika Christiana Schmidta, načina objave njegovih odluka, kao i bonskih ovlaštenja. U svezi s tim, Sud BiH se referirao na stajališta zauzeta u točki 72. Odluke Ustavnog suda broj U-27/22 od 23. ožujka 2023. godine (dostupna na www.ustavisud.ba). U odnosu na pravna pitanja koja se odnose na legitimnost visokog predstavnika i njegova ovlaštenja da nameće zakone u Bosni i Hercegovini, Sud BiH je istaknuo da u potpunosti prihvaća stajališta iz „presuda“ Ustavnog suda koje su konačne i obvezujuće, te odluke Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), a posebno u predmetu *Berić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (toč. 26–28.). Dalje je navedeno da je 27. svibnja 2021. godine Upravni odbor Vijeća za provedbu mira „zvanično imenovao“ Christiana Schmidta za visokog predstavnika. Postupajući po zahtjevu Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira da u skladu s tim obavijesti glavnog tajnika UN-a, prethodni visoki predstavnik dr. Valentin Inzko je 3. lipnja 2021. godine uputio pismo glavnom tajniku UN-a Antoniju Guterresu kojim ga je informirao o odluci Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira da zvanično imenuje Christiana Schmidta. Potom je Sud BiH istaknuo da se „Odluka Ustavnog suda broj U-15/21 od 14. srpnja 2022. godine odnosi na gotovo identičnu pravnu situaciju glede ovlaštenja visokog predstavnika Christiana Schmidta da donosi Odluku o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i Zakon o neprimjenjivanju takve odluke visokog predstavnika koji je donijela Narodna skupština RS“. S obzirom na navedeno, zaključeno je da je Christian Schmidt legalno izabran visoki

predstavnik i da je, prema Aneksu X. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Aneks X.), relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a i Bonskoj deklaraciji, imao ovlaštenja intervenirati u pravni sustav Bosne i Hercegovine, pri čemu tada supstituira domaće vlasti djelujući kao vlast Bosne i Hercegovine i da se zakon koji on donese mora smatrati zakonom Bosne i Hercegovine.

38. Cijeneći sve izvedene dokaze, Sud BiH je utvrdio da je apelant počinio kazneno djelo jer kao službena osoba u institucijama Republike Srpske nije primijenio i proveo odluke visokog predstavnika. U svezi s tim, prvenstveno je utvrđen apelantov status te zaključeno da je u inkriminiranom razdoblju nesporno obnašao dužnost predsjednika Republike Srpske. Kada je riječ o radnji izvršenja kao bitnom obilježju kaznenog djela, Sud BiH je istaknuo da je svjedokinja J. P. B. na okolnosti koje su prethodile potpisivanju spornih ukaza navela određene aktivnosti koje su se poduzimale u Službi predsjednika RS. U tom smislu je ta svjedokinja navela da je na zahtjev predsjednika organiziran niz sastanaka koji su održani u Kabinetu predsjednika, na kojem su bili prisutni predsjednik Vlade RS i ministri u Vladi RS (koji su pravnici po struci), profesor ustavnog prava S. K., ministri Ž. B. i M. B., potom predsjednik Narodne skupštine RS, savjetnici predsjednika Republike Srpske, predstavnici Republike Srpske u institucijama Bosne i Hercegovine, srpski član Predsjedništva Ž. C. te mnogi profesori ustavnog prava. Sud BiH je ukazao da je ta svjedokinja pojasnila da su navedeni sastanci s relevantnim pravnim stručnjacima održavani kako bi oni dali adekvatnu analizu/ekspertizu navedenih tema i kako bi se predsjedniku Republike Srpske u konačnici dao zaključak treba li potpisati predmetne ukaze. Potom je Sud BiH naveo da je apelant u svojstvu svjedoka istaknuo da je u razgovoru sa savjetnicima zaključeno da je odluka Christiana Schmidta, prema njihovom viđenju, nelegalna, nepotrebna te da nije objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“. Apelant je istaknuo da je sporne ukaze potpisao dan prije nego što mu je predložen „Službeni glasnik“ u kojem su objavljene odluke visokog predstavnika, te dodao da je, prema Ustavu i zakonima, jedini zakonodavac na razini Bosne i Hercegovine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i da sve odluke koje se primjenjuju u pravnom sustavu Bosne i Hercegovine moraju biti objavljene u „Službenom glasniku“. Dalje je navedeno da je apelant istaknuo da su mu savjetnici prenijeli da mu, ako se ne odluči da potpiše ukaze, prema odredbama Kaznenog zakona Republike Srpske prijeti kazna zatvora u trajanju od 12 godina, te da nema nijednog pravnog razloga da to ne učini. Prema apelantovim riječima, on kao predsjednik Republike Srpske predstavlja dio zakonodavnog procesa, ali ne može utjecati na donošenje zakona i da to jedino čini Narodna skupština RS. Istaknuo je da je imao mogućnost vratiti zakone Narodnoj skupštini RS, ali odlučujući razlog zašto to nije učinio je bio taj što je Vijeće naroda, koje je uvijek iskazivalo vitalni interes, najčešće

Bošnjački klub, dalo suglasnost da zakoni mogu stupiti na snagu. Apelant je pojasnio da u slučaju da je bilo izraženo mišljenje Bošnjačkog kluba ili bilo kojeg kluba u Vijeću naroda da postoje elementi ugrožavanja, ne bi potpisao ukaze, dodajući na kraju da od predsjednika Narodne skupštine RS dobiva zakon na potpis samo onda kada je prošao kompletnu proceduru.

39. Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da tijekom postupka apelantova sposobnost da shvati značaj djela koje je počinio i upravlja svojim postupcima ničim nije dovedena u pitanje, Sud BiH je zaključio da su se u konkretnom slučaju u apelantovim radnjama stekla sva obilježja kaznenog djela neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz članka 203a stavak (1) KZBiH, te ga je proglasio krivim za to kazneno djelo. Apelantovi navodi izneseni u završnoj riječi da se u konkretnom slučaju radi o politički montiranom procesu i njegovom političkom progonu, te da je cijeli postupak vođen s ciljem da se on eliminira iz politike odbijeni su kao neutemeljeni. Pri tome je navedeno da je apelant u vrijeme izvršenja kaznenog djela bio sposoban za rasuđivanje i u mogućnosti razumjeti značaj svojih radnji, kao i da je potpuno sposoban donositi odluke i shvatiti njihov značaj. Sud BiH nije prihvatio tvrdnju obrane da je apelant morao potpisati sporne ukaze o objavi zakona u „Službenom glasniku Republike Srpske“ jer ga na to obvezuje članak 80. stavak 4. Ustava Republike Srpske. Sud BiH je istaknuo da takvu apelantovu tvrdnju opovrgavaju izvedeni dokazi. Upravo suprotno, Sud BiH je istaknuo da je apelant bio u obvezi zahtijevati od Narodne skupštine RS ponovno odlučivanje o zakonima o kojima je prethodno visoki predstavnik donio odluke kojima se sprečava njihovo stupanje na snagu. U prilog činjenici da je apelant doista znao da je objavljena Odluka visokog predstavnika sa Zakonom i da je bio upoznat sa sadržajem tog Zakona, Sud BiH je ukazao na apelantov govor s Kozare (2. srpnja 2023. godine), koji je reproduciran na glavnom pretresu od 13. studenog 2024. godine, a u kojem je u relevantnom dijelu navedeno:

[...] Ali vama ću reći, oni prave okvir da bi evo nas, prvo, prije svega mene, doveli u sarajevske kazamate da mi tamo Sude. Zato je kao Šmit promijenio Zakon o krivičnom postupku i rekao da svako urušavanje kao po njemu ustavnog poretka, znači kazna 6 godina zatvora. E to znači kad Milorad Dodik potpiše ukaz da će se proglasiti zakoni koje je on jučer ukinuo, da će onda oni krenuti na Milorada Dodika, evo ga... i onda me tamo poslati kod nekog muslimanskog tužioca, koji će me proslijediti kod muslimanskog sudije, da mi odrežu najveću kaznu, a neki opet izdajnici među nama će tome aplaudirati jer sam ja kriminalac koji zaslužuje da budem zatvoren, po njima. [...] Mi ćemo proglasiti važećim te zakone, a onda ćemo krenuti vjerovatno u procedure pred Sudom, otići ćemo na Parlament, donijet ćemo

odluku o neprihvatanju nadležnosti Suda, Tužilaštva i SIPA-e na prostoru Republike Srpske.[...]

40. Osim citiranog apelantovog govora s Kozare od 2. srpnja 2023. godine, Sud BiH je naveo da apelantova svijest i znanje o tome da je visoki predstavnik 1. srpnja 2023. godine donio odluke kojima se sprečava stupanje na snagu dva zakona proizlazi i iz iskaza svjedokinje J. P. B. koja je na upit Suda BiH što je bio razlog održavanja sastanaka apelanta s velikim brojem profesora, eksperata i savjetnika potvrdila da su to bila njihova saznanja iz medija da je Christian Schmidt donio dvije odluke sa zakonima od 1. srpnja 2023. godine, zbog čega je angažiran veći broj eksperata kako bi se razmotrilo pitanje treba li predsjednik Republike Srpske potpisati ukaze.

41. Dakle, Sud BiH je zaključio da je apelant bio svjestan da je kao službena osoba, postupajući u svojstvu predsjednika Republike Srpske, donio dva ukaza u namjeri da se odluke koje je donio visoki predstavnik ne primijene i ne provedu, iako je bio svjestan da su odluke visokog predstavnika obvezujuće, nakon čega su navedeni ukazi objavljeni u „Službenom glasniku Republike Srpske“, a koje posljedice je i htio, postupajući s izravnim umišljajem. Imajući u vidu navedeni zaključak, Sud BiH nije prihvatio tezu obrane, iznesenu u završnoj riječi, da je apelant postupao u pravnoj/stvarnoj zabludi. Isto tako su kao potpuno neutemeljene ocijenjene i apelantove tvrdnje da se u konkretnom slučaju radi o „beznačajnom djelu“. Nasuprot tvrdnjama apelantove obrane, ocijenjeno je da su upravo priroda i težina kaznenog djela kojim je apelant mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine, način izvršenja djela i apelantova namjera da nakon stupanja na snagu spornih zakona onemogućiti djelovanje državnih institucija na prostoru Republike Srpske, kao i okolnost da je pri tome postupao s izravnim umišljajem čimbenici koji utječu na zaključak suda da radnje koje je apelant poduzeo ni u kojem slučaju ne predstavljaju beznačajno djelo.

42. Isto tako je navedeno da su neutemeljeni i navodi obrane o nepostojanju štetne posljedice, kao i statusa oštećenog. Sud BiH je ponovio da je apelant poduzetim radnjama mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine na način da je neobjavljivanjem presuda Ustavnog suda Bosne i Hercegovine građanima entiteta Republika Srpska mogao onemogućiti pristup informiranju o pravnim stajalištima i odlukama najviše pravosudne instance na razini države. Činjenica da je navedena posljedica u konkretnom slučaju izostala, kako je to istaknuto, nije od značaja za zaključak suda da je apelant svojim radnjama iskazao da želi njihovo nastupanje. To bi, kako je navedeno, u krajnjem slučaju imalo nesagledive reperkusije i dovelo do slabljenja pravne države. Sud BiH je naveo da nije mogao zanemariti činjenicu da bi apelantovim postupanjem, da ono nije spriječeno (ali ne voljom samog apelanta), bio oštećen neodređen, veći broj građana entiteta Republika Srpska i države Bosne i Hercegovine.

43. U odnosu na apelantov prigovor da 7. srpnja 2023. godine, kada je potpisao dva sporna ukaza, kazneno djelo nije postojalo, a da su dopune KZBiH stupile na snagu 8. srpnja 2023. godine u smislu Jedinostvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, Sud BiH je naveo da se to odnosi samo na zakone koje je donijela Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a ne i na zakone koje je donio visoki predstavnik. U svezi s tim je navedeno da stavak 2. članka 1. Jedinostvenih pravila predstavlja samo preporuku, a ne obvezu, te da je visoki predstavnik, supstituirajući domaće vlasti, donio i javno objavio Zakon o izmjenama o dopunama KZBiH, koji je objavljen na službenoj internetskoj stranici OHR-a, a stupio na snagu dan poslije, tj. 2. srpnja 2023. godine. Na taj način, kako je navedeno, opovrgavaju se navodi obrane da apelant nije mogao počiniti kazneno djelo.

44. U odnosu na odluku o kaznenopravnoj sankciji Sud BiH je posebno cijenio činjenicu da kazneno djelo spada u kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Vrijednosti koje su tim inkriminacijama zaštićene i koje međunarodna zajednica podiže na rang općeljudskih vrijednosti su ujedno i vrijednosti svake pojedine zemlje, koje se štite i u smislu ispunjenja međunarodnih preuzetih obveza i kao vrijednosti našeg društva. Kao otegotnu okolnost Sud BiH je cijenio da je apelant poduzetim radnjama mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine na način da je neobjavljivanjem „presuda“ Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, čije su odluke prema Ustavu Bosne i Hercegovine konačne i obvezujuće, mogao građanima entiteta Republika Srpska onemogućiti pristup informiranju o pravnim stajalištima i odlukama najviše pravosudne instance na razini države Bosne i Hercegovine, dovodeći na taj način do pravne nesigurnosti, nejednakosti građana, a u konačnici i do slabljenja pravne države. Osim toga, kao otegotne okolnosti na apelantovoj strani ocijenjene su pobude iz kojih je djelo učinjeno, odnosno apelantova namjera da, nakon što se proglase važećim zakoni koje je donijela Narodna skupština RS, onemogući djelovanje državnih institucija, i to Suda BiH, Tužiteljstva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine na prostoru Republike Srpske, a što je jasno najavio u svom govoru održanom 2. srpnja 2023. godine na Kozari. Također, Sud BiH je kao otegotnu okolnost cijenio i apelantovo držanje nakon učinjenog kaznenog djela, koje se ogleda u nepoštovanju Suda BiH i Tužiteljstva BiH tijekom suđenja u samoj sudnici. Od olakotnih okolnosti Sud BiH je cijenio apelantovu raniju neosuđivanost i njegove obiteljske prilike. S obzirom na navedeno, zaključeno je da će se izrečenom kaznenom sankcijom u odnosu na apelanta postići svrha kažnjavanja (specijalna prevencija), kao i utjecati na potencijalne počinitelje tih kaznenih djela da se klone kriminogenih aktivnosti (opća prevencija).

45. U odnosu na izrečenu mjeru sigurnosti Sud BiH je na temelju okolnosti pod kojima je kazneno djelo izvršeno i načina izvršenja zaključio da postoji opasnost da bi daljnje vršenje dužnosti predsjednika Republike Srpske moglo poticajno djelovati na apelanta „da svoje znanje, iskustvo i stručne sposobnosti iskoristi za ponovno izvršenje nekog od kaznenih djela vezanih za obnašanje navedene dužnosti (a što on javno i najavljuje)“. Sud BiH je ocijenio da je izricanje mjere sigurnosti u trajanju od šest godina, koja je bliža zakonskom maksimumu trajanja te mjere, razmjerno kazni zatvora koju je sud izrekao tom presudom.

46. Kada su u pitanju pravne posljedice osude Sud BiH je istaknuo da nije donio posebnu odluku o prijedlogu Tužiteljstva BiH u smislu članka 203a stavak (5) toč. a), c) i d) KZBiH. Istaknuto je da pravne posljedice osude prema članku 5. KZBiH nisu kaznenopravna sankcija zbog čega se one ne utvrđuju, ne izriču i ne unose u presudu s obzirom na to da nastupaju po automatizmu, odnosno po sili zakona. Upravo ih takva priroda, kako je to navedeno, i odvaja od kaznenopravnih sankcija, kakva je npr. mjera sigurnosti, koja, da bi bila primijenjena, mora biti izrečena presudom. Pri tome je navedeno da u konkretnom slučaju činjenica preklapanja faktičke suštine potencijalne pravne posljedice osude koja će nastupiti ako se za to steknu zakonski uvjeti s izrečenom mjerom sigurnosti jedno drugo ne isključuje. U svezi s tim je navedeno da je riječ o različitoj prirodi te dvije potpuno različite mjere s aspekta poimanja što se smatra kaznenopravnom sankcijom, te na što sud ima utjecaja i što svojom presudom izriče. Stoga je navedeno da kada su ispunjeni zakonski uvjeti i kada sud to nađe opravdanim, kao u konkretnom slučaju, izreći će mjeru sigurnosti za koju je zakonom ovlašten da ju izrekne, dok će pravne posljedice osude nastupiti u onom opsegu i u ono vrijeme koje zakon predviđa, bez utjecaja posebne odluke suda na to. Sud BiH je također smatrao bitnim istaknuti da pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude, kako je to propisano u članku 121. KZBiH, kao i to da se osuda ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti, a kako je to navedeno u stavku 6. navedenog članka.

47. Presudom Suda BiH u vijeću Apelacijskog odjeljenja (u daljnjem tekstu: apelacijsko vijeće) broj S1 2 K 046070 25 Kž 2 od 12. lipnja 2025. godine (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) odbijene su kao neutemeljene žalbe Tužiteljstva BiH i žalba apelantovog branitelja, te potvrđena prvostupanjska presuda.

48. U odnosu na žalbeni prigovor kršenja članka 251. stavak (2) ZKPBiH apelacijsko vijeće je istaknulo da obrana smatra da je, s obzirom na protek roka duljeg od 30 dana od posljednjeg odgađanja, glavni pretres trebao iznova početi 29. siječnja 2025. godine. U svezi s tim, apelacijsko vijeće je krenulo od svrhe postojanja navedene zakonske odredbe, odnosno kompletnog zakonskog članka sa svim njegovim stavcima. Jasno je, kako je to ukazano, da navedena zakonska odredba u

cijelosti štiti načelo neposrednosti, odnosno kontinuitet održavanja ročišta za glavni pretres kako bi se održala sudska neposrednost. Međutim, budući da zakon predviđa iznimke, uz suglasnost stranaka i branitelja, apelacijsko vijeće je istaknulo da navedena zakonska odredba nije imperativ, kako to obrana žalbom prikazuje. Stoga je zaključeno da se radi o paušalnim razlozima obrane koji su u tom momentu očigledno bili usmjereni na odugovlačenje postupka, a žalbom usmjereni na ishodovanje bitne povrede postupka, koja, u biti, ne postoji. Apelacijsko vijeće je također ukazalo da je neutemeljen apelantov žalbeni prigovor da funkcionalno nadležan sud nije odlučio o delegiranju nadležnosti suda. Apelacijsko vijeće je istaknulo da je sudac pojedinac naveo da neće raspravljati o drugom zahtjevu za delegiranje suda jer je o zahtjevu već ranije pravomoćno odlučeno, i to iz razloga nepravodobnosti podnošenja tog zahtjeva.

49. U odnosu na žalbeni prigovor kršenja načela javnosti iz članka 234. ZKPBiH apelacijsko vijeće je istaknulo da apelantova obrana potpuno pogrešno poima situaciju nastalu na ročištu od 5. veljače 2024. godine, koju pokušava neutemeljeno podvesti pod nezakonito isključenje javnosti. U svezi s tim je navedeno da se očigledno radilo o isključivo stegovnoj mjeri, odnosno mehanizmu održavanja reda u sudnici. Uporište za takav zaključak apelacijsko vijeće nalazi i u činjenici, koja se može provjeriti u spisu predmeta, da u momentu spuštanja paravana nije došlo do prekida prijenosa tijekom ročišta na monitorima koji se nalaze u dijelu gdje sjedi publika (iza stakla i spuštеног paravana), a koji se inače prekida kada je javnost doista isključena. S obzirom na to da je ročište prenošeno na monitorima dostupnim javnosti, apelacijsko vijeće je ocijenilo kao netočne i neutemeljene tvrdnje obrane da javnost nije mogla biti upoznata s optužnicom i uvodnim riječima stranaka.

50. U odnosu na žalbeni prigovor povrede prava na uporabu jezika i pisma apelacijsko vijeće je istaknulo da se obrana u tom dijelu, između ostalog, ponovo dotiče pitanja Aneksa X. dajući tumačenje riječi izvornik i original. Takvi prigovori su ocijenjeni kao neutemeljeni budući da se radi o faktičkom izlaganju pitanja vjerodostojnosti. Apelacijsko vijeće je istaknulo da pitanje postavljenja visokog predstavnika nije činjenično pitanje, kako to smatra obrana, već isključivo pravno pitanje s obzirom na to da funkcija visokog predstavnika predstavlja notoran dio državnog i pravnog sustava države Bosne i Hercegovine, odnosno njezinog ustavnog poretka. U svezi s tim je navedeno da je Christian Schmidt ne samo u kontekstu nametanja kaznenog djela koje je predmet ovog postupka već i po mnogim drugim općepoznatim okolnostima i postupcima visoki predstavnik i tu funkciju zasigurno ne obavlja arbitrarno. Pri tome je apelacijsko vijeće ukazalo i da za imenovanje visokog predstavnika nije potrebna posebna rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, te da je legitimnost visokog predstavnika Christiana Schmidta neupitna i potvrđena 27. svibnja 2021. godine od Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira.

51. U odnosu na žalbene prigovore pristranosti sudaca apelacijsko vijeće je navelo da obrana smatra da su postojali razlozi za izuzeće sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D. U svezi s tim, apelantova obrana je istaknula da se radi o sutkinji koja je svojevremeno bila kandidat za suca Međunarodnog kaznenog suda u Hagu, a čijoj kandidaturi se apelant protivio u tadašnjem svojstvu člana Predsjedništva BiH iz reda srpskog naroda. Potvrdu svog stajališta apelantova obrana nalazi u postupku sutkinje za prethodno saslušanje kada je optužnicu vratila na uređenje, odnosno dopisu koji, prema mišljenju obrane, predstavlja iscrtavanje činjeničnog opisa optužnice. Dalje je navedeno da je obrana sporila i postupanje S. U., koja je kao sudac pojedinac donijela prvostupanjsku presudu u tom predmetu, ukazujući da se ona pojavila u sudnici 5. veljače 2024. godine, a da obrani ranije nije bio poznat njezin identitet. Obrana se također pozvala i na ranija stajališta postupajuće sutkinje (S. U.) dok je bila na poziciji tužitelja Tužiteljstva BiH smatrajući da ona ima jednu vrstu predrasude o optuženom apelantu. Žalbom se akcentira da je na ročištu za glavni pretres od 5. veljače 2024. godine postavljen i zahtjev za izuzeće postupajuće sutkinje S. U., ali da je ona nastavila da radi iako nisu postojali nikakvi razlozi hitnosti.

52. Ispitujući prigovore obrane o navodnoj kontinuiranoj povredi s aspekta načela nepristranosti suda, koja se, prema stajalištu obrane, proteže od faze potvrđivanja optužnice pa do pretresne faze postupka, apelacijsko vijeće je utvrdilo da se radi o jednostranom viđenju obrane. Takvo viđenje, kako je navedeno, prožima se isključivo kroz apelantovo osobno nezadovoljstvo određenim sucem, bez bilo kakvih uporišta koja bi objektivno ukazivala da je apelant imao suđenje pred pristranim sudom u bilo kojoj fazi postupka. U svezi s tim je navedeno da je o svim prigovorima obrane u svezi s nepristranošću suda odlučivala Opća sjednica Suda BiH kao jedina nadležna da o tome donese odluku. Stoga je navedeno da apelantu ni u jednoj fazi postupka nije bila uskraćena mogućnost da podnese zahtjeve za izuzeće i da se o njima odlučuje, niti mu je bilo onemogućeno iznijeti svoje mišljenje o navodnoj pristranosti. Međutim, zaključeno je da činjenica da takvo stajalište obrane, odnosno apelanta nije bilo relevantno da se u konačnici donese odluka kakvu je on želio ishodovati ne dovodi do povrede postupka koja se sada žalbom ističe. Istaknuto je da je za apelacijsko vijeće bitno da se u konkretnom slučaju nije radilo o obligatornim osnovama za izuzeće, već o fakultativnoj osnovi koja traži detaljnu procjenu navodno istaknute pristranosti. Nepristranost suca se pretpostavlja, s obzirom na mandat koji mu se dodjeljuje, te se ne može olako poljuljati subjektivnim aspektima nezadovoljstva određene stranke ličnošću suca. Isto tako je navedeno i da je u svjetlu okolnosti konkretnog slučaja postupajuća sutkinja S. U. pravilno postupila kada je odlučila da nastavi s radom (ročište od 5. veljače 2024. godine), bez obzira na podneseni zahtjev za njezino izuzeće, a koji je bio usmjeren na fakultativni razlog za izuzeće. Obrazloženo je da je čitanje optužnice u tom momentu

predstavljalo formalni početak glavnog pretresa, te je u svezi s tim ukazano da niti jedan kaznenopravni sustav ne smije biti otvoren za mogućnost da optuženi samovoljno opstruira svoje suđenje. Apelacijsko vijeće je ukazalo da je sud, poštujući načelo jednakosti u postupanju, dužan osigurati pravičnost ne samo obrani već i tužiteljstvu, s obzirom na to da država s ciljem ostvarenja pravde ima pravo kazneno goniti i sprečavati kaznena djela. Stoga je zaključeno da bi odlaganje postupka unedogled, s obzirom na apelantovu upornost da se koristi uzurpacijom određenih procesnih pravila, bilo potpuno suprotno interesima pravičnosti, efikasnosti i ekonomičnosti postupka.

53. Apelacijsko vijeće je dalje u cijelosti prihvatilo stajalište prvostupanskog suda da je predmetno kazneno djelo nesporno bilo na pravnoj snazi u momentu njegovog izvršenja, te je istaknulo da u svezi s tim pravnim pitanjem neće ponavljati detaljno obrazloženje Suda BiH iz prvostupanske presude. Međutim, apelacijsko vijeće je navelo da će ukratko akcentirati što ga je opredijelilo za takvu odluku. U svezi s tim je navedeno da se apelacijsko vijeće rukovalo smislom tzv. *vacatio legis*, odnosno u teoriji prava postojanja razdoblja između donošenja određenog propisa i njegovog stupanja na pravnu snagu, što je posebno bilo od značaja u ranijem razdoblju kada su tehničke mogućnosti bile na znatno nižoj razini, te je način upoznavanja s određenim propisom bio vezan isključivo za tiskanu verziju službenog glasnika. S druge strane, apelacijsko vijeće je istaknulo da se u konkretnom slučaju radilo o specifičnom, ali legitimnom i pravno-valjanom načinu donošenja izmjene zakona od visokog predstavnika. U svezi s tim je ukazano da se iz stanja spisa predmeta nesporno može zaključiti da je apelant informirana osoba koja prati sva dešavanja, naročito ona vezana za postupke visokog predstavnika. Pored zvanične objave na internetskoj stranici OHR-a, takav postupak bio je itekako medijski popraćen, dok je ključno da je odlukom kojom je učinjena izmjena KZBiH odmah određen i datum stupanja na pravnu snagu, što ispunjava standarde predvidljivosti jer nema proizvoljnosti u tumačenju od kada vrijedi učinjena izmjena. Sagledavajući okolnosti konkretnog predmeta, apelacijsko vijeće je zaključilo da su ispunjeni kriteriji predvidljivosti i dostupnosti pravnog propisa suprotno kojem je optuženi postupao, dok je sumnja apelantove obrane o momentu stupanja na snagu zakona ocijenjena bezrazložnom i neargumentiranom.

54. U odnosu na žalbeni prigovor nepostojanja, odnosno isključenja protupravnosti u konkretnom slučaju, apelacijsko vijeće je istaknulo da u cijelosti prihvaća obrazloženje iz prvostupanske presude, koje je ocijenjeno kao valjano, zakonito i adekvatno. Dodatno je ukazano da, suprotno žalbenim tvrdnjama, volja osobe koja obavlja funkciju visokog predstavnika nije njegova osobna, pojedinačna volja, već proizlazi iz njegove pune funkcije i ovlasti koju obavlja i koja mu je dodijeljena

visokopozicioniranim instrumentom – Aneksom X. najznačajnijeg sporazuma koji se tiče Bosne i Hercegovine kao države.

55. Potom je navedeno da se, suprotno žalbenim prigovorima, u konkretnom slučaju nije moglo raditi o stvarnoj ili pravnoj zabludi na strani apelanta s obzirom na to da njegovo pogrešno shvaćanje o notorno legitimnoj i ovlaštenoj osobi da donosi zakone njega ne oslobađa krivnje. U svezi s tim je navedeno da teza apelantove obrane suštinski počiva na upornom suprotstavljanju legitimno postojećem državnom aparatu i sustavu koji funkcionira zajedno s postojanjem visokog predstavnika, ali činjenica takvog jednostranog viđenja ne dovodi u pitanje postojanje funkcije i ovlaštenja visokog predstavnika. Istaknuto je da apelant, kao i svaki drugi pojedinac, ne može imati pravo da proizvoljno ne poštuje dio državnog sustava koji mu osobno ne odgovara iz njemu poznatih razloga. Stoga je navedeno da predmet ovog kaznenog postupka i ne može biti pitanje razmatranja validnosti postojeće zakonodavne norme koja je donesena na temelju ovlaštenja na koje se visoki predstavnik i poziva u preambuli svoje odluke. Predmet tog postupka mogle su biti samo kaznenopravne radnje koje je apelant poduzeo, te mogu li se one podvesti pod bitne elemente kaznenog djela za koje se apelant tereti. U svezi s tim je obrazloženo da samo kazneno djelo, kao takvo, odnosno procedura njegove uspostave nije nešto o čemu treba raspravljati u redovnom kaznenom postupku, niti je to u nadležnosti redovnih sudova. Isto tako je navedeno da, suprotno tvrdnjama obrane, tzv. bonksi zaključci nisu nužno ni morali biti provedeni kao dokaz u postupku, kao što se kao dokaz ne izvode ni postojeći zakoni.

56. Također je navedeno da su neutemeljene i neprihvatljive žalbene tvrdnje da se radi o djelu malog značaja ili o nepodobnom pokušaju uslijed odsutnosti štetnih posljedica i niskog stupnja apelantove krivnje. U svezi s tim je navedeno da se Sud BiH u osporenoj presudi pravilno izjasnio, odnosno zaključio da izostanak štetne posljedice ne utječe na postojanje predmetnog kaznenog djela zbog toga što, kako je istaknuto, kazneno djelo iz članka 203a KZBiH ne može ni u kojem slučaju biti u zanemarivoj mjeri opasno zbog svog malog značaja i zbog neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica, kako to tvrdi obrana. Istaknuto je da se izvršavanjem predmetnog kaznenog djela ugrožava zakonito djelovanje i funkcioniranje države u cjelini, te se njegovim izvršenjem dovodi u pitanje autoritet državnog aparata u svim njegovim segmentima, kao i povjerenje građana u njega. Pri tome je navedeno i da kompletno apelantovo djelovanje i postupanje implicira zaključak da je cilj bio počinjenje predmetnog kaznenog djela, odnosno krajnje nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika u svjetlu bitnih obilježja kaznenog djela iz članka 203a KZBiH. U svezi s tim, naglašeno je da apelantova obrana ni u jednom dijelu svoje teze ne osporava radnje koje je apelant poduzeo. Konačno je navedeno da je, suprotno žalbenim tvrdnjama, odluka o mjeri sigurnosti donesena uz pravilnu

primjenu zakonskih odredbi, te da je Sud BiH vodio računa o njezinoj razmjernosti spram izrečene kazne zatvora.

g) Dodatne napomene

57. Sud BiH je 1. kolovoza 2025. godine na svojoj službenoj internetskoj stranici⁶ objavio informaciju naslovljenu kao „Radi velikog interesa javnosti – Sud BiH pojašnjava mjeru sigurnosti i pravne posljedice osude u predmetu Milorad Dodik i drugi“. U tom priopćenju za javnost Sud BiH je pojasnio razliku između mjere sigurnosti koja je izrečena apelantu i pravnih posljedica osude koje se u konkretnom slučaju ne utvrđuju već nastupaju po automatizmu/sili zakona i da će „očigledno obuhvatiti širi aspekt zabrane djelovanja od onog koji je sadržan u samoj mjeri sigurnosti“.

AP-4095/25

58. Iz stanja spisa predmeta proizlazi da se SIP 1. kolovoza 2025. godine obratio Sudu BiH sa zahtjevom za dostavu drugostupanjske presude apelacijskog vijeća od 12. lipnja 2025. godine, a kako bi postupio prema odredbama iz svoje nadležnosti.

59. Sud BiH je 1. kolovoza 2025. godine dostavio SIP-u podatke za osuđenu osobu (apelanta) radi evidentiranja mjere sigurnosti i pravnih posljedica osude i daljnjeg postupanja iz nadležnosti SIP-a. U prilogu tog podneska dostavljena je drugostupanjska presuda apelacijskog vijeća od 12. lipnja 2025. godine. U svezi s tim je navedeno da pravne posljedice osude iz članka 203a KZBiH nastupaju po sili zakona po pravomoćnosti presude, tj. 12. lipnja 2025. godine, te da apelant ne može obavljati nijednu od dužnosti ili poslova koji su navedeni u toč. a), c) i d) članka 203a stavak (5) KZBiH. Dalje je navedeno da pravne posljedice osude nisu prema članku 5. KZBiH kaznenopravna sankcija, zbog čega se one ne utvrđuju, ne izriču i ne unose u presudu, s obzirom na to da nastupaju po automatizmu/sili zakona u slučaju da osuda za navedeno kazneno djelo postane pravomoćna. Također je navedeno da pravne posljedice osude mogu trajati najdulje deset godina, s tim da brisanjem osude prestaju pravne posljedice osude. U smislu članka 121. stavak (6) KZBiH, osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti. To u konkretnom slučaju znači da pravne posljedice osude ostaju na snazi sve vrijeme trajanja izrečene mjere sigurnosti apelantu, a najviše do momenta brisanja osude.

60. SIP je 6. kolovoza 2025. godine donio Odluku broj 06-1-07-939/25 o prestanku apelantovog mandata predsjednika RS. Tom odlukom je u točki (1) izreke navedeno da se apelantu, predsjedniku

⁶<https://www.sudbih.gov.ba/Post/Read/Radi%20velikog%20interesa%20javnosti%20%E2%80%93%20Sud%20BiH%20poja%C5%A1njava%20mjeru%20sigurnosti%20i%20pravne%20posljedice%20osude%20u%20predmetu%20Milorad%20Dodik%20i%20drugi>

RS, izabranom na Općim izborima 2022. godine s liste političkog subjekta Saveza nezavisnih socijaldemokrata-SNSD-Milorad Dodik, utvrđuje prestanak mandata s 12. lipnja 2025. godine kada je Presuda Suda BiH broj S1 2 K 046070 23 K od 26. veljače 2025. godine postala pravomoćna. Točkom (2) izreke odluke SIP-a je navedeno da će po pravomoćnosti te odluke SIP donijeti odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora. U obrazloženju odluke SIP-a navedeno je da se taj organ 1. kolovoza 2025. godine obratio Sudu BiH sa zahtjevom da mu dostavi navedenu prvostupanjsku presudu Suda BiH kako bi postupio prema odredbama iz svoje nadležnosti. Dalje je navedeno da je 1. kolovoza 2025. godine Sud BiH dostavio SIP-u prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu, uz napomenu da pravne posljedice osude propisane odredbama članka 203a stavak 5. KZBiH (toč. a, c i d) nastupaju po sili zakona po pravomoćnosti presude. To znači, kako je navedeno, da apelant nakon pravomoćnosti presude ne može obavljati nijednu od dužnosti ili poslova koji su navedeni u toč. a), c), i d) članka 203a stavak (5) KZBiH. Potom je SIP ukazao na sadržaj odredbi članka 1.10 stavak (1) točka 4. Izbornog zakona BiH, te toč. 5. i 6. istog članka navedenog Zakona, kao i na stavak (2) istog članka Zakona. U skladu s navedenim zakonskim odredbama, te člankom 2.9. stavak (1) točka 16. Izbornog zakona BiH i člankom 11. Uputstva o dodjeli i prestanku mandata, odlučeno je kao u dispozitivu odluke. Apelant je protiv odluke SIP-a podnio žalbu apelacijskom vijeću Suda BiH.

61. Apelant se 6. kolovoza 2025. godine obratio SIP-u sa zahtjevom/prijedlogom da SIP odloži razmatranje prestanka apelantovog mandata predsjednika RS do odluke Ustavnog suda o privremenoj mjeri. Nadalje, SIP je 6. kolovoza 2025. godine dostavio obavijest apelantu kojom ga obavještava da do donošenja eventualne odluke Ustavnog suda o usvajanju privremene mjere kojom se odlaže izvršenje pravomoćne presude Suda BiH nema pravne osnove za postupanje SIP-a po apelantovom zahtjevu/prijedlogu.

62. Rješenjem apelacijskog vijeća Suda BiH broj S1 3 Iž 052766 25 Iž od 18. kolovoza 2025. godine odbijena je kao neutemeljena apelantova žalba podnesena protiv odluke SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine. U obrazloženju rješenja je navedeno da je SIP postupao po dostavljenoj pravomoćnoj presudi i u skladu sa svojim ovlaštenjima donio odluku o prestanku apelantovog mandata s obzirom na donesenu pravomoćnu presudu protiv apelanta, odnosno izrečenu mjeru sigurnosti zabrane obnašanja dužnosti. Dalje je navedeno da su neutemeljeni i apelantovi prigovori o retroaktivnoj primjeni pojedinačnog akta, te da je u konkretnom slučaju SIP pravilno utvrdio prestanak apelantovog mandata, s obzirom na to da pravne posljedice nastupaju danom pravomoćnosti presude, koja je u konkretnom slučaju utvrđena danom donošenja drugostupanjske presude od 12. lipnja 2025. godine. Potom je navedeno da apelacijsko vijeće nije posebno cijenilo žalbeni razlog koji se odnosi na

povredu članka 80. stavak 4., članka 87. i dr. Ustava Republike Srpske jer SIP nije nadležan za ocjenu ustavnosti i on u svom radu primjenjuje isključivo odredbe Izbornog zakona BiH kao *lex specialis*. Također je navedeno da se žalbom neutemeljeno ukazuje da je članica SIP-a V. B. P. bila dužna izuzeti se iz odlučivanja u konkretnom slučaju zbog vođenja parničnog spora s apelantom. U svezi s tim je obrazloženo da ta okolnost ne predstavlja razlog za izuzeće članova SIP-a u smislu članka 35. točka 6. Izbornog zakona BiH. Pri tome je ukazano i da je apelant imao mogućnost da na to ukaže SIP-u i da traži izuzeće navedenog člana Povjerenstva, ali je to propustio učiniti. Konačno, apelacijsko vijeće je istaknulo da SIP svoje odluke donosi dvotrećinskom većinom, a da je odluka SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine donesena jednoglasno i da je u njezinom donošenju sudjelovalo svih sedam članova. Zbog toga je zaključeno da izuzimanje navedenog člana Povjerenstva ne bi utjecalo na drugačiju odluku SIP-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije broj AP-3722/25

63. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama prekršena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Također ukazuje i na kršenje članka 7. st. 1. i 2. Europske konvencije. Smatra da je kazneni postupak u kojem je osuđen politički motiviran s ciljem njegovog eliminiranja iz političkog života u Bosni i Hercegovini. U svezi s tim, apelantov primarni prigovor se tiče načela zakonitosti u svezi s institutom *vacatio legis*, objavom zakona, pristupačnosti/dopuštenosti i predvidljivosti kaznenih normi u konkretnom slučaju. Prvenstveno osporava da „nametnuti“ članak 203a KZBiH čini „domaći zakon“, kako su to zaključili redovni sudovi, te da u konkretnom slučaju nije pitanje što je apelantu bilo poznato 7. srpnja 2023. godine, kada je potpisao dva sporna ukaza, već je li navedenog datuma odredba članka 203a izmijenjenog i dopunjenog KZBiH bila na pravnoj snazi. Apelant tvrdi da „zakon“ nije bio na pravnoj snazi. U svezi s tim je naveo: „Pa i da su apelantu načelno bile poznate najavljene izmjene KZBiH (govor na Kozari koji je odbrana osporavala kao pravno valjan dokaz), očigledno mu nije bila poznata mogućnost izricanja mjere bezbjednosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske. Iako je pitanje nedostupnosti i predvidljivosti u vezi mjere bezbjednosti detaljno isticano u žalbi o ovoj okolnosti žalbeno vijeće ćuti.“ U svezi s tim je navedeno i „da je nebitno dokazivanje da je apelant znao da je novi član KZ napisan. Bitno je kada je stupio na snagu“. Stoga apelant smatra da u konkretnom slučaju uvjeti predvidljivosti i dostupnosti apsolutno nisu bili ispunjeni glede inkriminacije koja se odnosi na mjeru sigurnosti, a koja je u odnosu na kazneno djelo iz članka 203a KZBiH obligatorna a ne fakultativna. Ističe da nije zaprimio informacije o svim obilježjima novog kaznenog djela, što se posebno odnosi na mjere sigurnosti i pravne

posljedice tog kaznenog djela u vidu zabrane obnašanja političkih dužnosti. Pri tome ukazuje da je uvjet za stupanje na snagu svih zakona njihova objava u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, te da navedeno pravilo treba važiti i za članak 203a KZBiH. Potom, apelant ističe da se u konkretnom slučaju radi o potpuno proizvoljnoj inkriminaciji budući da odluke visokog predstavnika, odnosno njihovo neizvršavanje u smislu članka 203a KZBiH ne predstavljaju vrijednosti zaštićene člankom 2. KZBiH.

64. Dalje se navodi da optužnicu protiv apelanta nije potvrdio nepristran sud, a da je prvostupanjski postupak vodio sudac pojedinac za kojeg apelant tvrdi da je pristran. U svezi s tim, apelant ističe da su postojali razlozi za izuzeće sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D., o čijim pravima je apelant prethodno odlučivao u svojstvu člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, pismeno se protiveći da navedena sutkinja bude izabrana za suca Međunarodnog kaznenog suda u Hagu. U prilog razumnoj sumnji u pristranost navedene sutkinje apelant je kao dodatni argument naveo i okolnost vraćanja ranije optužnice Tužiteljstvu BiH, čime je ona, prema apelantovom mišljenju, prekoračila svoja ovlaštenja koja ima prema ZKPBiH zbog toga što je umjesto ukazivanja na formalne nedostatke optužnice sugerirala njezin sadržaj glede radnje izvršenja i suučesništva. Dalje je navedeno da je načelo nepristranosti suda prekršeno i postupanjem sutkinje S. U. koja je donijela osporenu prvostupanjsku presudu. U svezi s tim, apelant navodi da je postupajuća sutkinja S. U. kao tadašnja tužiteljica u Tužiteljstvu BiH, zajedno s 14 drugih tužitelja, pismeno tražila procesuiranje apelanta zbog njegovih navodnih najava rušenja institucija Bosne i Hercegovine. Apelant je istaknuo da navedena tvrdnja o ulozi sutkinje S. U. nije ni osporena u rješenju Suda BiH o odbijanju zahtjeva za izuzeće. Također navodi i da mu nije bio poznat identitet postupajuće sutkinje (S. U.) sve do ročišta za glavni pretres od 5. veljače 2024. godine, kada je pročitana optužnica, zbog čega nije bio u mogućnosti staviti eventualne primjedbe na sastav suda u smislu članka 258. stavak (2) ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje čl. 6. i 7. ZKPBiH.

65. Apelant potom navodi da je u konkretnom slučaju postojalo isključenje protupravnosti u smislu članka 20. KZBiH jer je sporne ukaze donio koristeći ustavna ovlaštenja propisana člankom 80. stavak (1) točka 4. Ustava Republike Srpske. U svezi s tim, naglašava da Ustav Republike Srpske nije u suprotnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine, te da kazneno pravo ne smije služiti kao sredstvo političkog pritiska. Smatra da postupanje u skladu s entitetskim ustavom ne smije predstavljati kazneno djelo u slučaju postojanja konfliktne situacije između članka 80. Ustava Republike Srpske i članka 203a KZBiH. Apelant dalje ukazuje i da bonski zaključci nisu pročitani kao dokaz u kaznenom postupku. Apelant smatra da mu je na navedeni način onemogućena obrana, problematizirajući pri

tome i sam sadržaj, odnosno ovlaštenja iz bonskih zaključaka i ono na što se oni odnose, što su redovni sudovi propustili utvrditi.

66. Osim toga, apelant ističe i da se radilo o djelu malog značaja i/ili o nepodobnom pokušaju. U svezi s tim, apelant ističe da sporni ukazi nisu samostalni pravni akti i u svezi su sa zakonima koje je visoki predstavnik prethodno poništio. Ako nema zakona, onda ukaz gubi pravni smisao svog postojanja, kako to tvrdi apelant. U prilog navedenom apelant ističe da su se svi pravni subjekti u RS prema tim poništenim zakonima ponašali kao da ne postoje. Također je navedeno i da sporne ukaze nitko nije ni pokušao primijeniti, niti su oni u realnom životu prouzročili ikakve posljedice, što u konačnici priznaje i sud. Zbog toga se, prema apelantovom mišljenju, inkriminirane radnje mogu podvesti pod članak 23a. KZBiH jer je ispunjen uvjet o nepostojanju štetnih posljedica. Opreza radi, apelant je istaknuo i da opisana priroda spornih ukaza svojom suštinom predstavlja i nepodoban pokušaj u smislu članka 27. KZBiH jer se radi o zakonima koji pravno ne postoje.

67. Kada je riječ o zahtjevu za donošenje privremene mjere, apelant ističe da se taj zahtjev odnosi samo na dio u kojem je odlučeno o mjeri sigurnosti obnašanja dužnosti predsjednika RS. Kako to apelant naglašava, privremena mjera se ne predlaže glede osude jer je apelant u međuvremenu podnio zahtjev Sudu BiH za zamjenu kazne zatvora novčanom kaznom. U svjetlu zahtjeva za privremenu mjeru, apelant ukazuje na aktivnosti SIP-a kada je riječ o prestanku apelantovog mandata predsjednika RS i značajan broj daljnjih aktivnosti za izbor novog predsjednika RS. Pri tome, apelant navodi da ne postoji zakonska mogućnost prema Izbornom zakonu BiH, a ni prema KZBiH, da traži odlaganje izvršenja izrečene mjere sigurnosti u smislu članka 64. stavak (5) Pravila Ustavnog suda.

68. U dopuni apelacije od 14. kolovoza 2025. godine apelant je obavijestio Ustavni sud o promjenama u predmetu koje su se dogodile nakon podnošenja apelacije, a u svezi s prestankom njegovog mandata predsjednika RS. U svezi s tim, dostavljeni su obavještenje SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine, odluka SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine i apelantova žalba podnesena protiv odluke SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine.

69. U dopuni apelacije od 18. kolovoza 2025. godine apelant je ponovio svoj zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi se odložilo izvršenje mjere sigurnosti zabrane obavljanja funkcije predsjednika RS, te da se, shodno tome, naloži SIP-u da obustavi aktivnosti na prijevremenim izborima za funkciju predsjednika RS do konačne odluke o apelaciji. Apelant je dodatno obrazložio postojanje okolnosti koje ukazuju na nastupanje nenadoknadive štete po njega u slučaju da se apelacija usvoji, a ne dođe do odlaganja izvršenja mjere sigurnosti koja je izrečena pravomoćnom prvostupanjskom presudom. U svezi s tim, apelant navodi da predsjednik RS ima značajne

nadležnosti u odnosu na Narodnu skupštinu RS, Vladu RS, pa i u odnosu na državne organe na razini Bosne i Hercegovine. Pri tome je ukazano da Ustav Republike Srpske ne predviđa situaciju da predsjedniku iz bilo kojeg razloga prestane mandat na koji je biran osim opozivom ili ostavkom. Stoga apelant smatra da je opasnost od rušenja ustavnog poretka Bosne i Hercegovine vrlo ozbiljna ako nema funkcionalnog predsjednika RS kao sastavnog dijela Bosne i Hercegovine jer može proizvesti ustavno bezvlašće. Također je istaknuto i da eventualni prijevremeni izbori ne mogu biti provedeni ni za dva ili tri mjeseca, što stvara apsolutnu pravnu nesigurnost. Zbog toga apelant predlaže Ustavnom sudu da se vodi načelom „manje štete“ odnosno ustavnim načelom „suzdržanosti“ u postupanju dok sva apelacijom pokrenuta pitanja ne budu potpuno razriješena, te da usvoji predloženu privremenu mjeru do konačne odluke o apelaciji.

70. U dopuni apelacije od 5. rujna 2025. godine apelant je ponovio navode apelacije u svezi s pravom na nepristran sud u odnosu na dvije sutkinje Suda BiH (S. U. i J. Č. D.) i dostavio preciziranu dokumentaciju.

71. U dopuni apelacije od 9. rujna 2025. godine apelant je, u biti, ponovio prethodno iznesene argumente u svezi s meritumom apelacije te privremenom mjerom. Dodatno je, u okviru navoda o pravičnom suđenju i statusu/legitimitetu Christiana Schmidta kao visokog predstavnika, problematizirao odbijanje izvođenja dokaza o njegovom izboru i njegovog saslušanja na glavnom pretresu. Potom je problematizirano odbijanje čitanja dokaza obrane (zaključci Narodne skupštine RS od 10. ožujka 2021. godine) u svjetlu apelantovih ovlaštenja u svojstvu predsjednika RS i postojanja umišljaja na apelantovoj strani prilikom potpisivanja spornih ukaza. Također je navedeno i da o delegiranju nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud. U svezi s tim ističe da je takvu odluku trebalo donijeti kazneno izvanraspravno vijeće Suda BiH, a ne sudac pojedinac. Isto tako, apelant je naveo da je u konkretnom slučaju glavni pretres trebao početi iznova u smislu članka 251. stavak (2) ZKPBih i da se prednost nije trebala dati načelu „suđenja u razumnom roku“. Ukazano je i na povredu načela javnosti na pretresu od 5. veljače 2024. godine jer je sud suštinski isključio javnost iako formalno nije donio rješenje o isključenju javnosti u smislu članka 237. ZKPBih. Konačno, navodi se i kršenje prava na uporabu pisma i jezika u kontekstu Aneksa X. jer je korišten prijevod na hrvatski a ne na srpski jezik, imajući u vidu da je tekst tog dokumenta/dokaza skinut s interneta.

72. U dopuni apelacije od 1. listopada 2025. godine apelant je ponovio prethodne navode u svezi s isključenjem javnosti, te zahtjevom za donošenje privremene mjere. Dodatno je u dopuni apelacije ukazano i na kršenje presumpcije nevinosti iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije. U svezi s tim, apelant „ukazuje na izjave javnih zvaničnika tokom suđenja, kao poseban aspekt kršenja ustavnog načela poštenog sudskog postupka (uticajem na nezavisnost suda ali i kršenjem presumpcije

nevinosti)“. To se odnosi na izjave koje su tijekom suđenja dali Christian Schmidt (ukupno osam izjava), Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država (u daljnjem tekstu: SAD; ukupno osam priopćenja) i Veleposlanstvo Velike Britanije u Sarajevu (jedno priopćenje), Bakir Izetbegović (predsjednik Stranke demokratske akcije) te izjave „ministra Heleza i Isaka“ (ministar obrane Bosne i Hercegovine i ministar policije FBiH). Apelant navodi da je Sud BiH odbio izvesti kao dokaz obrane printane verzije navedenih izjava, kako se to vidi iz rješenja Suda BiH od 21. svibnja 2024. godine. Takvo odbijanje, prema apelantovom mišljenju, predstavlja i kršenje prava na obranu i „jednakost oružja“ u kaznenom postupku.

b) Navodi iz apelacije broj AP-4095/25

73. Apelant smatra da su mu osporenim odlukom SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine i rješenjem Suda BiH od 18. kolovoza 2025. godine prekršena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Ističe da SIP nije proveo zakonit i ustavan postupak prestanka apelantovog mandata predsjednika RS, što je nekritički prihvatio i Sud BiH u osporenim rješenju. Apelant navodi da se na njega primjenjuje članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te da je u konkretnom slučaju prihvatljiva analogija izbora za zakonodavno tijelo u odnosu na izbore za predsjednika RS jer su u oba slučaja u pitanju neposredni izbori „koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda“. Pri tome je navedeno da je neprihvatljivo inkriminirati postupanje ustavnog predsjednika RS po Ustavu RS, te da u konkretnom slučaju kazneno pravo služi kao sredstvo političkog pritiska, a ne kao sredstvo vladavine prava, kao i da članak 203a KZBiH nije u suglasnosti s temeljnim pravnim i ustavnim načelima Bosne i Hercegovine. Zato apelant smatra da su SIP i Sud BiH prije donošenja osporenih odluka trebali razmotriti opća pitanja ustavnosti i zakonitosti, a ne samo formalno akceptirati osporene presude Suda BiH (iz apelacije broj AP-3722/25). Ukazano je i da osporena odluka SIP-a previđa posljedice retroaktivnosti njezine primjene i da se čini da je u potpunosti zanemarena izvršnost odluka u korist pravomoćnosti. Potom je navedeno i da se pred SIP-om i Sudom BiH odlučivalo o apelantovim građanskim pravima i obvezama, te da u tom postupku nije zadovoljen standard nepristranosti jer je u donošenju osporene odluke SIP-a kao član Povjerenstva sudjelovala V. B. P. koja je protiv apelanta pokrenula parnični spor pred preciziranim nadležnim sudom u RS. Pored toga, u svjetlu argumentacije o nepristranosti, problematizirano je i postupanje sutkinje za prethodno saslušanje koja je potvrdila optužnicu protiv apelanta i sutkinje koja je donijela prvostupanjsku osuđujuću presudu protiv apelanta, kao i izjave visokog predstavnika Christiana Schmidta u vrijeme kada je kazneni postupak protiv apelanta bio u tijeku. S obzirom na navedeno, apelant smatra da postupak oduzimanja mandata ne podržava vladavinu prava već predstavlja osobni obračun stranca s

apelantom, neposlušnim ustavnim političkim predstavnikom naroda, koji ga s pravnom argumentacijom, a ne proizvoljno, ne priznaje za visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini. U svezi s tim je navedeno da „uostalom i da se argumenti osporavanja postavljenja gosp. Šmita ne prihvataju to ne bi trebao biti razlog za njegovu odmazdu prema apelantu“. Konačno, zahtjevom za donošenje privremene mjere traženo je da se odloži izvršenje osporene odluke SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine i rješenja Suda BiH od 18. kolovoza 2025. godine do konačne odluke Ustavnog suda. U svezi s tim, suštinski je ponovljena argumentacija za privremenu mjeru iz predmeta broj AP-3722/25.

c) Odgovori na apelaciju broj AP-3722/25

74. Sud BiH je naveo da apelacija u svojoj suštini predstavlja ponovno podnošenje identične žalbe u kojoj je apelacijsko vijeće Suda BiH odlučivalo u postupku redovnog pravnog lijeka. Dalje je navedeno da je cilj kompletnog apelantovog djelovanja i postupanja bilo počinjenje kaznenog djela, odnosno krajnje nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika, a što čini bitna obilježja kaznenog djela iz članka 203a KZBiH. U svezi s tim, navedeno je da se apelantova obrana tijekom postupka ni u jednom dijelu svoje teze nije bavila osporavanjem poduzete inkriminirane radnje. Konceptija apelantove obrane je, kako je to navedeno, građena isključivo na vlastitom viđenju državnog uređenja Bosne i Hercegovine te nelegitimnosti djelovanja visokog predstavnika. Pri tome je Sud BiH istaknuo da apelant takvim pristupom pokušava devalvirati suštinsko stajalište Suda BiH da se radi o općepoznatoj činjenici postojećeg državnog uređenja, koje apelant svodi na osobno pitanje i djelovanje, a koje otvara put za samovoljno djelovanje, što je nedopustivo.

75. Sud BiH je u odgovoru na dopune apelacije naveo da ostaje pri svim iznesenim navodima i stajalištima izraženim u osporenoj drugostupanjskoj presudi. Pri tome je naglašeno da Sud BiH još jednom „podcrtava“ svoje stajalište da kompletno apelantovo djelovanje i postupanje implicira zaključak da je cilj bilo počinjenje kaznenog djela, odnosno nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika. U tom smislu je ocijenjeno neutemeljenim i kontinuirano apelantovo istrajavanje na donošenju privremene mjere. Sud BiH je naveo da apelant funkciju koju je do tada obavljao poistovjećuje sa svojom ličnošću, očigledno zanemarujući postojanje zakonitih mehanizama djelovanja državnog aparata, čiji je dio Republika Srpska i funkcija predsjednika tog entiteta. Ta funkcija, kako je navedeno, postojat će i nakon apelantovog valjanog oduzimanja mandata na temelju zakonite osuđujuće presude, slijedom čega će biti provedena izborna procedura koja će ishodomati izbor novog kandidata. Stoga je predloženo da se apelacija i dopune apelacije odbiju kao neutemeljene zajedno s prijedlogom za donošenje privremene mjere.

76. Tužiteljstvo BiH je istaknulo da nije bilo povreda na koje apelant ukazuje. U svezi s tim je navedeno da je nesporno da je apelant informirana osoba koja prati sva dešavanja, a naročito ona vezana za postupke visokog predstavnika. Izmjena KZBiH koju je učinio visoki predstavnik je bila javno dostupna svima, te je notorna činjenica da je u današnjoj sferi informiranja, pored zvanične objave na internetskoj stranici OHR-a, postupak bio itekako medijski popraćen. Također je navedeno da je od ključne važnosti da je odlukom OHR-a, kojom je učinjena izmjena KZBiH, odmah određen i datum stupanja na pravnu snagu te izmjene, što ispunjava standarde predvidljivosti. Dalje je navedeno da to što je sve vrijeme postupka apelantova obrana isticala sumnju u nepristranost postupajućih sudaca u svakoj fazi kaznenog postupka, stalno se pozivajući na to da je jedan i jedini razlog taj što je apelant tijekom svog političkog djelovanja i tijekom istupa u javnosti bio i ostao zagovornik ukidanja Suda BiH, nije dovoljno snažna argumentacija koja bi išla u prilog utemeljenosti apelantovih navoda koji se odnose na sumnju u nepristranost postupajućih sudaca. Kada je u pitanju sutkinja za prethodni postupak Tužiteljstvo BiH je istaknulo da ona svojim djelovanjem ni u jednom momentu nije dala bilo kakvu naznaku za sumnju u njezinu nepristranost u radu. Potom je ukazano da je u osporenoj drugostupanjskoj presudi na valjan, zakonit i adekvatan način cijenjeno, odlučeno i obrazloženo pitanje potencijalnog isključenja protupravnosti u smislu članka 2. stavak (1) i članka 4a KZBiH. U svezi s pozivanjem apelantove obrane na nizak stupanj apelantove krivnje s tvrdnjom da se u konkretnom slučaju radilo o netipičnom prodoru kaznenog prava u zonu politike, Tužiteljstvo BiH je istaknulo da su takvi prigovori neutemeljeni i da se u cijelosti slaže sa stajalištima apelacijskog vijeća Suda BiH. Također je navedeno i da je neutemeljen apelantov prijedlog za određivanje privremene mjere.

77. Tužiteljstvo BiH je u opširnom odgovoru na dopune apelacije, između ostalog, istaknulo da ničim nije dokazana apelantova teza da su sutkinje S. U. i J. Č. D. bile pristrane tijekom prvostupanjskog postupka, imajući u vidu da je osporena prvostupanjska presuda potvrđena osporenim drugostupanjskom presudom. U svezi s tim je navedeno da je svrha podnošenja apelacije i pokušaj ponovnog utvrđivanja „pristranosti prvostupanjskog Suda BiH“ opstrukcija samog kaznenog postupka. Dalje je navedeno da obrana svjesno ili nesvjesno zanemaruje da prilikom predlaganja ili izvođenja dokaza, u konkretnom dokaza obrane, nije bitan kvantitet već kvaliteta dokaza, kao i njihova relevantnost za utvrđivanje bitnih obilježja kaznenog djela i okolnosti navedenih u činjeničnom opisu optužnice. Sama činjenica da je glavni pretres trebao početi iznova 29. siječnja 2025. godine, s obzirom na protek od 55 dana, „jest paušalna“, te čak ni u apelaciji nije dovoljno potkrijepljena relevantnim razlozima, zbog čega Tužiteljstvo BiH smatra da obrana ponovno zloupotrebljava procesna prava. U svezi s tim je navedeno da je odlaganje glavnog pretresa, ali i sva

druga odlaganja, bilo uzrokovano nespremnošću ili zauzetošću obrane optuženih i samih optuženih u tom kaznenom postupku. Razlozi koji se u apelaciji navode glede ponovnog početka suđenja, te uloge OHR-a uopće nisu vezani za predmetni kazneni postupak, niti imaju snagu pravne tvrdnje ili činjenice, već imaju političku notu s obzirom na to da je apelant u vrijeme suđenja bio najviši predstavnik izvršne vlasti u entitetu Republika Srpska. U odnosu na navod o isključenju javnosti Tužiteljstvo BiH je navelo da apelant ne objašnjava na koji način su mu eventualno povrijeđena prava, s obzirom na to da sam apelant nije bio isključen, već je sve vrijeme pratio kazneni postupak u sudnici, bez obzira na svoje ponašanje tijekom sudskog postupka, te remećenje reda u sudnici. U odnosu na navode o pravu na jezik navedeno je da je Tužiteljstvo BiH dostavljalo dokaze na latiničnom pismu odnosno na jednom od tri službena jezika koja se koriste u Bosni i Hercegovini, pri čemu apelantova obrana nijednom nije tražila niti prigovarala dokazima obrane drugooptuženog koji su također bili uglavnom na latiničnom pismu (korespondencija s različitim organima). Apelantova obrana je dokaze drugooptuženog prihvaćala s razumijevanjem, a što sve govori u prilog tvrdnjama Tužiteljstva BiH da ni na koji način nije došlo do povrede prava na uporabu jezika i pisma. Također su u smislu članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije ocijenjeni kao neutemeljeni i apelantovi navodi o kršenju presumpcije nevinosti i ugrožavanju sudske neovisnosti izjavama javnih dužnosnika tijekom suđenja apelantu (visoki predstavnik Christian Schmidt, B. I., ministar obrane Bosne i Hercegovine Z. H.). U svezi s tim je ukazano da je Sud BiH tijekom cijelog trajanja kaznenog postupka pravilno cijenio sve izvedene dokaze na temelju kojih je donio zakonitu odluku. Pri tome je navedeno i da apelant nije bio isključen sa suđenja, već je sve vrijeme pratio kazneni postupak u sudnici. U svezi s tim je navedeno i da apelant iznosi kontradiktorne tvrdnje u svezi s isključenjem javnosti budući da sam iznosi tvrdnje da je javnost pisala o sudskom postupku protiv njega i da je to utjecalo na neovisnost suda.

d) Odgovori na apelaciju broj AP-4095/25

78. Sud BiH je naveo da ostaje pri svim razlozima navedenim u osporenom rješenju od 18. travnja 2025. godine. Pri tome je dodatno ukazano da je ovlaštenje SIP-a da donese odluku o prestanku mandata izabranom članu organa vlasti propisano stavkom 2. članka 1.10 Izbornog zakona BiH i utvrđen je rok koji ne može biti kraći od 15 dana od dana kada su nastupili razlozi za prestanak mandata, odnosno saznanja o razlozima za prestanak mandata.

79. SIP je naveo da su apelantovi navodi neutemeljeni. U svezi s tim je dodatno navedeno da je 28. kolovoza 2025. godine SIP donio Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za predsjednika RS, kao i Odluku o zaključivanju Središnjeg biračkog popisa za prijevremene izbore za predsjednika RS. Navedeni akti su objavljeni u „Službenom glasniku BiH“ broj 52/25 od 2. rujna 2025. godine. Potom je navedeno da je SIP nadležan za provedbu Izbornog zakona, te da su u

konkretnom slučaju primijenjene isključivo odredbe navedenog Zakona i podzakonskog akta. Ističe se da citirane odredbe Izbornog zakona BiH nisu nikada bile predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom, te da SIP nije nadležan za ocjenu ustavnosti zakona, dok je u konkretnom slučaju prestanak apelantovog mandata uvjetovan samom činjenicom pravomoćnosti presude u kaznenom postupku i njezinim pravnim posljedicama. Jedina obveza SIP-a je da po pravomoćnosti odluke o prestanku mandata, koja je deklarativnog karaktera, raspiše prijevremene izbore, što je i učinjeno. SIP je naveo da u konkretnom slučaju donosi samo deklaratornu odluku u kojoj konstatira datum prestanka mandata s danom pravomoćnosti presude. U svezi s apelantovim navodom da je SIP trebao „razmotriti opća pitanja ustavnosti i zakonitosti, a ne samo formalno anticipirati presude Suda BiH od 26. februara 2025. godine i 12. juna 2025. godine“, SIP je naveo da su njegove nadležnosti propisane odredbom članka 2.9 Izbornog zakona BiH, zbog čega nije nadležan za ocjenu ustavnosti i zakonitosti sudskih presuda. Dalje je navedeno da je SIP postupak proveo u roku od 15 dana od saznanja o razlogu za prestanak apelantovog mandata, odnosno da je u potpunosti ispoštovan zakonom propisani rok za donošenje odluke o prestanku mandata jer je pravomoćna presuda Suda BiH zaprimljena 1. kolovoza 2025. godine. Isto tako je ukazano da iz odredbi članka 1.10 Izbornog zakona BiH jasno proizlazi da mandat prestaje danom pravomoćnosti presude, a ne danom njezine izvršnosti, kako to apelant navodi, te da posljedice prestanka mandata ne mogu početi u različito vrijeme od samog prestanka mandata. Istaknuto je da dispozitiv osporene odluke SIP-a sadrži sve elemente odluke o prestanku mandata, a u skladu s odredbama Izbornog zakona BiH, uz valjano obrazloženje svih relevantnih činjenica utvrđenih u zakonito provedenom postupku, na koje je pravilno primijenjeno materijalno pravo. Potom su kao neutemeljeni ocijenjeni apelantovi navodi o pristranosti članice vijeća SIP-a V. B. P. budući da se sudski spor između nje i apelanta ne može smatrati razlogom za njezino izuzeće u smislu članka 35. Zakona o upravnom postupku BiH. Pri tome je navedeno da apelant nijednom nije tražio njezino izuzeće u smislu članka 37. navedenog Zakona kako u konkretnom slučaju tako ni u prethodnim slučajevima kada je V. B. P. u više navrata sudjelovala u odlučivanju u situacijama apelantovog kršenja Izbornog zakona BiH. Također je ukazano i da SIP svoje odluke donosi dvotrećinskom većinom od ukupnog broja članova (sedam), a da je osporena odluka o prestanku apelantovog mandata donesena jednoglasno. Shodno tome je ukazano da njezino izuzimanje ne bi utjecalo na drugačiju odluku SIP-a u konkretnom slučaju.

V. Relevantni propisi

80. **Kazneni zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21 i 31/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Temelj i ograničenja kaznenopravne prisile

Članak 2.

(1) Kaznena djela i kaznenopravne sankcije propisuju se samo za ona ponašanja kojima se tako ugrožavaju ili povrjeđuju osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim pravom, da se njihova zaštita ne bi mogla ostvariti bez kaznenopravne prisile.

(2) Propisivanje kaznenih djela i vrste i mjere kaznenopravnih sankcija zasniva se na nužnosti primjene kaznenopravne prisile i njenoj razmjernosti jačini opasnosti za osobne slobode i prava čovjeka, te druge temeljne vrijednosti.

Vrste kaznenopravnih sankcija

Članak 5.

Kaznenopravne su sankcije: kazne, uvjetna osuda, sigurnosne mjere i odgojne mjere.

Zastara izvršenja sporednih kazni i sigurnosnih mjera

Članak 17. stavak (3)

(3) Zastara izvršenja sigurnosne mjere zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti nastupa kada protekne onoliko vremena koliko je sud odredio za trajanje te mjere.

Vrste sigurnosnih mjera

Članak 69. točka c)

Počiniteljima kaznenih djela mogu se izreći ove sigurnosne mjere:

c) zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti;

Izricanje sigurnosnih mjera

Članak 70.

Sud može počinitelju kaznenog djela izreći jednu ili više sigurnosnih mjera kada postoje uvjeti za njihovo izricanje propisani ovim Zakonom.

*Zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti**Članak 73. st. (1) i (2)*

(1) Sigurnosna mjera zabrane obavljanja određenog zvanja, djelatnosti ili dužnosti može se izreći počinitelju koji je počinio kazneno djelo vezano uz svoj poziv, djelatnost ili dužnost, ako postoji opasnost da bi takvo obavljanje moglo poticajno djelovati da počini novo kazneno djelo vezano uz svoj poziv, djelatnost ili dužnost.

(2) Sigurnosna mjera zabrane obavljanja određenog zvanja, djelatnosti ili dužnosti može se izreći u trajanju koje ne može biti kraće od jedne niti dulje od deset godina, računajući od dana pravomoćnosti odluke, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove sigurnosne mjere.

*Nastupanje pravnih posljedica osude**Članak 113. st. (1) i (3)*

(1) Osude za određena kaznena djela mogu imati za pravnu posljedicu prestanak ili gubitak određenih prava ili zabranu stjecanja određenih prava.

(3) Pravne posljedice osude mogu se propisati samo zakonom i nastupaju po sili zakona kojim su propisane.

*Vrste pravnih posljedica osude**Članak 114.*

(1) Pravne posljedice osude koje se odnose na prestanak ili gubitak određenih prava jesu:

a) prestanak obavljanja određenih poslova ili dužnosti u tijelima vlasti, trgovačkim društvima ili u drugim pravnim osobama;

b) prestanak zaposlenja ili prestanak obavljanja određenog zvanja, poziva ili zanimanja;

c) oduzimanje dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom tijela vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom tijela vlasti;

d) oduzimanje odlikovanja.

(2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani stjecanja određenih prava jesu:

- a) zabrana obavljanja određenih poslova ili dužnosti u tijelima vlasti, trgovačkim društvima ili u drugim pravnim osobama;*
- b) zabrana stjecanja određenih zvanja, poziva ili zanimanja ili unaprjeđenja u službi;*
- c) zabrana stjecanja dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom tijela vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom tijela vlasti.*

Početak i trajanje pravnih posljedica osude

Članak 115.

- (1) Pravne posljedice osude nastupaju danom pravomoćnosti presude.*
- (2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani stjecanja određenih prava traju najdulje deset godina od dana izdržane, oproštene ili zastarjele kazne, ako za pojedine pravne posljedice nije zakonom propisano kraće trajanje.*
- (3) Pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude.*

Prestanak sigurnosnih mjera i pravnih posljedica osude temeljem sudske odluke

Članak 116.

- (1) Sud može odlučiti o prestanku primjene sigurnosne mjere zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti ako su protekle tri godine od dana njenog izricanja.*
- (2) Sud može odrediti da prestane pravna posljedica osude koja se sastoji u zabrani stjecanja određenog prava kada proteknu tri godine od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne.*
- (3) Pri ocjeni hoće li odrediti prestanak primjene sigurnosne mjere ili pravne posljedice osude, sud će uzeti u obzir ponašanje osuđenika poslije osude, njegovu spremnost da naknadi štetu prouzročenu kaznenim djelom i da vrati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, te druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost prestanka primjene sigurnosne mjere ili pravne posljedice osude.*
- (4) Prestanak pravne posljedice osude ne utječe na prava trećih osoba koja se zasnivaju na osudi.*

Brisanje osude

Članak 121. stavak (6)

(6) Osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti niti dok oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom nije potpuno izvršeno.

81. **Odluka visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine**, donesena 1. srpnja 2023. godine, objavljena 1. srpnja 2023. godine na službenoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-enacting-the-law-on-amendments-to-the-criminal-code-of-bosnia-and-herzegovina-2/>

Navedeni Zakon, stupio na snagu 2. srpnja 2023. godine, te objavljen 7. srpnja 2023. godine u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23, u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2.

(Novi članak 203a)

Iza članka 203. Kaznenog zakona dodaje se novi članak 203a, koji glasi:

„Neizvršavanje odluka visokog predstavnika

Članak 203a

(1) Službena osoba u instituciji Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ili u kantonu, gradu ili općini ili lokalnoj zajednici ili bilo kojem tijelu lokalne uprave i samouprave, ili odgovorna osoba koja ne primijeni, ne provede, ne izvrši ili na drugi način ne poštuje odluku visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, ili koja spriječi odnosno na drugi način ometa primjenu, provođenje ili izvršenje takve odluke, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Osoba iz stavka (1), kojoj je izravno ili neizravno naloženo da se ponaša na način iz stavka (1) ovog članka, a osjećala se prinuđenom da izvrši takav nalog kako ne bi izgubila sredstva za život ili ne bi bila izložena zlostavljanju na radnom mjestu, ali je obavijestila nadređenog da bi se takvim radnjama moglo počiniti kazneno djelo, može se blaže kazniti.

(3) Osoba iz stavka (1) kojoj je izravno ili neizravno naloženo da se ponaša na način iz stavka (1) ovog članka, ali koja je o takvoj situaciji obavijestila nadležnog tužitelja, oslobodit će se kazne.

(4) Za kazneno djelo iz stavka (1) ovog članka izreći će se sigurnosna mjera zabrane obavljanja dužnosti.

(5) U skladu s člancima 113. i 114. ovog zakona, osuda za kaznena djela iz stavka (1) ovog članka ima za pravnu posljedicu osude:

a) prestanak službene dužnosti i prestanak zaposlenja;

b) oduzimanje odlikovanja;

c) zabranu obavljanja službene dužnosti u zakonodavnom, izvršnom, pravosudnom, upravnom ili bilo kojem organu koji se u cijelosti ili djelomično financira iz javnih sredstava; i

d) zabranu stjecanja službene dužnosti u zakonodavnom, izvršnom, pravosudnom, upravnom ili bilo kojem organu koji se u cijelosti ili djelomično financira iz javnih sredstava.“

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu 2. srpnja 2023. godine, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika te se odmah objavljuje u "Službenom glasniku BiH".

82. **Odluka kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23** (objavljena na službenoj internetskoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-preventing-the-entry-into-force-of-the-law-on-non-application-%d0%b0f-decisions-of-the-constitutional-court-of-bosnia-and-herzegovina-2/>, te u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23 od 7. srpnja 2023. godine) glasi:

Članak 1.

Ovim putem se obustavlja zakonodavni postupak donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. lipnja 2023. godine.

Svi akti i proceduralni koraci doneseni odnosno okončani u okviru zakonodavnog postupka donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, uključujući i izglasavanje navedenog zakona od strane Narodne

skupštine Republike Srpske na njenoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj dana 27. lipnja 2023. godine, ovim se putem proglašavaju ništavnim ab initio i ne proizvode nikakav pravni učinak.

Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. lipnja 2023. godine, neće stupiti na snagu.

Članak 2.

Sva nadležna tijela i službene osobe dužni su obustaviti donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti koje imaju za cilj da na bilo koji način omoguće stupanje na snagu ili primjenu Zakona iz članka 1. ove Odluke, uključujući i proglašenje navedenog Zakona i njegovo objavljivanje u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Članak 3.

Donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti spomenute u članku 2. ove Odluke, odnosno primjena na bilo koji način Zakona iz članka 1. ove Odluke spadaju u područje primjene odredbi članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i članka 203a (Neizvršavanje odluka visokog predstavnika) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i mogu stoga biti predmet kaznenog progona.

Članak 4.

Ova Odluka će imati prvenstvo u odnosu na bilo koje nekonzistentne odredbe Ustava Republike Srpske, bilo kog zakona, propisa ili akta, bilo postojećeg, bilo budućeg. Ova Odluka izravno se primjenjuje i nije potrebna niti jedna dodatna radnja radi osiguranja njenog pravnog učinka.

Članak 5.

Ova Odluka stupa na snagu odmah po objavljivanju na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika.

Ova Odluka se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i odmah se objavljuje u "Službenom glasniku BiH" i "Službenom glasniku Republike Srpske".

Sarajevo, 1. srpnja 2023. godine

Visoki predstavnik

Christian Schmidt, v. r.

83. **Odluka kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23** (objavljena na službenoj internetskoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-preventing-the-entry-into-force-of-the-law-on-amendments-to-the-law-on-publication-of-laws-and-other-regulations-of-republika-srpska-2/>, kao i u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23 od 7. srpnja 2023. godine) glasi:

Članak 1.

Ovim putem se obustavlja zakonodavni postupak donošenja Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj sjednici održanoj 21. lipnja 2023. godine.

Svi akti i proceduralni koraci doneseni odnosno okončani u okviru zakonodavnog postupka donošenja Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, uključujući i izglasavanje navedenog zakona od strane Narodne skupštine Republike Srpske na njenoj sjednici održanoj dana 21. lipnja 2023. godine, ovim se putem proglašavaju ništavnim ab initio i ne proizvode nikakav pravni učinak.

Zakon o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj sjednici održanoj 21. lipnja 2023. godine, neće stupiti na snagu.

Članak 2.

Svi nadležna tijela i službene osobe dužni su obustaviti donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti koje imaju za cilj da na bilo koji način omoguće stupanje na snagu ili primjenu Zakona iz članka 1. ove Odluke, uključujući i proglašenje navedenog Zakona i njegovo objavljivanje u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Članak 3.

Donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti spomenute u članku 2. ove Odluke, odnosno primjena na bilo koji način Zakona iz članka 1. ove Odluke spadaju u područje primjene odredbi članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i članka 203a (Neizvršavanje odluka visokog predstavnika) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i mogu stoga biti predmet kaznenog progona.

Članak 4.

Ova Odluka će imati prvenstvo u odnosu na bilo koje nekonzistentne odredbe Ustava Republike Srpske, bilo kog zakona, propisa ili akta, bilo postojećeg, bilo budućeg. Ova Odluka izravno se primjenjuje i nije potrebna niti jedna dodatna radnja radi osiguranja njenog pravnog učinka.

Članak 5.

Ova Odluka stupa na snagu odmah po objavljivanju na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika.

Ova Odluka se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i odmah se objavljuje u "Službenom glasniku BiH" i "Službenom glasniku Republike Srpske".

Sarajevo, 1. srpnja 2023. godine

Visoki predstavnik

Christian Schmidt, v. r.

84. **Izborni zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – odluka USBiH, 63/11 – odluka USBiH, 15/12 – rješenje USBiH, 11/13 – rješenje USBiH, 18/13, 7/14, 31/16, 1/17 – odluka USBiH, 54/17 – rješenje USBiH, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22, 24/24, 24/24 – ispravak)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni pročišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.10

Izabranom članu tijela vlasti na svim razinama prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

[...]

4. danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od šest mjeseci ili dulje;

5. danom pravomoćnosti sudske presude kojom mu je izrečena sigurnosna mjera zabrane obavljanja određenog zanimanja, djelatnosti ili dužnosti koja predstavlja funkciju izabranog člana u organu vlasti;

6. danom pravomoćnosti sudske presude kojom mu je izrečena kazna koja za pravnu posljedicu osude ima prestanak te službene dužnosti i prestanak tog radnog odnosa.

[...]

10. ako iz razloga utvrđenih zakonom izgubi pravo biti biran;

[...]

Izabranom članu tijela vlasti na bilo kojoj razini prestaje mandat danom stupanja nekog od razloga za prestanak mandata utvrđenih zakonom. Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi odluku o prestanku mandata izabranom članu tijela vlasti u roku koji ne može biti dulji od 15 dana od dana kada su nastupili razlozi za prestanak mandata, odnosno od saznanja o razlogu za prestanak mandata i o tome obavještava tijelo vlasti u kojem je izabrani član imao mandat.

85. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka Ustavnog suda, 42/18 – rješenje Ustavnog suda, 65/18, 22/21 – odluka Ustavnog suda i 8/22 – rješenje Ustavnog suda)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 6.

Prava osumnjičenika odnosno optuženika

(1) Osumnjičenik već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega i da njegov iskaz može biti korišten kao dokaz u daljnjem tijeku postupka.

(2) Osumnjičeniku odnosno optuženiku mora se omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

(3) Osumnjičenik odnosno optuženik nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja.

Članak 7.

Pravo na obranu

(1) Osumnjičenik odnosno optuženik ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojega sam izabere.

(2) Ako osumnjičenik odnosno optuženik ne izabere branitelja sam, branitelj će mu se postaviti kada je to propisano ovim Zakonom.

(3) Osumnjičeniku odnosno optuženiku mora se osigurati dovoljno vremena za pripremu obrane.

Članak 29. toč. d) i f)

Razlozi za izuzeće

Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

d) ako je u istom kaznenom predmetu sudjelovao kao sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili je postupao kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenika ili je ispitan kao svjedok ili kao vještak,

f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristranost.

Članak 30. st. (1) i (3)

Izuzeće po zahtjevu stranke ili branitelja

(1) Izuzeće predsjednika Suda i suca može tražiti stranka ili branitelj.

(3) Zahtjev za izuzeće suca vijeća žalbenog odjeljenja, stranka ili branitelj mogu podnijeti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.

Članak 32. stavak (1)

Odlučivanje po zahtjevu za izuzeće

(1) O zahtjevu za izuzeće iz članka 30. ovoga Zakona odlučuje opća sjednica Suda.

*Članak 33.**Valjanost radnji poduzetih nakon podnošenja zahtjeva za izuzeće*

Kada sudac sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako se radi o izuzeću iz članka 29. točke f) ovoga Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

*Članak 35. stavak (1) i stavak (2) toč. a) i b) i i)**Prava i dužnosti*

(1) Temeljno pravo i temeljna dužnost Tužitelja je otkrivanje i progon počinitelja kaznenih djela koja su u nadležnosti Suda.

(2) Tužitelj ima pravo i dužnost:

a) čim sazna da postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo, poduzeti potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalaženja osumnjičenika, upravljanja i nadzora nad istragom, te radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanim za pronalazak osumnjičenika i prikupljanje izjava i dokaza,

b) provesti istragu sukladno ovom Zakonu,

i) podići i zastupati optužnicu pred Sudom,

*Članak 148.**Podnošenje i ispravljanje podnesaka*

(1) Optužnica, prijedlozi, pravni lijekovi te druge izjave i priopćenja podnose se pisano ili se daju usmeno na zapisnik.

(2) Podnesci iz stavka 1. ovoga članka moraju biti razumljivi i sadržavati sve potrebno da bi se po njima moglo postupiti.

(3) Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, Sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, pozvati da podnesak ispravi ili dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, Sud će podnesak odbaciti.

(4) U pozivu za ispravku ili dopunu podneska, podnositelj će biti upozoren na posljedice propuštanja.

Članak 227. stavak (1) točka c)

Sadržaj optužnice

(1) Optužnica sadrži:

c) opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojem je i sredstvo kojim je kazneno djelo počinjeno te ostale okolnosti potrebne za što potanje određivanje kaznenog djela,

Članak 228. stavak (1)

Odlučivanje o optužnici

(1) Odmah po zaprimanju optužnice sudac za prethodno saslušanje ispitat će je li Sud nadležan, postoje li okolnosti iz članka 224. stavak (1) točka d) ovoga zakona te je li optužnica propisno sastavljena (članak 227. ovoga zakona). Ukoliko Sud nađe da optužnica nije propisno sastavljena, postupit će sukladno članku 148. st. (3) i (4) ovoga zakona.

Članak 234.

Opća javnost

(1) Glavna rasprava je javna.

(2) Glavnoj raspravi mogu nazočiti samo punoljetne osobe.

(3) Osobe koje nazoče glavnoj raspravi ne smiju nositi oružje ni opasno oruđe, osim čuvara optuženika i osoba kojima to sudac odnosno predsjednik vijeća dozvoli.

Članak 235.

Isključenje javnosti

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavne rasprave sudac odnosno vijeće može svakodobno po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branitelja, ali uvijek po njihovom ispitivanju, isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili jedan njezin dio, ako je to u interesu državne sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite

ćudoređa u demokratskom društvu, osobnog života optuženika ili oštećenika ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka.

Članak 251.

Nastavljanje odgođenog glavnog pretresa

(1) Ako glavna rasprava koja je bila odgođena bude održana pred istim sucem odnosno vijećem, rasprava će se nastaviti, a sudac odnosno predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tijek ranije glavne rasprave. Sudac odnosno predsjednik vijeća može odrediti da glavna rasprava iznova počne.

(2) Odgođena glavna rasprava mora iznova početi ako je izmijenjen sastav vijeća ili ako je odgoda trajala dulje od 30 dana, ali uz suglasnost stranaka i branitelja, u ovakvom slučaju vijeće može odlučiti da svjedoci i vještaci ne budu ponovno saslušani i da ne bude obavljen novi očevid, nego koristiti iskaze svjedoka i vještaka dane na ranijoj glavnoj raspravi odnosno koristiti zapisnik o očevidu.

(3) Ako se glavna rasprava drži pred drugim sucem odnosno predsjednikom vijeća - glavna rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti. Iznimno, ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća, uz suglasnost stranaka i branitelja, vijeće može odlučiti da ranije izvedene dokaze neće ponovno izvoditi.

(4) U slučaju iz st. (2) i (3) ovoga članka, sudac odnosno Vijeće može bez suglasnosti stranaka i branitelja, a nakon njihova saslušanja, odlučiti iskaze svjedoka i vještaka dane u ranoj raspravi koristiti kao dokaz ukoliko su svjedoci ili vještaci umrli, duševno oboljeli ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć ili znatno otežan iz drugih razloga.

Članak 258. stavak (2)

Utvrđivanje istovjetnosti optuženika i davanje uputa

(2) Nakon utvrđivanja istovjetnosti optuženika, sudac odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja imaju li primjedbe na sastav vijeća i nadležnost Suda

BiH“ broj 36/00 – odluka USBiH, „Službeni glasnik RS“ br. 21/02, 26/02 ispravak, 30/02 ispravak, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05, 48/11 i 91/19 – odluka USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 72.

[...]

U slučaju da Narodna skupština skрати svoj mandat ili bude raspuštena, izbori za novu Narodnu skupštinu moraju se održati u roku od 60 dana od dana donošenja odluke o skraćivanju mandata. Izbore raspisuje predsjednik Republike.

[...]

Predsjednik Republike može, pošto sasluša mišljenje predsjednika Vlade i predsjednika Narodne skupštine, odlučiti da Narodna skupština bude raspuštena.

Član 74.

[...]

Sjednice Narodne skupštine saziva i predsjedava im predsjednik Skupštine.

Predsjednik je dužan sazvati sjednicu na zahtjev [...], predsjednika Republike [...].

Član 76.

Pravo predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata imaju predsjednik Republike, Vlada, svaki narodni poslanik ili najmanje 3.000 birača.

2. Predsjednik Republike

Član 80.

Predsjednik Republike:

1. predstavlja Republiku;

2. predlaže Narodnoj skupštini kandidata za predsjednika Vlade;

3. predlaže Narodnoj skupštini kandidate za predsjednika i sudije Ustavnog suda na predlog Visokog sudskog i tužilačkog saveta.

4. *Predsednik Republike ukazom proglašava zakon u roku od sedam dana od dana njegovog usvajanja u Narodnoj skupštini. U tom roku predsednik Republike može zahtevati od Narodne skupštine da ponovo odlučuje o zakonu. Predsednik Republike je dužan da proglasi zakon koji je ponovo usvojen u Narodnoj skupštini.*

5. *daje pomilovanja;*

6. *dodjeljuje odlikovanja i priznanja utvrđena zakonom;*

7. *obavlja i druge poslove u skladu sa Ustavom.*

Predsjednik Republike:

1. *obavlja, u skladu sa ovim Ustavom i Ustavom Bosne i Hercegovine i zakonom, poslove iz oblasti bezbjednosti i odnosa Republike sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.*

2. *Amandman CXVI - tačka 2. briše se.*

3. *Predsednik Republike ukazom, na predlog Vlade, postavlja i opoziva šefove predstavništava Republike Srpske u inostranstvu i predlaže ambasadore i druge međunarodne predstavnike Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske,*

4. *obrazuje savetodavna tela i stručne službe za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti.*

Dva potpredsednika Republike pomažu predsjedniku Republike u obavljanju poslova koje im povjeri predsjednik Republike.

Predsednik ima dva potpredsednika iz različitih konstitutivnih naroda.

Predsednik Republike određuje koji će ga potpredsednik Republike zamenjivati u slučaju privremene sprečenosti da obavlja svoje funkcije.

Član 94.

[...]

Za vreme trajanja mandata Vlade, predsednik Vlade može, na osnovu mišljenja predsednika Republike i predsednika Narodne skupštine, vršiti promene u sastavu Vlade, o čemu obaveštava Narodnu skupštinu.

Ako oceni da je došlo do krize u funkcionisanju Vlade, predsednik Republike može, na inicijativu najmanje 20 poslanika i pošto sasluša mišljenje predsednika

Narodne skupštine i predsjednika Vlade, zatražiti od predsjednika Vlade da podnese ostavku. Ukoliko predsjednik Vlade odbije da podnese ostavku, predsjednik Republike ga može razrešiti.

[...]

Član 132.

Prijedlog da se pristupi promjeni Ustava Republike mogu podnijeti predsjednik Republike, [...].

87. **Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik RS“ broj 60/23 od 9. srpnja 2023. godine), koji je usvojen 27. lipnja 2023. godine, glasi:

Na osnovu članka 80. stavak 1. točka 4. Ustava Republike Srpske, donosim

**UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O NEPRIMJENJIVANJU ODLUKA USTAVNOG SUDA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Proglašavam Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Osmoj posebnoj sjednici, održanoj 27. lipnja 2023. godine.

Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske donio je Odluku broj: 03/8.02-3-22/23, od 4. srpnja 2023. godine, o odbijanju da se razmatraju materijali koje je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Osmoj posebnoj sjednici, održanoj 27. lipnja 2023. godine.

Vijeće naroda Republike Srpske svojim aktom, broj: 03/2.01-020-308/23, od 6. srpnja 2023. godine, obavijestilo je Narodnu skupštinu Republike Srpske da navedeni zakon ne spada u pitanja povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, čime su se ispunili formalno-pravni uvjeti za donošenje Ukaza.

Broj: 01-020-3396/23

7. srpnja 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Republike,

Milorad Dodik, v.r.

*ZAKON O NEPRIMJENJIVANJU ODLUKA USTAVNOG SUDA
BOSNE I HERCEGOVINE*

Članak 1.

Odluka kojom su Pravila Ustavnog suda izmijenjena i odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, donesene nakon izmjena Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, neće se primjenjivati i izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Članak 2.

(1) Odluke iz članka 1. ovoga zakona neće se primjenjivati i izvršavati na teritoriji Republike Srpske dok Parlamentarna skupština BiH ne donese Zakon o Ustavnom sudu BiH.

(2) Do donošenja zakona iz stavka 1. ovoga članka, privremeno se stavljaju van snage odredbe zakona kojim se propisuje objava zakona i drugih propisa Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na propise i druge akte koje donosi Ustavni sud Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovoga zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH, u pogledu krivičnih djela u vezi sa izvršenjem ovoga zakona i bit će zaštićena od institucija Republike Srpske.

Članak 4.

Ovaj zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 02/1-021-726/23

27. lipnja 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Narodne skupštine,

Dr Nenad Stevandić, v.r.

88. **Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske** („Službeni glasnik RS” broj 60/23 od 9. srpnja 2023. godine), stupio na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasniku RS”, glasi:

Na osnovu člana 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske, donosim

**UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O OBJAVI ZAKONA I DRUGIH
PROPISA REPUBLIKE SRPSKE**

Proglašavam Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Sedmoj posebnoj sjednici, održanoj 21. lipnja 2023. godine.

Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske donio je Odluku broj: 03/8.02-3-21-2/23, od 4. srpnja 2023. godine, kojom se poništava Odluka Kluba delegata bošnjačkog naroda, broj: 03/8.02-3-21/23, od 26. lipnja 2023. godine, kojom je pokrenut postupak zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda na Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske, čime su se ispunili formalno-pravni uvjeti za donošenje Ukaza.

Broj: 01-020-3382/23

7. srpnja 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Republike,

Milorad Dodik, v.r.

**ZAKON O IZMJENI ZAKONA O OBJAVI ZAKONA I DRUGIH
PROPISA REPUBLIKE SRPSKE**

Članak 1.

U Zakonu o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 67/05 i 110/08) u članku 3. u stavku 1. u alineji petoj poslije riječi: "Ustavni sud Republike Srpske" briše se riječ: "i" i dodaje tačka.

Alineja šesta briše se.

Članak 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 02/1-021-696/23

21. lipnja 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Narodne skupštine,

Dr. Nenad Stevandić, v.r.

VI. Dopustivost

89. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

90. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

a) *Ratione materiae* AP-4095/25

91. Članak 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

a.1) Navodi o povredi prava na pravično suđenje u odnosu na postupak koji je uslijedio nakon donošenja osuđujuće presude Suda BiH (AP-4095/25)

92. U svezi s apelantovim navodima o povredi prava na pravično suđenje u postupku u kojem su donesene osporene odluke SIP-a i Suda BiH nakon donošenja pravomoćne osuđujuće presude kojom je proglašen krivim (AP-3722/25), Ustavni sud podsjeća na ustaljenu praksu Europskog suda da se politička prava ne smatraju građanskim pravima. Europski sud je takvo stajalište zauzeo u predmetu *Pierre-Bloch protiv Francuske* (vidi *Pierre-Bloch protiv Francuske*, presuda od 21. listopada 1997. godine, predstavka broj 24194/94, toč. 48–59.). Takvo stajalište je potvrđeno i u novijoj praksi Ustavnog suda (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-849/23 od 23. siječnja 2025. godine, točka 25. s daljnjim referencama, dostupnu na www.ustavnisud.ba).

93. U konkretnom slučaju SIP je po službenoj dužnosti proveo postupak utvrđivanja prestanka apelantovog mandata predsjednika RS. Taj postupak je proveden u skladu s relevantnim odredbama Izbornog zakona BiH (vidi toč. 60., 62. i 84. ove odluke) nakon što je donesena osporena drugostupanjska presuda Suda BiH iz predmeta broj AP-3722/25, odnosno nakon što je osuđujuća presuda protiv apelanta postala pravomoćna. Iz obrazloženja odluka SIP-a i Suda BiH proizlazi da se u tom postupku nije odlučivalo o ustavnosti i zakonitosti postupanja Suda BiH u kaznenom postupku protiv apelanta (iako je apelant na tome inzistirao, vidi toč. 62. i 79. ove odluke). Na deklaratorni karakter osporene odluke SIP-a (konstatiranje prestanka apelantovog mandata) ukazano je i u odgovoru SIP-a na apelaciju (vidi točku 79. ove odluke). Na temelju toga, Ustavni sud zaključuje da se osporenim odlukama iz predmeta broj AP-4095/25 nije odlučivalo o apelantovim „građanskim pravima i obvezama“, niti o „kaznenoj optužbi“ u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, zbog čega garancije iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije nisu primjenjive na postupak proveden pred SIP-om i Sudom BiH. Takav zaključak posljedično isključuje i meritorno ispitivanje apelantovih navoda o navodnoj pristranosti članice vijeća SIP-a V. B. P. koja je sudjelovala u donošenju osporene odluke SIP-a od 6. kolovoza 2025. godine, s obzirom na to da pravo na neovisan i nepristran sud u konvencijskom smislu predstavlja jedan segment prava na pravično suđenje. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je taj dio apelacijskih navoda *ratione materiae* inkompatibilan s Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

a.2) Navodi o povredi prava na slobodne izbore (AP-4095/95)

94. Razmatrajući apelantove navode o kršenju prava na slobodne izbore, Ustavni sud ukazuje da su prema praksi Europskog suda obveze nametnute državama ugovornicama člankom 3. Protokola

broj 1 uz Europsku konvenciju ograničene na „izbor zakonodavne vlasti“ i obično se ne primjenjuju na izbor šefa države, osim ako se u svjetlu ustavne strukture dotične države, što Europski sud još nije zaključio ni u jednom prethodnom slučaju, ne utvrdi da se potonja može smatrati „zakonodavnom vlašću“, s obzirom na to da joj je dano ovlaštenje pokretanja i donošenja zakona ili da uživa široka ovlaštenja za kontrolu donošenja zakona ili ovlaštenje cenzuriranja glavnih zakonodavnih tijela (vidi *Călin Georgescu protiv Rumunjske*, odluka od 11. veljače 2025. godine, predstavka broj 37327/24, točka 22. s daljnjim referencama).

95. U svezi s primjenjivošću članka 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi odlučivao o kriterijima iz prethodne točke ove odluke kada su u pitanju predsjednik i dopredsjednici entiteta Federacija Bosne i Hercegovine (vidi, *ibid.*, AP-849/23, toč. 27–29.). Ustavni sud je u citiranom predmetu, između ostalog, zaključio sljedeće:

28. Ustavni sud u ovom slučaju ne uočava bilo kakve naznake da su ovlaštenja predsjednika i dopredsjednika FBiH takva da bi se mogli smatrati dijelom „zakonodavnih tijela“ Federacije BiH u smislu prethodno navedenih standarda Europskog suda. Naime, Ustavni sud zapaža da iz sadržaja članka IV.B.1.1. Ustava Federacije BiH proizlazi da je predsjednik FBiH šef federalne izvršne vlasti i da ima dva dopredsjednika (vidi točku 18. ove odluke). Također, Ustavni sud zapaža da se nadležnosti predsjednika i dopredsjednika FBiH, koje su navedene u članku IV.B.3.7. toč. a) i b) Ustava Federacije BiH, između ostalog, sastoje od imenovanja vlade, sudaca Ustavnog suda, potpisivanja odluka Parlamenta FBiH, potpisivanja i ratificiranja međunarodnih sporazuma u ime Federacije BiH i davanja pomilovanja. Naposljetku, Ustavni sud zapaža da predsjednik u suglasnosti s dopredsjednicima može pod uvjetima iz članka IV.A.3.16. Ustava Federacije BiH raspustiti jedan ili oba doma Parlamenta FBiH. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da nadležnosti predsjednika i dopredsjednika FBiH ne ukazuju da oni imaju ovlaštenja da pokreću i usvajaju propise, ili da uživaju šira ovlaštenja da kontroliraju usvajanje propisa ili ovlaštenje da cenzuriraju najznačajnije zakonodavne vlasti. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nije primjenjiv na izbore za predsjednika i dopredsjednike FBiH.

29. Imajući u vidu navedene zaključke, slijedi da su navodi apelanata o kršenju [...] prava na slobodne izbore iz članka 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju [...]

ratione materiae inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

96. U situaciji postojanja asimetričnih entitetskih ustavnih rješenja u Bosni i Hercegovini, postavlja se pitanje mogu li se zaključci iz citirane Odluke broj AP-849/23, koji se odnose na predsjednika FBiH, primijeniti i na predsjednika RS, odnosno apelanta u konkretnom slučaju. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, zapaža da postoji dosta sličnosti u ustavnim ovlaštenjima predsjednika dva entiteta Bosne i Hercegovine, koje se manifestiraju kroz predstavljanje entiteta, predlaganje/imenovanje vlade, sudaca ustavnog suda, potpisivanje odluka koje usvoje zakonodavna tijela, potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime entiteta i davanje pomilovanja. S druge strane, u kontekstu odnosa prema zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, predsjednik RS ima i dodatno ustavno ovlaštenje koje se odnosi na predlaganje zakona (članak 76. Ustava Republike Srpske), kao i ovlaštenje da u slučaju krize funkcioniranja Vlade RS zatraži od njezinog predsjednika da podnese ostavku, te ako on to odbije, predsjednik RS ga može razriješiti. Ovlaštenje predsjednika RS također uključuje i davanje prethodnog mišljenja za promjene u sastavu Vlade RS (članak 94. Ustava Republike Srpske). Ustavni sud dodatno ukazuje da se predsjednik RS bira izravno, za razliku od predsjednika FBiH koji se bira neizravno, te da je predsjedniku FBiH za imenovanje Vlade FBiH neophodna suglasnost dva dopredsjednika FBiH. Iako se dopredsjednici RS biraju izravno, oni nemaju isti ustavnopravni položaj kao dopredsjednici FBiH, već isključivo pomažu predsjedniku RS u obnašanju poslova koje im povjeri predsjednik RS. U zakonodavnom smislu predsjednik RS ima i ustavno ovlaštenje da od Narodne skupštine RS zahtijeva da ponovo odlučuje o zakonu (članak 80. točka 4. Ustava Republike Srpske). On može, nakon što sasluša mišljenje predsjednika Vlade RS i predsjednika Narodne skupštine RS, da odluči da Narodna skupština RS bude raspuštena (članak 72. Ustava Republike Srpske). Također može tražiti od predsjednika Narodne skupštine RS sazivanje sjednice Narodne skupštine RS (članak 74. Ustava Republike Srpske), te može podnijeti prijedlog da se pristupi promjeni Ustava Republike Srpske (članak 132. Ustava Republike Srpske).

97. Usprkos navedenim razlikama, Ustavni sud smatra da, u svjetlu ustavne strukture koja se odnosi na predsjednika RS, dodatne nadležnosti predsjednika RS i veća autonomija djelovanja u odnosu na predsjednika FBiH ne dovode do zaključka da se predsjednik RS smatra „zakonodavnom vlašću“ u konvencijskom smislu. Stoga, Ustavni sud smatra da članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nije primjenjiv u apelantovom slučaju.

98. Osim toga, Ustavni sud smatra neophodnim posebno naglasiti da apelant u obje apelacije nije nijednom jasno i izričito problematizirao, odnosno ukazao da će mu zbog osporenih odluka (duljina izrečene mjere sigurnosti i posljedica osude) iz predmeta broj AP-3722/25 suštinski biti

onemogućeno kandidiranje na sljedećim općim izborima u Bosni i Hercegovini (zakazani za 2026. godinu). U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da predmet apelacija nije pitanje apelantovog isključenja iz (zakonodavnih) izbora, već isključivo prestanak njegovog mandata predsjednika RS. S obzirom na to da apelacija treba sadržavati navode, činjenice i dokaze na kojima se temelji (članak 21. stavak (2) točka c) Pravila Ustavnog suda), Ustavni sud neće u konkretnom slučaju samostalno raspraviti, niti prejudicirati pitanje pasivnog biračkog prava iz članka 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, posebice jer se u kontekstu apelantovog eventualnog kandidiranja radi o budućem i neizvjesnom događaju.

99. Imajući u vidu navedene zaključke, slijedi da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u tom dijelu, te navodi o kršenju prava na slobodne izbore iz članka 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

b) Navodi o kršenju presumpcije nevinosti iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije zbog izjava javnih dužnosnika tijekom suđenja apelantu (AP-3722/25 i AP-4095/25)

100. Članak 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(4) Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava zaštićenih Ustavom i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja prava zaštićenih Ustavom, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

101. Ustavni sud u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije mora utvrditi, između ostalog, jesu li ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članku 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj praksi i praksi Europskog suda, apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i te povrede moraju djelovati vjerojatno. Apelacija je očigledno neutemeljena ako joj manjkaju *prima facie* dokazi koji s dovoljnom jasnoćom pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Europski sud, *Abedin Smajić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 16. siječnja 2018. godine, predstavka broj 48657/16, točka 43., i *Khudunts protiv Azerbajdžana*, presuda od 26. veljače 2019. godine, predstavka broj 74628/16, točka 32., te Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP-156/05 od 18. svibnja 2005.

godine, točka 9., dostupna na www.ustavnisud.ba), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema „opravdan zahtjev“ (vidi Europski sud, *Dumlu protiv Turske*, odluka od 20. travnja 2021. godine, predstavka broj 65159/17, točka 27.), kao i kada se utvrdi da apelant nije „žrtva“ kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava (vidi Europski sud, *Spasoje Lukić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, odluka o dopustivosti od 18. studenog 2008. godine, predstavka broj 34379/03).

102. Apelant je u dopuni apelacije broj AP-3722/25 od 1. listopada 2025. godine (vidi točku 72. ove odluke) ukazao da mu je prekršeno načelo presumpcije nevinosti iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije zbog izjava koje su tijekom suđenja dali javni dužnosnici. To se primarno odnosi na određene izjave koje su dali visoki predstavnik Christian Schmidt, veleposlanstva SAD-a i Velike Britanije, te predsjednik političke stranke SDA B. I., ministar obrane Bosne i Hercegovine Zukan Helez i ministar policije FBiH Ramo Isak. Na sporne izjave koje je dao visoki predstavnik Christian Schmidt također je ukazano i u apelaciji broj AP-4095/25. Ustavni sud u tom kontekstu ukazuje da je u svojoj praksi nekoliko puta utvrdio povrede prava na pretpostavku nevinosti u svezi s izjavama političara i drugih visokih dužnosnika koji su prije donošenja pravomoćne presude donosili zaključke o krivnji apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *AP-4319/14* od 18. prosinca 2014. godine, točka 35., i *AP-2011/15* od 22. prosinca 2016. godine, točka 50. s daljnjim referencama, dostupne na www.ustavnisud.ba). U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelant, osim općenitog navođenja navedenih osoba za koje smatra da su prejudicirale njegovu krivnju, nije Ustavnom sudu dostavio nijedan konkretan dokaz u prilog vjerodostojnosti svojih tvrdnji niti spis predmeta sadrži dostatne podatke i informacije na temelju kojih bi Ustavni sud mogao izvršiti uvid u njihov sadržaj. Prema tome, iako se apelant u apelaciji pozvao na izjave određenih javnih dužnosnika, Ustavni sud nema pouzdana saznanja o sadržaju i karakteru tih izjava, zbog čega ih ne može ni razmatrati kako bi ocijenio njihov utjecaj na apelantovu osudu. Ustavni sud naročito ukazuje da su apelanti, u smislu članka 21. stavak (1) točka c) Pravila Ustavnog suda, u obvezi dostaviti dokaze u prilog svojim tvrdnjama u postupku pred Ustavnim sudom. U konkretnom slučaju apelant je propustio postupiti u skladu s navedenom obvezom. Također, Ustavni sud ukazuje da nije njegova zadaća, kako u apelantovom slučaju tako ni u ostalim slučajevima, istraživati medijske sadržaje koji bi eventualno mogli biti u svezi s odlukama koje apelanti ospore pred Ustavnim sudom.

103. Konačno, Ustavni sud napominje da nije nadležan ispitivati izjave predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini (vidi, *mutatis mutandis*, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-667/24* od 14. studenog 2024. godine, točka 220., dostupna na www.ustavnisud.ba). S obzirom na

navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nema ništa što ukazuje da ti apelantovi navodi pokreću ustavno pitanje na koje se pozvao, odnosno ništa što ukazuje da ima „opravdan zahtjev“ u smislu članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda koji bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su navodi o kršenju prava na presumpciju nevinosti iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije očigledno (*prima facie*) neutemeljeni.

104. Imajući u vidu odredbe članka 18. stavak (3) točka h) i članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da su nedopustivi apelantovi navodi (iz apelacija br. AP-3722/25 i AP-4095/25) koji se odnose na pravo na pravično suđenje u svezi s osporenim odlukama SIP-a i Suda BiH (posljedice osuđujuće presude Suda BiH protiv apelanta), pravo na slobodne izbore i presumpciju nevinosti.

c) Ostali navodi – kršenje prava na pravično suđenje i *nullum crimen, nulla poena sine lege*, te politički motivirano suđenje apelantu (AP-3722/25)

105. U odnosu na apelantove navode kojima tvrdi da je osporenim presudama Suda BiH prekršeno njegovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, te pravo iz članka 7. Europske konvencije budući da su politički motivirane, Ustavni sud ponavlja da nije vezan apelantovom pravnom kvalifikacijom iz apelacije. Prema pravilu *iura novit curia*, Ustavni sud je nadležan za pravnu kvalifikaciju činjenica konkretnog predmeta (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-2297/22 od 25. rujna 2025. godine, točka 40., s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba, te Europski sud, *Radomilja i dr. protiv Hrvatske*, presuda od 20. ožujka 2018. godine, predstavke br. 7685/10 i 22768/12, toč. 114. i 126. s daljnjim referencama). S obzirom na to da se apelantovi navodi odnose na postupak utvrđivanja kaznene optužbe protiv njega, za koji apelant isključivo smatra da je bio politički motiviran (s ciljem njegovog eliminiranja iz političkog života u Bosni i Hercegovini), te na prestanak njegovog mandata predsjednika RS i mjeru sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS, Ustavni sud će te navode ispitati i s aspekta garancija prava iz članka 18. Europske konvencije u svezi sa člankom 6. Europske konvencije.

106. Ustavni sud utvrđuje da apelacija broj AP-3722/25, zajedno s dopunama, u dijelu koji se odnosi na navode o kršenju članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka 7. Europske konvencije, te članka 18. u svezi sa člankom 6. Europske konvencije ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz

članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

VII. Meritum

107. Imajući u vidu sadržaj apelantovih navoda, Ustavni sud smatra neophodnim prvo ispitati apelantove navode o kršenju članka 7. Europske konvencije s obzirom na to da se radi o nederogativnom pravu o čijem prethodnom razmatranju ovisi ispitivanje ostalih apelantovih navoda.

a) Kažnjavanje samo na temelju zakona

108. U konkretnom slučaju apelant smatra da je vođenjem kaznenog postupka protiv njega za kazneno djelo iz članka 203a KZBiH, odnosno njegovom osudom zajedno s izrečenom mjerom sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS, prekršeno načelo kažnjavanja samo na temelju zakona iz članka 7. Europske konvencije.

109. Članak 7. Europske konvencije glasi:

1. Nitko se ne smije smatrati krivim za kazneno djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kada je počinjeno, nije predstavljalo kazneno djelo po unutarnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne smije se izreći stroža kazna od one koja je bila primjenjiva u vrijeme kada je kazneno djelo počinjeno.

2. Ovaj članak ne utječe na ishod suđenja i kažnjavanje bilo koje osobe za činjenje ili nečinjenje koje se u vrijeme počinjenja smatralo kaznenim djelom prema općim pravnim načelima koja priznaju civilizirani narodi.

110. Prema praksi Europskog suda, garancija sadržana u članku 7. Europske konvencije, koji je bitan element vladavine prava, zauzima istaknuto mjesto u sustavu zaštite prema Europskoj konvenciji. To je naglašeno činjenicom da nije dopušteno odstupanje od navedene odredbe prema članku 15. Europske konvencije u vrijeme rata ili druge javne nužde. Članak 7. Europske konvencije treba tumačiti i primjenjivati, kako proizlazi iz njegovog predmeta i svrhe, na način koji pruža učinkovitu zaštitu od proizvoljnog kaznenog progona, osude i kažnjavanja. Članak 7. Europske konvencije, općenito, utjelovljuje načelo da samo zakon može definirati kazneno djelo i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) i načelo da se kazneno pravo ne smije ekstenzivno tumačiti na štetu optuženog, na primjer po analogiji. Iz tih načela proizlazi da kazneno djelo mora biti jasno definirano zakonom. Taj zahtjev je ispunjen kada pojedinac iz teksta relevantne odredbe i, ako je potrebno, uz pomoć sudskog tumačenja, može znati koje će ga radnje i propusti učiniti kazneno odgovornim. Kada govori o „zakonu“, članak 7. Europske konvencije aludira na isti koncept kao onaj

na koji se Europska konvencija poziva drugdje kada koristi taj izraz, koncept koji obuhvaća pisani i nepisani zakon i podrazumijeva kvalitativne zahtjeve, posebno zahtjeve dostupnosti i predvidljivosti.

U svakom pravnom sustavu, uključujući i kazneno pravo, koliko god jasno formulirana zakonska odredba bila, postoji neizbježan element sudskog tumačenja. Uvijek će postojati potreba za razjašnjavanjem sumnjivih točaka i potreba za prilagodbom promjenjivim okolnostima. Doista, u državama potpisnicama Europske konvencije, progresivni razvoj kaznenog prava putem sudskog zakonodavstva dobro je ukorijenjen i nužan dio pravne tradicije. Članak 7. Europske konvencije ne može se tumačiti kao zabrana postupnog pojašnjenja pravila kaznene odgovornosti putem sudskog tumačenja od slučaja do slučaja, pod uvjetom da je rezultirajući razvoj u skladu sa suštinom kaznenog djela i da se može razumno predvidjeti. Nedostatak dostupnog i razumno predvidljivog sudskog tumačenja može dovesti do utvrđivanja kršenja prava iz članka 7. Europske konvencije. Tamo gdje to nije slučaj, cilj i svrha članka 7. Europske konvencije, posebno da nitko ne smije biti podvrgnut proizvoljnom kaznenom progonu, osudi ili kažnjavanju, bili bi osujećeni. Zahtjev dostupnosti i predvidljivosti podrazumijeva da se, u načelu, neka mjera može smatrati kaznom u smislu članka 7. Europske konvencije samo ako je utvrđen element osobne odgovornosti počinitelja. U skladu s tim, članak 7. Europske konvencije u svrhu kažnjavanja zahtijeva postojanje mentalne veze (svijesti) putem koje se može otkriti element odgovornosti u ponašanju osobe koja je fizički počinila kazneno djelo (vidi *Yüksel Yalçinkaya protiv Turske*, presuda od 26. rujna 2023. godine, predstavka broj 15669/20, toč. 237–242. s daljnjim referencama).

111. Pri procjeni predvidljivosti sudskog tumačenja, Europski sud je istaknuo da odsustvo usporednih presedana ne bi trebalo biti od odlučne važnosti. U slučajevima kada se od domaćih sudova traži da prvi put protumače odredbu kaznenog zakona tumačenje opsega kaznenog djela mora se, u načelu, smatrati predvidljivim. U tom smislu, Europski sud je naveo da je svjestan da se određena pravna norma jednog dana mora prvi put primijeniti. Ostaje da nova priroda, posebno u svjetlu sudske prakse, postavljenog pravnog pitanja, sama po sebi ne predstavlja kršenje zahtjeva dostupnosti i predvidljivosti zakona budući da je usvojeno rješenje bilo jedno od mogućih tumačenja, u skladu sa suštinom kaznenog djela i razumno predvidljivo. Opseg koncepta predvidljivosti uvelike ovisi o sadržaju zakonske odredbe koja je u pitanju, području koje pokriva te broju i statusu onih na koje se odnosi (adresata). Predvidljivost zakona ne sprečava dotičnu osobu da zatraži/dobije adekvatan informirani savjet kako bi procijenila, u mjeri razumnoj u okolnostima slučaja, posljedice koje bi mogle proizaći iz određenog čina. To se posebno odnosi na profesionalce, koji su navikli biti vrlo oprezni u obavljanju svoje profesije. Stoga se od njih može očekivati da će s posebnom pozornošću procijeniti uključene rizike. Konačno, Ustavni sud ponavlja da nije njegova uloga zamijeniti redovne

sudove u procjeni i pravnoj klasifikaciji činjenica, pod uvjetom da se one temelje na razumnoj analizi dokaza u predmetu. Nije na Ustavnom sudu baviti se činjeničnim ili pravnim greškama koje je navodno počinio (redovni) sud, osim i u mjeri u kojoj su one mogle negativno utjecati na prava i slobode zaštićene Europskom konvencijom, ili ako je takva ocjena očigledno proizvoljna (vidi *Total S. A. i Vitol S. A. protiv Francuske*, presuda od 12. listopada 2023. godine, predstavke br. 34634/18 i 43546/18, toč. 55–57. s daljnjim referencama).

112. Vraćajući se na okolnosti konkretnog predmeta u svjetlu navedenih načela, Ustavni sud će razmotriti apelantovu osudu i izrečenu mjeru sigurnosti u svjetlu garancija iz članka 7. Europske konvencije. Kada je riječ o postojanju pravne osnove u konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je riječ o novom kaznenom djelu koje je inkorporirano u kaznenopravni sustav djelovanjem visokog predstavnika (vidi toč. 16. i 81. ove odluke). Iz stanja spisa predmeta proizlazi da su redovni sudovi prvi put u apelantovom slučaju primijenili i tumačili članak 203a KZBiH, te se stoga ne može govoriti o usporednim situacijama/presedanima. Suština apelantovih prigovora u svezi s primjenom prava odnosi se na način donošenja zakonske odredbe koja je primijenjena na apelanta, te na pravni status Christiana Schmidta kao visokog predstavnika i njegovu ulogu u pravnom sustavu Bosne i Hercegovine, tj. njegovo pravo da donosi zakone. To se u okolnostima konkretnog predmeta odnosilo na ovlaštenje visokog predstavnika da donese dvije odluke od 1. srpnja 2023. godine kojima se sprečava stupanje na snagu Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske i Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, a potom i Odluku od 1. srpnja 2023. godine kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH i propisuje kazneno djelo za koje je apelant procesuiran i osuđen. U konkretnom slučaju nepoštovanje odluka visokog predstavnika od 1. srpnja 2023. godine rezultiralo je apelantovom osudom. Nasuprot tome, apelant smatra da je zakonodavna aktivnost u konkretnom slučaju trebala biti isključivo u nadležnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a ne visokog predstavnika, zbog čega apelant općenito osporava postojanje kaznenog djela za koje je osuđen.

113. Glede nadležnosti visokog predstavnika da donosi zakone, Ustavni sud je već ranije u više svojih odluka izrazio svoje stajalište da ovlaštenja visokog predstavnika proizlaze iz Aneksa X., relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Bonske deklaracije, te da ta ovlaštenja nisu podložna kontroli Ustavnog suda, kao ni vršenje tih ovlaštenja (vidi, npr. Odluku o dopustivosti i meritumu broj *U-27/22* od 23. ožujka 2023. godine, toč. 72. i 73. s daljnjim referencama, dostupnu na www.ustavisud.ba). U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je 1. srpnja 2023. godine visoki predstavnik intervenirao u pravni sustav Bosne i Hercegovine i umjesto Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donio Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH. U tom pogledu on je djelovao

kao zakonodavna vlast Bosne i Hercegovine, te navedena dopuna KZBiH nesporno ima pravnu prirodu domaćeg propisa čija kontrola ustavnosti nije predmet ove apelacije. Stoga, Ustavni sud smatra neutemeljenim apelantove navode koji su se ticali osporavanja pravnog statusa visokog predstavnika i njegovih ovlaštenja u kontekstu propisivanja kaznenog djela iz članka 203a KZBiH za koje je apelant proglašen krivim. O tome su se detaljno izjasnili redovni sudovi, što je bila i okosnica cjelokupnog kaznenog postupka. Prema tome, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju nesporno ispoštovan temeljni uvjet iz članka 7. Europske konvencije da samo zakon može propisati kazneno djelo i kaznu, odnosno da je kazneno djelo jasno definirano zakonom. Isto tako, a suprotno apelantovim tvrdnjama, Ustavni sud smatra i da je kazneno djelo za koje je apelant osuđen bilo na snazi u vrijeme potpisivanja spornih ukaza. Činjenica da je Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH objavljen u službenom glasilu isti dan kada je apelant potpisao sporne ukaze ne dovodi u pitanje prethodni zaključak Ustavnog suda s obzirom na to da je u Odluci visokog predstavnika eksplicitno propisano (članak 4. Odluke) da navedeni Zakon stupa na snagu 2. srpnja 2023. godine (vidi točku 81. ove odluke). Stoga se ne javlja ni problem retroaktivne primjene odredbe kaznenog prava prema članku 7. Europske konvencije.

114. Sljedeće pitanje na koje Ustavni sud mora odgovoriti tiče se kvalitativnih zahtjeva iz članka 7. Europske konvencije, odnosno predvidljivosti i dostupnosti pravne norme na temelju koje je apelant osuđen i na temelju koje mu je izrečena sporna mjera sigurnosti. U svezi s tim, Ustavni sud će sagledati i jesu li i redovni sudovi dali razumna tumačenja, odnosno obrazloženja, budući da suprotan zaključak može dovesti do kršenja članka 7. Europske konvencije.

115. U odnosu na pitanje dostupnosti „kaznenog zakona“ to načelno podrazumijeva njegovu javnu objavu. U konkretnom slučaju novi članak 203a KZBiH je bio zvanično dostupan javnosti 1. srpnja 2023. godine putem internetske stranice OHR-a, na kojoj su objavljene sve tri odluke iz točke 15. ove odluke, uključujući i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH. Osim službene stranice OHR-a, javna objava je uključivala i brojne medije koji su prenijeli sadržaj članka 203a KZBiH. Prema tome, Ustavni sud smatra da je u apelantovom slučaju ispunjen uvjet dostupnosti. To čak ne negira ni apelant kada u apelaciji izjavljuje da „u konkretnom slučaju nije pitanje šta je apelantu bilo poznato 7. jula 2023. godine – kada je potpisao dva sporna ukaza – već da li je navedenog datuma odredba člana 203a izmijenjenog i dopunjenog KZBiH bila na pravnoj snazi“ (vidi točku 63. ove odluke). U odnosu na aspekt predvidljivosti pravne norme u konkretnom slučaju, apelant tvrdi da u vrijeme potpisivanja dva sporna ukaza nije bio u dovoljnoj mjeri svjestan posljedica svog djelovanja, odnosno da nije bio u mogućnosti predvidjeti da će njegovo postupanje rezultirati prestankom mandata predsjednika RS i zabranom vršenja navedene dužnosti. Takve tvrdnje se, prema

praksi Europskog suda, izravno tiču mentalne veze koja otkriva element odgovornosti u ponašanju stvarnog počinitelja kaznenog djela ako se želi izreći kazna (vidi Europski sud, *G. I. E. M. S. R. L. i ostali protiv Italije*, VV, presuda od 28. lipnja 2018. godine, predstavke br. 1828/06 i dvije dr., toč. 242. i 246. s daljnjim referencama, i, *ibid.*, *Yüksel Yalçınkaya protiv Turske*, točka 242. s daljnjim referencama). Pitanje apelantove svijesti u konkretnom slučaju raspravljeno je provođenjem dokaznog postupka u kaznenom postupku protiv apelanta kako bi se utvrdio umišljaj na njegovoj strani. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je izvedenim dokazima na glavnoj raspravi nespornim utvrđeno da je apelant u razdoblju od 1. srpnja 2023. godine (kada je visoki predstavnik donio odluke iz točke 15. u svezi s toč. 80–82. ove odluke) do dana kada je apelant potpisao dva sporna ukaza (7. srpnja 2023. godine, toč. 86. i 87. ove odluke) poduzimao aktivnosti (konsultacije/pravni savjeti) koje su se ticale navedenih odluka visokog predstavnika od 1. srpnja 2023. godine. Ustavni sud posebno ima u vidu činjenicu da se u apelantovom slučaju radilo o skupnom savjetovanju koje je uključivalo brojne stručnjake ustavnog prava i nositelje najviše zakonodavne i izvršne vlasti u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini. Takvo savjetovanje se nesporno može, u smislu zahtjeva Europske konvencije, smatrati adekvatnim i informiranim savjetom na temelju kojeg je apelant u razumnoj mjeri mogao procijeniti posljedice koje bi mogle rezultirati potpisivanjem dva sporna ukaza 7. srpnja 2023. godine (vidi Europski sud, *Jorgic protiv Njemačke*, presuda od 12. srpnja 2007. godine, predstavka broj 74613/01, točka 113.). Evidentno je dakle da je apelant kao profesionalac u vršenju svoje političke profesije, odnosno funkcije predsjednika RS, iskazao naročit oprez prilikom procjene uključenih rizika. Apelantove aktivnosti nesporno ukazuju da je on bio svjestan i upoznat sa sadržajem navedenih odluka visokog predstavnika od 1. srpnja 2023. godine, što je u konkretnom slučaju podrazumijevalo sve elemente bića kaznenog djela iz članka 203a KZBiH i *ex lege* izricanje mjere sigurnosti zabrane vršenja dužnosti koja je pratila osudu. Na takav zaključak u okolnostima konkretnog predmeta nije od utjecaja to što se radilo o relativno kratkom razdoblju, s obzirom na stupanj apelantove svijesti koji je utvrđen u dokaznom postupku i detaljno obrazložen u osporenim presudama kada je u pitanju aspekt dostupnosti i predvidljivosti. Prema tome, u situaciji kada se, kao u konkretnom slučaju, prvi put tumači odredba kaznenog zakona sa zakonitom pravnom osnovom i koja je jasno formulirana (članak 203a KZBiH), Ustavni sud smatra da su redovni sudovi na adekvatan i dostatan način raspravili sva sporna pitanja u svezi s kvalitativnim zahtjevima iz članka 7. Europske konvencije. Takva tumačenja činjenica iz osporenih presuda ne ostavljaju dojam proizvoljnosti. Stoga se apelantovi navodi da nije u razumnoj i dovoljnoj mjeri mogao predvidjeti posljedice (osuda/kazna i mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS) svog protupravnog ponašanja od 7. srpnja 2023. godine (potpisivanje dva sporna ukaza) čine

neutemeljenim u svjetlu Zakona o izmjenama i dopunama KZBiH koji je stupio na snagu 2. srpnja 2023. godine.

116. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja članka 7. Europske konvencije.

b) Pravo na pravično suđenje

117. Apelant, u biti, kršenje prava na pravično suđenje dovodi u vezu s aspektom prava na neovisan i nepristran sud, javnom raspravom pred nadležnim sudom, izvođenjem/ocjenom dokaza i „jednakošću oružja“ te arbitrarnošću u primjeni prava.

118. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

119. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

b.1) Pravo na neovisan i nepristran sud

120. U konkretnom slučaju apelant je problematizirao nepristranost dvoje sudaca Suda BiH koji su postupali u kaznenom postupku protiv njega. To se odnosilo na sutkinju J. Ć. D., koja je potvrdila optužnicu protiv apelanta, i sutkinju S. U., koja je donijela prvostupanjsku osuđujuću presudu protiv apelanta.

121. Ustavni sud podsjeća da su u svjetlu prakse Europskog suda koncepti neovisnosti i objektivne nepristranosti usko povezani i, ovisno o okolnostima, mogu zahtijevati zajedničko ispitivanje (vidi *Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala*, presuda Velikog vijeća od 6. studenog 2018. godine, predstavke br. 55391/13 i dvije dr., točka 150. s daljnjim referencama). Neovisnost se odnosi na neophodnu osobnu i institucionalnu neovisnost koja je potrebna za nepristrano donošenje odluka, pa stoga predstavlja preduvjet za nepristranost. Neovisnost podrazumijeva (i) stanje uma, koje označava nepopustljivost suca pred vanjskim pritiscima glede njegovog moralnog integriteta, i (ii) skup institucionalnih i operativnih aranžmana, koji uključuju postupak kojim se sudac može

imenovati na način kojim se osigurava njegova neovisnost i primjena kriterija za izbor na temelju zasluga, što mora pružiti zaštitu od neprikladnih utjecaja i/ili apsolutnog diskrecijskog prava drugih državnih ovlaštenja, kako tijekom inicijalne faze imenovanja suca tako i tijekom vršenja njegovih dužnosti (vidi *Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda*, presuda Velikog vijeća od 1. prosinca 2020. godine, predstavka broj 26374/18, točka 234. s daljnjim referencama). S druge strane, nepristranost, u pravilu, označava odsutnost predrasuda ili pristranosti (nezauzimanje strana). Postojanje nepristranosti u smislu članka 6. stavka 1. Europske konvencije mora se utvrditi prema (i) subjektivnom testu, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje određenog suca, tj. je li sudac imao ikakve osobne predrasude ili pristranosti u danom slučaju, i (ii) objektivnom testu, tj. utvrđivanjem je li, neovisno o osobnom ponašanju bilo kojeg od svojih članova, sam sud i, između ostalih aspekata, njegov sastav, nudio dovoljna jamstva da se isključi svaka legitimna sumnja glede njegove nepristranosti (vidi, između ostalog, *Micallef protiv Malte* [VV], predstavka broj 17056/06, ECHR 2009, točka 93. s daljnjim referencama). Osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti sve dok se ne dokaže suprotno. Što se tiče vrste potrebnog dokaza, Europski sud je, na primjer, nastojao utvrditi je li sudac pokazao neprijateljstvo ili zlu namjeru iz osobnih razloga (vidi *Kezerashvili protiv Gruzije*, presuda od 5. prosinca 2024. godine, predstavka broj 11027/22, točka 84. s daljnjim referencama). Međutim, ne postoji čvrsta/neupitna podjela između subjektivne i objektivne nepristranosti budući da ponašanje suca ne samo da može izazvati objektivno utemeljene sumnje u nepristranost suda s gledišta vanjskog promatrača – objektivni test, već može dovesti i do pitanja osobnog uvjerenja sudaca – subjektivni test (vidi *Kyprianou protiv Cipra* [VV], ECHR 2005 XIII, predstavka broj 73797/01, točka 119.). U nekim slučajevima gdje može biti teško pribaviti dokaze kojima bi se opovrgnula pretpostavka subjektivne nepristranosti suca, zahtjev za objektivnu nepristranost pruža daljnje važno jamstvo (vidi *Pullar protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. lipnja 1996. godine, točka 32., Izvješća o presudama i odlukama 1996-III). U tom smislu, čak i dojam može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, „pravda se ne mora samo provoditi, već se mora i vidjeti da se provodi“. U pitanju je povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati javnosti (vidi *Morice protiv Francuske* [VV], ECHR 2015, predstavka broj 29369/10, točka 78., i *Denisov protiv Ukrajine* [VV], presuda od 25. rujna 2018. godine, predstavka broj 76639/11, toč. 61–63. s daljnjim referencama).

122. Kako bi sudovi mogli u javnosti ulijevati neophodno povjerenje, moraju se uzeti u obzir i pitanja unutarnje organizacije. Postojanje domaćih postupaka za osiguranje nepristranosti, odnosno pravila koja reguliraju izuzimanje sudaca relevantan su čimbenik. Takva pravila pokazuju nastojanje domaćeg zakonodavca da ukloni sve razumne sumnje u nepristranost dotičnog suca ili suda i

predstavljaju pokušaj osiguranja nepristranosti uklanjanjem uzroka takvih zabrinutosti. Osim što osiguravaju odsutnost stvarne pristranosti, takva pravila su usmjerena na uklanjanje svakog privida pristranosti i na taj način služe unapređenju povjerenja koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati u javnosti. Europski sud uzima u obzir takva pravila prilikom vlastite procjene je li domaći sud bio nepristran i, posebno, mogu li se strahovi podnositelja predstavke smatrati objektivno opravdanim (vidi *Ugulava protiv Gruzije (broj 2)*, presuda od 1. veljače 2024. godine, predstavka broj 22431/20, točka 56. s daljnjim referencama). Osim toga, sama činjenica da stranka u postupku traži izuzeće suca zbog pristranosti, čak i opetovano, nema automatski posljedicu da se sudac treba povući ili biti isključen (vidi *Harabin protiv Slovačke*, presuda od 20. studenog 2012. godine, predstavka broj 58688/11, točka 138.). Kada se odlučuje postoji li u određenom slučaju legitimni razlog za strah od pristranosti, stajalište onih koji tvrde da takav strah postoji je važno, ali nije odlučujuće. Odlučujuće je može li se strah smatrati objektivno opravdanim (vidi *Kroi i Nocka protiv Albanije*, presuda od 26. kolovoza 2025. godine, predstavka broj 84056/17, točka 56. s daljnjim referencama).

123. Ustavni sud će stoga u konkretnom slučaju ocijeniti jesu li se dvije sutkinje Suda BiH bile u obvezi izuzeti u kaznenom postupku protiv apelanta.

- Neovisnost i nepristranost u odnosu na sutkinju J. Č. D.

124. Apelant smatra da je navedena sutkinja iz dva razloga bila pristrana prilikom odlučivanja o optužnici protiv njega. Kao prvi razlog je navedena činjenica koja se dovodi u vezu s njezinom ranijom kandidaturom za suca Međunarodnog kaznenog suda iz 2020. godine, a kao drugi razlog je navedeno da se vraćanjem na doradu prvobitno podnesene optužnice stavila na stranu Tužiteljstva BiH.

125. Ustavni sud, prije svega, ponavlja da je nepristranost bitna za pravilno obnašanje sudske dužnosti, te se odnosi ne samo na sudsku odluku već i na postupak donošenja odluke. U svezi s prvim razlogom koji apelant navodi, Ustavni sud ističe da iz stanja spisa predmeta nesporno proizlazi da je sutkinja J. Č. D. bila kandidat prilikom izbora za suca Međunarodnog kaznenog suda (vidi točku 12. ove odluke). Navedeni izbor je proveden na temelju javnog konkursa koji je proveo VSTV početkom 2020. godine, nakon čega je na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine sutkinja J. Č. D. sudjelovala u proceduri izbora. Apelant je u to vrijeme obavljao funkciju člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine i nesporno je u tom svojstvu javno iznio neslaganje s nominacijom sutkinje J. Č. D. kao kandidata za suca Međunarodnog kaznenog suda. To neslaganje je podrazumijevalo formalno obraćanje Ministarstvu vanjskih poslova BiH pismenim putem i bilo je medijski popraćeno u više navrata dok je postupak izbora bio u tijeku. Međutim, Ustavni sud zapaža da procedura izbora

navedene sutkinje nije u formalno-pravnom smislu uključivala sudjelovanje institucije Predsjedništva Bosne i Hercegovine, odnosno tadašnje apelantove funkcije. Apelant ni na koji način nije bio izravno involviran u izbor sutkinje J. Č. D., niti je u svezi s njezinom kandidaturom tražena prethodna suglasnost Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni sud ne može prihvatiti kao točnu apelantovu tvrdnju da je njegovo pismeno protivljenje izboru navedene sutkinje – obraćanjem Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine – predstavljalo prethodno odlučivanje o njezinim pravima, čime bi se otvorilo pitanje hijerarhijskog odnosa za potrebe objektivnog testa. S druge strane, s obzirom na apelantovu tadašnju funkciju, razumnim se čini pretpostaviti da je sutkinja J. Č. D. bila svjesna apelantovih izjava i neslaganja s njezinom kandidaturom za suca Međunarodnog kaznenog suda. Međutim, iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da je ona ikada javno u osobnom svojstvu ili u okviru svoje sudačke funkcije reagirala na bilo koju apelantovu javno iznesenu izjavu. Dodatno, Ustavni sud zapaža da je od tadašnjih apelantovih spornih izjava do potvrđivanja optužnice proteklo razdoblje od skoro tri i pol godine.

126. Osim toga, Ustavni sud ističe da iz rješenja Opće sjednice Suda BiH od 29. rujna 2023. godine proizlazi da apelant nije u zahtjevu za izuzeće sutkinje J. Č. D. naveo tu činjenicu (kandidatura sutkinje za suca Međunarodnog kaznenog suda u Hagu) kao razlog njezinog izuzeća u smislu članka 29. točka f) ZKPBiH (vidi toč. 18. i 19. ove odluke). Stoga, Ustavni sud zaključuje da je taj dio apelantovih navoda neutemeljen.

127. Drugi razlog se odnosio na vraćanje na doradu prvobitno podnesene optužnice. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je 29. rujna 2023. godine Opća sjednica Suda BiH u svom rješenju dala razumno obrazloženje koje se Ustavnom sudu ne čini proizvoljnim. Takvo obrazloženje, u biti, u cijelosti je preuzeto i u osporenoj drugostupanjskoj presudi kada je odlučivano o apelantovom žalbenom prigovoru pristranosti sutkinje J. Č. D. (vidi toč. 51. i 52. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra da se u odnosu na drugi razlog (dorada optužnice) u konkretnom slučaju radilo o preciziranju kaznenog djela u smislu članka 227. stavak (1) točka c) ZKPBiH (vidi točku 85. ove odluke), u svezi s ovlaštenjem koje je navedena sutkinja imala prilikom odlučivanja o optužnici u smislu članka 228. stavak (1) tog Zakona, odnosno preciziranju činjeničnog stanja u smislu osiguranja prava na obranu (obavješćavanje o optužbi), a ne o prekoračenju ovlaštenja i stavljanju Suda BiH na stranu Tužiteljstva BiH. Ustavni sud posebno naglašava da je potvrđivanje optužnice predstavljalo inicijalnu fazu kaznenog postupka koja za posljedicu nije imala odlučivanje o apelantovoj krivnji. Imajući u vidu navedeno, a u nedostatku objektiviziranih dokaza postojanja osobnog uvjerenja i predrasuda u kontekstu događaja koji su prethodili potvrđivanju optužnice, Ustavni sud smatra da, sa stajališta

razumnog, poštenog i informiranog promatrača, postupanje sutkinje J. Č. D. u kaznenom postupku protiv apelanta nije moglo izazvati objektivno opravdane sumnje u njezinu neovisnost i nepristranost.

- Neovisnost i nepristranost u odnosu na sutkinju S. U.

128. Kada je riječ o sutkinji S. U. apelant je pred Ustavnim sudom pitanje njezine navodne pristranosti doveo u vezu s dvije situacije iz redovnog postupka: i) njeno prethodno ponašanje za vrijeme dok je obnašala dužnost tužitelja Tužiteljstva BiH, odnosno potpisivanje spornog pisma iz 2021. godine, koje je potpisala zajedno s ostalim tužiteljima te ii) činjenica da mu nije bio poznat njezin identitet sve do održavanja ročišta za glavni pretres od 5. veljače 2024. godine koji je započeo njezinim čitanjem optužnice.

129. U odnosu na prvo pitanje, prema praksi Europskog suda, problemi s nepristranošću mogu se pojaviti ako je sudac u drugim fazama postupka već izrazio mišljenje o krivnji optuženog (vidi *Gómez de Liaño y Botella protiv Španjolske*, presuda od 22. srpnja 2008. godine, predstavka broj 21369/04, toč. 67–72. s daljnjim referencama). Činjenica da je sudac već odlučivao o sličnim, ali nepovezanim kaznenim optužbama sama po sebi nije dovoljna da dovede u sumnju nepristranost tog suca u kasnijem slučaju (vidi *Kriegisch protiv Njemačke*, odluka od 23. studenog 2010. godine). Međutim, druga je stvar ako ranije presude sadrže utvrđenja koja zapravo prejudiciraju pitanje krivnje optuženog u takvim kasnijim postupcima (vidi *Poppe protiv Nizozemske*, presuda od 24. ožujka 2009. godine, predstavka broj 32271/04, točka 26.). Što se tiče promjene položaja između tužitelja i suca, Ustavni sud primjećuje da činjenica da je sudac prethodno u svojoj karijeri djelovao kao javni tužitelj sama po sebi nije razlog za strah da mu nedostaje nepristranosti, niti je to slučaj ako je sudac nekad bio službenik odjela javnog tužitelja u predmetu koji je prvobitno ispitao taj odjel, a kada dotični sudac nikada nije morao sam rješavati taj predmet (vidi *Paunović protiv Srbije*, presuda od 3. prosinca 2019. godine, predstavka broj 54574/07, točka 41. s daljnjim referencama). To bi moglo biti drugačije ako bi tužitelj mogao vršiti nadzorna ovlaštenja nad tužiteljstvom kada se ispituje slučaj podnositelja predstavke (vidi, *ibid.*, *Ugulava protiv Gruzije (br. 2)*, točka 60.).

130. Ustavni sud ističe da je nesporno da je sutkinja S. U. ranije bila tužiteljica u Tužiteljstvu BiH i da je 2022. godine imenovana za sutkinju Suda BiH, a da je 2021. godine zajedno s ostalim tužiteljima Tužiteljstva BiH podržala pokretanje kaznenog predmeta protiv apelanta. Suština navedene tužiteljske inicijative je bila apelantovo procesuiranje pred Sudom BiH zbog njegovih javnih izjava i prijetnji teritorijalnom integritetu i najvišim institucijama Bosne i Hercegovine (vidi točku 13. ove odluke). Iz stanja spisa predmeta se ne može zaključiti je li i kada došlo do zvaničnog pokretanja kaznenog predmeta protiv apelanta uslijed navedene tužiteljske inicijative, te je li poduzeta ijedna

radnja iz tužiteljske nadležnosti u svezi s tim. Sporno pismo iz 2021. godine se odnosilo na kaznena djela iz glave XVI. KZBiH (kaznena djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine), dok je kazneno djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz članka 203a KZBiH, za koje je apelant procesuiran u konkretnom slučaju, svrstano u glavu XVII. KZBiH (kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom) odlukom visokog predstavnika od 1. srpnja 2023. godine kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH (vidi točku 81. ove odluke). Dakle, kazneno djelo za koje je apelant procesuiran i osuđen (na temelju osporenih presuda) nije bilo na pravnoj snazi u vrijeme kada je nastalo sporno pismo iz 2021. godine. Nesporno je da se nije radilo o istom kaznenom predmetu, odnosno da konkretan slučaj ne predstavlja nastavak ranije iniciranog/namjeravanog kaznenog postupka. Stoga u konkretnom slučaju nije postojala obveza njezinog izuzimanja u smislu članka 29. točka d) ZKPBiH.

131. Što se tiče spornog pisma iz 2021. godine, proizlazi da se radilo o nekoj vrsti tužiteljskog samoorganiziranja u kojem je S. U., tada u svojstvu tužiteljice, na posredan način ispoljila svoje mišljenje u svezi s apelantovom ličnošću i njegovim političkim djelovanjem. Takva tužiteljska inicijativa nije u konvencijskom smislu rezultirala utvrđenjem „kaznene optužbe“ protiv apelanta ni u Tužiteljstvu BiH, niti pred Sudom BiH. Radilo se, u načelu, o općenitoj izjavi neophodnosti procesuiranja apelanta za druga kaznena djela. Ustavni sud naglašava da sutkinja S. U. nije bila autor spornog pisma, odnosno pokretač navedene inicijative. Osim toga, Ustavni sud ima u vidu i protek vremena, odnosno da je od spornog pisma iz 2021. godine do postavljanja sutkinje S. U. kao suca pojedinca u apelantovom predmetu proteklo razdoblje od oko dvije godine i četiri mjeseca. Iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da je sutkinja S. U. (nakon pridruživanja navedenoj tužiteljskoj inicijativi) ikada naknadno iznijela bilo kakvo javno stajalište u svezi sa spornim pismom, niti je na takvu okolnost ukazano apelacijom. Isto tako, Ustavni sud ističe da pravni sustav Bosne i Hercegovine ne sprečava nositelje tužiteljske funkcije da naknadno vrše dužnost suca i obratno, niti takva promjena dužnosti u konvencijskom smislu, kao što je prethodno ukazano, *a priori* dovodi do kršenja prava na nepristran sud. Navedene okolnosti promatrane u svojoj cjelokupnosti ne upućuju na zaključak postojanja osobnog interesa sutkinje S. U. da apelant bude osuđen, odnosno postojanja rizika od tzv. psihološkog vezivanja za svoju prethodnu ulogu tužitelja. Isto tako, Ustavni sud smatra da u slučaju sutkinje S. U. nisu objektivizirane okolnosti koje bi, hipotetički gledano, stvorile moguće iskušenje za prosječnog čovjeka da ga kao suca navede da ne održi jasnu i istinitu ravnotežu. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da bi čak i rizik od pristranosti mogao narušiti dojam pravičnog, neovisnog i nepristranog suđenja, te da sudački autoritet proizlazi iz povjerenja javnosti da će suđenje biti pravično. U konkretnom slučaju postojeći pravni okvir je omogućio takvo ispitivanje apelantovih

navoda o pristranosti sutkinje S. U. O tim navodima je prvenstveno odlučivala Opća sjednica Suda BiH i apelacijsko vijeće u osporenoj drugostupanjskoj presudi. Opća sjednica Suda BiH je u rješenju od 20. veljače 2024. godine opširno odgovorila na više apelantovih navoda u svezi s navodnom pristranošću sutkinje S. U. Jedan od tih prigovora se odnosio i na sporno pismo iz 2021. godine u odnosu na koje je Opća sjednica Suda BiH zaključila da navedena činjenica, odnosno sporno pismo, ne znači da je sutkinja S. U. imala bilo kakve predrasude prema apelantu. U prilog takvom stajalištu Opća sjednica Suda BiH se referirala na zakonska tužiteljska ovlaštenja u smislu članka 35. ZKPBiH (otkrivanje i gonjenje učinitelja kaznenog djela).

132. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u danim okolnostima nije došlo do ugrožavanja javnog povjerenja u pravosuđe s obzirom na to da, sa stajališta razumnog, poštenog i informiranog promatrača, postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je vršila tužiteljsku funkciju nije moglo narušiti njezinu sposobnost da bez uočene pristranosti ispita optužnicu protiv apelanta i odluči o njegovoj krivnji. Ustavni sud zaključuje da su redovni sudovi pružili dovoljno garancija da se isključi bilo kakva legitimna sumnja i opravdan strah glede nepristranosti sutkinje S. U. koja je kao sudac pojedinac odlučivala o apelantovoj krivnji. Pri tome, Ustavni sud ukazuje i da se prema praksi Europskog suda kršenje članka 6. stavak 1. Europske konvencije ne može temeljiti na navodnom nedostatku neovisnosti ili nepristranosti suda koji donosi odluke ako je donesena odluka bila predmet naknadnog nadzora od sudačkog tijela koje ima punu nadležnost i osigurava poštovanje jamstava utvrđenih tom odredbom (vidi *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd i drugi protiv Gruzije*, presuda od 18. srpnja 2019. godine, predstavka broj 16812/17, točka 345. s daljnjim referencama). Kao što je prethodno rečeno, apelant je u konkretnom slučaju imao pristup apelacijskom vijeću kao drugostupanjskom sudu s punom nadležnošću za ponovno ispitivanje njegove krivnje i izrečene mjere sigurnosti, što je uključivalo činjenična i pravna pitanja. Ustavni sud posebno naglašava da apelant nije ni u redovnom postupku niti u apelaciji problematizirao pitanje nepristranosti sudaca apelacijskog vijeća koje je donijelo osporenu drugostupanjsku presudu.

133. U odnosu na drugi razlog, u svezi s apelantovim navodima da mu nije bio poznat identitet navedene sutkinje sve do održavanja ročišta za glavni pretres od 5. veljače 2024. godine, Ustavni sud ističe da, prema praksi Europskog suda, osiguranje učinkovitog ostvarivanja prava na nepristranost suda podrazumijeva pružanje stvarne mogućnosti podnositelju predstavke da nakon saznanja ospori prisustvo suca i traži njegovo izuzeće (vidi, *ibid.*, *Morice protiv Francuske*, točka 90.). U konkretnom slučaju apelant je odmah iskoristio svoje zakonsko pravo da traži izuzeće sutkinje S. U. na održanom ročištu za glavni pretres od 5. veljače 2024. godine kada je ona preuzela dužnost suca pojedinca od prethodnog suca M. S. O tom prigovoru prvenstveno je odlučivala Opća sjednica Suda BiH u rješenju

od 20. veljače 2024. godine, a potom i apelacijsko vijeće u okviru apelantovih žalbenih navoda u svezi s pitanjem nepristranosti. U suštini je apelacijsko vijeće u cijelosti prihvatilo argumentaciju Opće sjednice Suda BiH u odnosu na sve apelantove žalbene prigovore koji su se odnosili na izuzeće sutkinje S. U. Ustavni sud smatra da obrazloženje Opće sjednice Suda BiH u tom segmentu apelantovog zahtjeva ne ostavlja dojam proizvoljnosti (vidi točku 25. ove odluke).

134. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da naprijed ukazane okolnosti u odnosu na sutkinje J. Č. D. i S. U. nisu dovoljne da se apelantovi navodi o nepristranosti suda ocijene u svojoj sveukupnosti kao utemeljeni. Ustavni sud stoga smatra da u svjetlu apelantovih navoda i činjenica predmeta nepristranost sutkinja J. Č. D. i S. U. nije dovedena u sumnju, zbog čega nije postojala obveza njihovog izuzimanja.

135. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja prava na neovisan i nepristran sud iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

b.2) Javna rasprava pred nadležnim sudom

136. Nadalje, Ustavni sud primjećuje da je apelant problematizirao obrazloženja koja su redovni sudovi dali u odnosu na ostala procesna pitanja – osiguranje javnosti suđenja i da o delegiranju nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud.

- Javnost suđenja

137. U svezi s „isključenjem javnosti“ apelant navodi da je javnost suštinski bila isključena iako ne postoji formalna odluka suda o tome. Prema praksi Europskog suda, održavanje javnih rasprava predstavlja temeljno načelo sadržano u članku 6. stavku 1. Europske konvencije. Čineći provođenje pravde transparentnim, javnost doprinosi ispunjenju cilja članka 6. stavka 1. Europske konvencije – pravično suđenje, čije je jamstvo jedno od temeljnih načela svakog demokratskog društva u smislu Europske konvencije. Međutim, zahtjev za održavanje javne rasprave podlozan je iznimkama i izričito dopušta da se mediji i javnost isključe s cijelog ili dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu. Ponekad može biti potrebno, prema članku 6. Europske konvencije, ograničiti otvorenu i javnu prirodu postupka kako bi se, na primjer, zaštitila sigurnost ili privatnost svjedoka ili potaknula slobodna razmjena informacija i mišljenja u ostvarivanju pravde. U svakom slučaju, prije isključenja javnosti iz kaznenog postupka, domaći sud mora donijeti konkretnu odluku da je isključenje nužno radi zaštite uvjerljivog javnog interesa i mora ograničiti tajnost u mjeri u kojoj je to potrebno za očuvanje tog interesa. Prilikom utvrđivanja je li odluka o provođenju kaznenog postupka *in camera* bila u skladu s pravom na javnu raspravu prema

članku 6. Europske konvencije relevantno je jesu li razmatranja javnog interesa bila uravnotežena s potrebom za otvorenosti, jesu li svi dokazi otkriveni obrani i je li postupak u cjelini bio pravičan (vidi *Boshkoski protiv Sjeverne Makedonije*, presuda od 4. lipnja 2020. godine, predstavka broj 71034/13, točka 39. s daljnjim referencama). Dovodeći naprijed navedeno u vezu s okolnostima apelantovog slučaja, Ustavni sud zapaža da Sud BiH nesporno nije nikada u smislu članka 235. ZKPBiH donio posebnu procesnu odluku o isključenju javnosti s dijela ili cijelog glavnog pretresa. Ustavni sud primjećuje da je tijekom cijelog kaznenog postupka bila osigurana javnost suđenja, te da je glavnom pretresu prisustvovala brojna publika. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi dali jasne razloge zbog čega je bilo neophodno poduzeti određene mjere s ciljem održavanja reda u sudnici (spuštanje paravana, vidi toč. 34. i 49. ove odluke). Također, apelacijsko vijeće je utvrdilo da nije došlo ni do prekida prijenosa suđenja na monitorima u dijelu gdje sjedi publika. Stoga je jasno da je publika, odnosno javnost mogla nesmetano pratiti suđenje. Pri tome, Ustavni sud smatra da „javnost suđenja“ ne podrazumijeva da javnost može remetiti rad suda i „aktivno sudjelovati“ u suđenju. Pravo i obveza suda je da „vodi postupak“, a načinom na koji je Sud BiH postupio u konkretnom predmetu javnost suđenja nije dovedena u pitanje. Stoga, Ustavni sud nalazi da su ti apelantovi navodi neutemeljeni.

- Nadležan sud

138. U odnosu na apelantove navode da odluku o delegiranju nije donio funkcionalno nadležan sud, Ustavni sud podsjeća da je praksa Europskog suda o pitanju nadležnosti u kontekstu pojma „sud“ postavila kriterije prema kojima analizira predstavlja li organ koji je donio odluku „sud“ u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Pri tome je istaknuto da pojam „sud“ u suštinskom smislu riječi „određuje njegova sudačka funkcija, dakle to što on donosi odluke o pitanjima iz svoje nadležnosti na temelju pravnih normi i nakon postupka koji je proveden na propisani način“ (vidi Europski sud, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske*, presuda od 7. svibnja 2021. godine, predstavka broj 4907/18, točka 194. s daljnjim referencama). Dakle, da bi ispunio zahtjev „zakonom ustanovljenog suda“ iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, sud ne samo da mora biti osnovan u skladu sa zakonom već mora i suditi u okviru zakonom propisane nadležnosti (vidi, *ibid.*, AP-667/24, točka 178. s daljnjim referencama). Ustavni sud ukazuje da je apelantove navode o funkcionalnoj nadležnosti ispitalo apelacijsko vijeće u osporenoj drugostupanjskoj presudi. Obrazloženje koje je u svezi s tim dano je dovoljno jasno i nije proizvoljno, posebno imajući u vidu da se radilo o pitanju o kojem je prethodno pravomoćno odlučeno (vidi točku 48. ove odluke). Pri tome, Ustavni sud ističe da sud pred kojim je apelantu suđeno ima sve kompetencije za suđenje kao svaki drugi redovni sud. Radi se o zakonom uspostavljenom sudu, u kojem sude suci profesionalci i u čijoj je stvarnoj nadležnosti

utvrđivanje kaznene optužbe protiv apelanta iz članka 203a KZBiH. Stoga, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje zato što mu nije sudio nadležni sud.

b.3) Ocjena dokaza i „jednakost oružja“

139. Ustavni sud, dalje, primjećuje da apelant osporava zakonitost određenih dokaza i ukazuje da se presuda temelji na dokazima koji nisu izvedeni na glavnoj raspravi. Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda, u članku 6. Europske konvencije nisu utvrđena nikakva pravila o prihvatljivosti dokaza ili načinu na koji bi se oni trebali ocjenjivati, nego je to zadaća redovnih sudova. Europski sud procjenjuje samo to je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su prikupljeni dokazi, bio pravičan, te je li uključio ispitivanje njihove navodne „nezakonitosti“ (vidi Europski sud, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, presuda od 28. svibnja 2013. godine, predstavka broj 45476/04, točka 110.). Potom, općenito govoreći, odbijanje saslušanja bilo kojeg svjedoka ili ispitivanja dokaza obrane može otvoriti pitanje s gledišta jednakosti stranaka u postupku (vidi Europski sud, *Topić protiv Hrvatske*, presuda od 10. listopada 2013. godine, predstavka broj 51355/10, točka 48.). Pitanje jednakosti u postupanju strana u predmetnom kaznenom postupku se, prema ocjeni Ustavnog suda, suštinski tiče same ocjene dokaza, koje pravo se u kaznenim postupcima ujedno nerijetko podudara s pravom na „jednakost oružja“ kao podrazumijevanim elementom pravičnog suđenja prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije. Pravo na „jednakost oružja“ nalaže da se svakoj strani pruži razumna (procesna) mogućnost da predoči svoj slučaj pod uvjetima koji je ne dovode u suštinski nepovoljniji položaj u odnosu na drugu stranu. Pri tome, neka manja nejednakost koja ne utječe na pravičnost postupka u cjelini neće dovesti do kršenja članka 6. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-749/20 od 5. listopada 2021. godine, točka 49. s daljnjim referencama).

140. U svezi s tim dijelom apelantovih navoda Ustavni sud zapaža da su dokazi čiju zakonitost osporava (na njima se temelje presude), kao i dokazi za koje tvrdi da nisu provedeni na glavnoj raspravi, dokazi na temelju kojih su redovni sudovi došli do zaključka o legitimitetu visokog predstavnika i njegovim nadležnostima za donošenje zakona. Kako je to konstatiralo apelacijsko vijeće u osporenoj drugostupanjskoj presudi, apelant je postojanje i legitimitet visokog predstavnika pokušao svesti na „činjenično pitanje“, te je predloženim dokazima pokušao ubijediti redovne sudove da zbog načina na koji je propisano ne postoji kazneno djelo iz članka 203a KZBiH. U svezi s tim, Ustavni sud se poziva na svoje zaključke iz prethodnih točaka ove odluke kada je u pitanju status visokog predstavnika, iz čega slijedi da obrazloženja osporenih odluka ne ostavljaju dojam arbitrarnosti u svezi s provedenim dokaznim postupkom. Redovni sudovi su svoj zaključak o

postojanju kaznenog djela, u kontekstu apelantovih inkriminiranih radnji, izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. Utvrđenje apelantove kaznenopravne odgovornosti rezultat je cjelokupnosti provedenog dokaznog postupka na usmenom (i javnom) glavnom pretresu na kojem je apelantu, tj. njegovoj obrani bila dana mogućnost osporavati sve dokaze optužbe. Osim toga, apelant je na glavnom pretresu saslušan u svojstvu svjedoka te je sud imao mogućnost steći izravne impresije o njegovom kredibilitetu i vjerodostojnosti njegovog iskaza. Dakle, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju ispunjen zahtjev iz načela „pravičnosti“ da se svi dokazi izvedu na glavnom pretresu u prisustvu optuženog s ciljem osiguranja načela kontradiktornosti postupka (vidi Europski sud, *Gülağacı protiv Turske*, odluka od 13. travnja 2021. godine, predstavka broj 40259/07, točka 36. s daljnjim referencama). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud nije mogao zaključiti da su redovni sudovi načinom provođenja dokaznog postupka u ovoj kaznenopravnoj stvari izašli iz okvira diskrecije slobodne ocjene dokaza provedenih u postupku, niti je dovedena u pitanje „jednakost oružja“, što bi rezultiralo kršenjem članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

b.4) Arbitrarnost u primjeni prava

141. U odnosu na apelantove navode kojima suštinski negira izvršenje kaznenog djela (pitanja koja se tiču isključenja apelantove kaznenopravne odgovornosti, autentičnog tumačenja Aneksa X. u kontekstu njegove izvornosti/originalnosti, te ispunjenosti elemenata bića kaznenog djela za koje je osuđen), Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Europskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, rješavati probleme tumačenja domaćih zakona. Europski sud ne treba postupati kao sud „četvrte instance“, te stoga neće, prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije (kojem korespondira članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine), dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Europski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. prosinca 2019. godine, točka 23. s daljnjim referencama, predstavka broj 52871/13). Takvu praksu dosljedno slijedi i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP-4033/20* od 22. lipnja 2022. godine, toč. 42–45. s daljnjim referencama, objavljenu na www.ustavisud.ba). Prema praksi Europskog suda, članak 6. stavak 1. Europske konvencije obvezuje domaće sudove da s dovoljnom jasnoćom navedu razloge na kojima temelje svoje odluke. Opseg u kojem se primjenjuje ta obveza obrazloženja može varirati ovisno o prirodi odluke i mora se utvrditi u svjetlu okolnosti slučaja. Bez potrebe za detaljnim odgovorom na svaki argument koji je iznio podnositelj predstavke, ta obveza pretpostavlja da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i eksplicitan odgovor na argumente koji su odlučujući za ishod tog postupka. Iz odluke mora biti jasno da su bitna pitanja slučaja riješena. Nadalje, Ustavni sud ukazuje da nije pozvan

odlučivati o krivnji ili nevinosti osobe koju su osudili redovni sudovi jer to pitanje spada u njihovu nadležnost. Međutim, u nadležnosti Ustavnog suda je procijeniti je li postupak u cjelini, uključujući i obvezu redovnih sudova da obrazlože svoje presude, bio u skladu s Europskom konvencijom (vidi Europski sud, *Rostomashvili protiv Gruzije*, presuda od 8. studenog 2018. godine, predstavka broj 13185/07, toč. 54., 55. i 58. s daljnjim referencama). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud u kontekstu izvedenih dokaza prvenstveno ne smatra proizvoljnim stajalište Suda BiH da je apelant u inkriminirano vrijeme bio potpuno sposoban donositi odluke i shvatiti njihov značaj, odnosno da je morao potpisati sporne ukaze na temelju članka 80. stavak 4. Ustava Republike Srpske (vidi točku 39. ove odluke). Potom, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stajalište redovnih sudova da je apelant u izvršenju kaznenog djela postupao s izravnim umišljajem, a ne u pravnoj/stvarnoj zabludi, kako to tvrdi. U svezi s tim, Ustavni sud ponavlja prethodno istaknutu činjenicu da apelant tijekom suđenja nikada nije negirao da je potpisao sporne ukaze. Suprotno apelantovim tvrdnjama, nema proizvoljnosti ni u stajalištu redovnih sudova da se u konkretnom slučaju nije radilo o beznačajnom djelu s obzirom na prirodu i težinu kaznenog djela (ugrožavanje pravne sigurnosti građana Bosne i Hercegovine), te način izvršenja djela u kontekstu apelantove namjere da onemogući djelovanje državnih institucija na prostoru entiteta Republika Srpska (vidi toč. 41. i 42. ove odluke). Konačno, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stajalište apelacijskog vijeća kada je u pitanju tumačenje riječi izvornik i original u kontekstu Aneksa X. (koji je izveden kao dokaz na glavnom pretresu) i postavljenja Christiana Schmidta kao visokog predstavnika (vidi točku 50. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra neutemeljenim apelantove navode o arbitrarnoj primjeni prava.

142. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud smatra da redovni sudovi u obrazloženju osporenih odluka nisu propustili detaljno odgovoriti na sve apelantove argumente/prigovore od suštinskog značaja za ishod postupka u konkretnom predmetu, te da su dali relevantne i dovoljne razloge za svoje odlučenje. Također, Ustavni sud je razmotrio i ostale brojne navode iz apelacije u kontekstu prava na pravično suđenje, ali je zaključio da se njima ne pokreću pitanja koja bi se trebala zasebno detaljno razmotriti.

143. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da okolnosti konkretnog predmeta u svjetlu prethodnih razmatranja i zaključaka ne ostavljaju dojam da je u kaznenom postupku protiv apelanta, sagledanom u cijelosti, prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

c) Granice korištenja ograničenja prava iz članka 18. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje

144. Apelant je također ukazao da se u konkretnom slučaju radilo o politički motiviranom kaznenom procesu protiv njega, s ciljem njegovog uklanjanja iz političkog života. Ti navodi, prema ocjeni Ustavnog suda, pokreću isključivo pitanja iz članka 18. Europske konvencije u svezi sa člankom 6. Europske konvencije. Takvo stajalište ujedno korespondira s novijom praksom Europskog suda budući da je članak 18. Europske konvencije primjenjiv u svezi sa člankom 6. Europske konvencije, ali ne i u svezi sa člankom 7. Europske konvencije (vidi *Ukrajina protiv Rusije (Re Crimea)*, presuda Velikog vijeća od 25. lipnja 2024. godine, predstavke br. 20958/14 i 38334/18, toč. 1337–1341. s daljnjim referencama).

145. Članak 18. Europske konvencije glasi:

Ograničenja navedenih prava i sloboda koja su dozvoljena ovom konvencijom ne smiju se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih zbog kojih su propisana.

146. Europski sud je istaknuo da prilikom utvrđivanja jesu li domaće vlasti imale neprimjerene motive u ograničavanju ljudskih prava političara svoju kontrolu mora temeljiti na specifičnim činjenicama pojedinačnih predmeta i treba s posebnim oprezom postupati s izjavama koje su mogle biti pod utjecajem političkih razmatranja (vidi *Saakashvili protiv Gruzije*, presuda od 23. svibnja 2024. godine, predstavke br. 6232/20 i 22394/20, točka 161. s daljnjim referencama). Prema praksi Europskog suda, činjenica da je optuženi politička ličnost, kao i izjave drugih političara u svezi s kaznenom optužbom nisu dovoljne za zaključak da su domaći sudovi koji su se bavili kaznenim slučajem te osobe bili vođeni neprimjerenom skrivenom namjerom uklanjanja te osobe s političke scene. To je slučaj samo ako postoje dokazi da sudska vlast nije bila dovoljno neovisna (usporedi, *Batiashvili protiv Gruzije*, presuda od 10. listopada 2019. godine, predstavka broj 8284/07, točka 102. s daljnjim referencama). Kao što je prethodno objašnjeno, u apelantovom slučaju nisu predloženi takvi dokazi.

147. Što se tiče općeg političkog konteksta, s obzirom na različite političke aktivnosti koje je apelant poduzimao u svezi s osporavanjem nadležnosti najviših sudskih instanci u Bosni i Hercegovini (uključujući i visokog predstavnika), Ustavni sud ističe da prema praksi Europskog suda visoki politički status ne može, u načelu, dati imunitet (usporedi, *ibid.*, *Merabishvili*, točka 323., i *Ugulava protiv Gruzije*, presuda od 9. veljače 2023. godine, predstavka broj 5432/15, točka 128. s daljnjim referencama). Legitimno je da država, kojom se upravlja prema načelu vladavine prava, pokrene kazneni postupak protiv osoba za koje postoji utemeljena sumnja da su počinile kazneno

djelo, čak i ako su takve osobe u isto vrijeme u centru kontroverznih političkih debata. To, svakako, podrazumijeva i) postojanje činjenica koje u konkretnom slučaju ukazuju da se radilo o ozbiljnim i utemeljenim optužbama, ii) da su u spisu predmeta postojali izravni i podudarni posredni dokazi, iii) da su redovni sudovi potpuno proveli kontradiktoran postupak tijekom kojeg su se i apelant i njegov branitelj mogli suočiti sa svim glavnim svjedocima i na druge načine osporiti dokaze protiv apelanta i iv) da su odluke domaćih sudova bile propisno obrazložene. Ustavni sud je ispitao te okolnosti i nije utvrdio nikakvu povredu prava podnositelja zahtjeva u ovom slučaju (vidi gore). Stoga, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stajalište Suda BiH iz osporene prvostupanjske presude da su neutemeljeni apelantovi navodi da se u konkretnom slučaju radilo o politički montiranom procesu i njegovom političkom progonu, te da je cijeli postupak vođen s ciljem da se apelant eliminira iz politike (vidi točku 39. ove odluke).

148. Imajući u vidu navedeno, a posebno uzimajući u obzir obrazloženja redovnih sudova iz osporenih odluka, Ustavni sud smatra da je namjera vlasti bila privesti apelanta pravdi zbog njegovog protupravnog postupanja u smislu članka 203a KZBiH. U nedostatku dovoljnih dokaza o suprotnom zaključku, Ustavni sud smatra da je apelantov navod o skrivenom motivu neutemeljen, slijedom čega u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja članka 18. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje.

VIII. Zaključak

149. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3. (e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u kaznenom postupku, sagledanom u cjelini, u kojem je apelant proglašen krivim za počinjenje kaznenog djela neizvršenja odluka visokog predstavnika iz članka 203a KZBiH. Redovni sudovi su za svoja utvrđenja i odlučivanja u osporenim odlukama dali jasna i precizna obrazloženja iz kojih proizlazi da su tijekom kaznenog postupka protiv apelanta (u dijelu koji se odnosi na provedeni dokazni postupak, „jednakost oružja“, javnost suđenja pred nadležnim sudom te primjenu prava) poštovani svi standardi prava na pravično suđenje. To je također podrazumijevalo da je apelantu sudio neovisan i nepristran sud na dvije sudske instance budući da, sa stajališta razumnog, poštenog i informiranog promatrača, nema objektiviziranih dokaza da su okolnosti koje su prethodile potvrđivanju optužnice i donošenju osporene prvostupanjske presude mogle narušiti sposobnost sutkinje J. Č.D. da nepristrano ispita optužnicu, odnosno da S. U. donese prvostupanjsku presudu.

150. Nadalje, nema kršenja apelantovog prava iz članka 7. Europske konvencije jer je u konkretnom slučaju postojala zakonita i jasno formulirana pravna osnova za apelantovu osudu i mjeru

sigurnosti za koju je provedenim dokazima u kaznenom postupku utvrđeno da je ispunjen uvjet dostupnosti i predvidljivosti.

151. Konačno, nema kršenja ni apelantovog prava iz članka 18. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje budući da nema dokaza da je u konkretnom slučaju postojao skriveni motiv kaznenog procesuiranja apelanta, izuzev privođenja pravdi zbog njegovog protupravnog djelovanja u smislu članka 203a KZBiH.

152. Na temelju članka 18. stavak (3) točka h), članka 18. stavak (4), članka 57. stavak (2) točka b), članka 58. i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

153. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov prijedlog za donošenje privremene mjere.

154. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman

